ЎЗБЕКИСТОН КОММУНИСТИК ПАРТИЯСИНИНГ XX СЪЕЗДИ

Бутун дунё пролетарлари, бирлашингиз!

ТОШКЕНТ ҲАҚИҚАТИ

ЎЗБЕКИСТОН КОММУНИСТИК ПАРТИЯСИ ТОШКЕНТ ОБЛАСТЬ КОМИТЕТИ ВА ХАЛҚ ДЕПУТАТЛАРИ ТОШКЕНТ ОБЛАСТЬ СОВЕТИНИНГ ОРГАНИ

ГАЗЕТА 1928 ЙИЛ 11 ДЕКАБРДАН ЧИҚА БОШЛАГАН.

№ 24 (7414).

4 ФЕВРАЛЬ ЧОРШАНБА 1981 ЙИЛ

Баҳоси 3 тийин.

Кеча Тошкентда, В. И. Ленин номли СССР халқлари дўстлиги саройида юксак жипслик, монолит бирлик, сиёсий кўтаринкилик вазиятида Ўзбекистон Компартиясининг XX съезди ўз ишини бошлади.

ТОШКЕНТ. В. И. Ленин номли СССР халқлари дўстлиги саройи, 3 февраль 1981 йил. Ўзбекистон Коммунистик партияси XX съезди президиуми. Минбарда КПСС Марказий Комитети Сиёсий бюроси аъзолигига кандидат, Ўзбекистон Компартияси Марказий Комитетининг биринчи секретари ўртоқ Ш. Р. Рашидов.

(ЎзТАГ фотохроникаси).

ЎЗБЕКИСТОН КОММУНИСТИК ПАРТИЯСИНИНГ XX СЪЕЗДИ ТЎҒРИСИДА

ИНФОРМАЦИОН БИЛДИРИШ

1981 йил 3 февраль куни Тошкентда, В. И. Ленин номли СССР халқлари дўстлиги саройида Ўзбекистон Коммунистик партиясининг XX съезди ўз ишини бошлади. Съезд делегатлари орасида партия ветеранлари ва бугунги кунда уларнинг ишини муносиб равишда давом эттираётган кишилар, саноат ва қишлоқ хўжалик ишлаб чиқариши новаторлари, фан ва маданият арбоблари, партия, совет ва жамоат ташкилотларининг ходимлари, Совет Армиясининг вакиллари бор эди.

КПСС Марказий Комитети Сиёсий бюроси аъзолигига кандидат, Ўзбекистон Компартияси Марказий Комитетининг биринчи секретари ўртоқ **Ш. Р. Рашидов** Ўзбекистон Компартияси Марказий Комитетининг топширувига биноан Ўзбекистон Коммунистик партиясининг XX съездини очди.

Съезд президиуми якдиллик билан сайланади.

Делегатлар КПСС Марказий Комитетининг Бош секретари, СССР Олий Совети Президиумининг Раиси ўртоқ Леонид Ильич Брежнев бошчилигидаги Совет Иттифоқи Коммунистик партияси ленинчи Марказий Комитети Сиёсий бюросини баланд руҳ билан фахрий президиумга сайладилар.

Съезднинг ишчи органлари: секретариати, редакцион ва мандат комиссиялари сайланади.

Съезднинг қуйидаги кун тартиби тасдиқланади:

1. Ўзбекистон Компартияси Марказий Комитетининг ҳисоботи.
2. Ўзбекистон Компартияси ревизия комиссиясининг ҳисоботи.
3. КПСС Марказий Комитетининг партия XXVI съездига «СССРни иқтисодий ва социал ривожлантиришнинг 1981—1985 йилларга ва 1990 йилгача бўлган даврга мўлжалланган асосий йўналишлари» лойиҳаси тўғрисида.
4. Ўзбекистон Коммунистик партиясининг Марказий Комитетини ва ревизия комиссиясини сайлаш.

КПСС Марказий Комитети Сиёсий бюроси аъзолигига кандидат, Ўзбекистон Компартияси Марказий Комитетининг биринчи секретари ўртоқ **Ш. Р. Рашидов** Ўзбекистон Компартияси Марказий Комитети номидан ҳисобот доклади қилди.

Ш. Р. Рашидов доклади зўр эътибор бериб тингланди ва бир неча марта қарсаклар билан бўлиниб турди.

Ревизия комиссиясининг ҳисобот доклади тингланди, комиссия раиси ўртоқ **Ш. Ёқубов** доклад қилди.

Музокараларда: Тошкент область партия комитетининг биринчи секретари **М. М. Мусахонов,** Қорақалпоғистон область партия комитетининг биринчи секретари **Қ. Камолов,** Самарқанд область партия комитетининг биринчи секретари **Б. Р. Раҳимов,** Тошкент электрон техника заводининг бош директори **В. Г. Мушкарев,** Сурхондарё область партия комитетининг биринчи секретари **А. К. Каримов,** Андижон трикотаж фабрикасининг тикувчимоторчиси **С. Мўйдинова,** Қизил Байроқ орденли Туркистон ҳарбий округи қўшинларининг қўмондони **Ю. П. Максимов,** «Узбекшахтострой» трестининг ғишт терувчилар бригадири **Д. А. Зазулин,** Қашқадарё область партия комитетининг биринчи секретари **Р. Ғ. Ғоипов,** Ўзбекистон ССР қишлоқ хўжалиги министри **А. А. Уркинбоев,** Ўзбекистон ССР Фанлар академиясининг президенти **О. С. Содиқов,** «Красний водопад» экспериментал базасининг машинада сут соғиш оператори **А. И. Чудная,** Хўжайли районидаги «Тошкент» совхозининг директори **Б. Қурбонов,** Хоразм область партия комитетининг биринчи секретари **М. Ҳ. Худойберганов,** Ўзбекистон ССР мелиорация ва сув хўжалиги министри **И. Х. Жўрабеков,** Тошкент шаҳар партия комитетининг биринчи секретари **У. У. Умаров,** Марғилон «Атлас» аврли газламалар ишлаб чиқариш бирлашмасининг тўқувчиси **Ф. Қамолбоева** ўртоқлар сўзга чиқдилар.

Съезд мандат комиссиясининг докладини тинглади ва тасдиқлади, мандат комиссиясининг раиси ўртоқ **В. В. Окунский** доклад қилди.

Ўзбекистон Компартиясининг XX съезди номига партия, совет, касаба союз ва хўжалик органларидан, саноат корхоналари, қурилишлар, илмий муассасалар ва ўқув юртларининг, ижодий ва жамоат ташкилотларининг коллективларидан, коммунистлар, комсомол ва ёшлардан, жангчилардан, республика меҳнаткашларидан табрикномалар, қутловлар ва меҳнат рапортлари олинди.

Съезд ишида СССР Фанлар академиясининг вице-президенти **П. Н. Федосеев,** КПСС Марказий Комитети Ташкилий-партиявий ишлар бўлимининг сектор мудири **В. И. Смирнов,** «Правда» газетасининг масъул ходими **В. И. Болдин,** «Сельская жизнь» газетаси бош редакторининг биринчи ўринбосари **М. М. Замятин,** «Известия» газетасининг масъул секретари, редколлегия аъзоси **Е. И. Попов** ўртоқлар иштирок этмоқдалар.

Съезд ўз ишини давом эттирмоқда.

СЪЕЗДНИНГ РАҲБАР ОРГАНЛАРИ

ПРЕЗИДИУМ

Абдужабборов Х.
Абдуллаева Р. Ҳ.
Азимов С. О.
Азимова Ҳ.
Айтмуратов Е.
Алиева Л. А.
Алматов Ч.
Омонов Б.
Амираев Ш.
Анисимкин И. Г.
Аҳмедов Қ. А.
Охунова Т.
Ашуралиев Р. С.
Боймиров Т.
Бекбергенов Д.
Болдин В. И.
Гадоева Ш.
Ғоипов Р. Ғ.
Ғаниева С.
Ғафуржонов Э. Ғ.
Ғиёзов У.
Греков Л. И.
Жўраев Т.
Есин В. П.
Железнов Н. М.
Жўраева Р.
Зазулин Д. А.
Замятин М. М.
Згерский Г. А.
Исроилов Ҳ.
Исроилова З.
Эшонтўраева С.
Қодиров А.
Қодиров А. М.
Қодиров В.
Козимов В. О.
Қамолов Қ.
Камолов М.
Каримов А. Қ.
Каримов А.
Каримова Ҳ. А.
Мадиёров М.
Максимов Ю. П.
Мамарасулов С.
Маматова Р.
Маткаримов М. М.
Маҳмудов Н. М.
Маҳмудова Н. М.
Мелкумов Л. Н.
Мусахонов М. М.
Мўйдинов М.
Новаченко Н. С.
Носирова А. Н.
Нуъмонов К. (Яшин)
Окунский В. В.
Орлов Г. М.
Осетров Т. Н.
Петров А. А.
Попов Е. И.
Раҳимов Б. Р.
Рашидов Ш. Р.
Репина Г. Г.
Рзаев К.
Родин В. С.
Романова Н. А.
Рўзматова А.
Содиқов О.
Салимов О. У.
Саримсоқов Т. А.
Семенов П. В.
Сивец В. Н.
Скашченко В. Ф.
Смирнов В. И.
Сулаймонов А.
Султонова С. У.
Тетуев Ш. Ж.
Туропов И.
Турсунов М. Т.
Умаров А. А.
Умаров У.
Умаров Х.
Усмонхўжаев И. Б.
Файзуллаева А. Ф.
Федосеев П. Н.
Федюшина А. В.
Хайдуров В. А.
Ҳамроқулова М. Х.
Ҳамроев Н. Р.
Ҳатамов А.
Хван Ман-Гим Г.
Хўжаев А. А.
Хўжаев А. Р.
Хўжалепесова А.
Холиқова М.
Худойбердиев Н. Ж.
Худойберганов М.
Ҳусанов Р.
Широких С. Я.
Эшбоев А.
Юсупов Д.
Ёқубов Ш. Ё.

СЕКРЕТАРИАТ

Антонов В. А.
Орифжонова У.
Ортиқбоева К.
Асатов У.
Бобоқулов Қ. Б.
Валиев Т. С.
Зинин Т. Г.
Исаев А.
Исломов Э.
Ислямов А.
Қодирова З.
Каримов С.
Кудрявцева А. А.
Кузьмин В. П.
Латибжонов П.
Маҳмудов Б. М.
Нуруллин Р. А.
Пўлатова Г. А.
Содиқов С.
Снегирева В. М.
Сулаймонов И.
Тоиров Қ. Т.
Ҳамроқулов С. Х.
Ҳошимова Д.
Эгамбердиев А.

РЕДАКЦИОН КОМИССИЯ

Абдушукуров Т. Р.
Обидшоев М.
Аъзамов З.
Алимов Т. А.
Аслиддинова Ҳ. Ю.
Бобоназаров Р.
Головачев И. И.
Есенбоев З. И.
Қориев М. Қ.
Кенжаев Р.
Кислов В. В.
Краева Л. Ф.
Норқулова З.
Нишонов М.
Ниёзов Ш.
Рустамов А.
Сапаев К.
Тимофеев Н. Ф.
Турдиева У.
Ҳабибуллаев А.
Ҳасанов Ж.
Шкрябин Ю. С.
Эрназаров Т.

МАНДАТ КОМИССИЯСИ

Бегматов У.
Березиков Е. Е.
Вашурин В. И.
Володарский А. П.
Жабборова Р. Я.
Жуманазаров М.
Догонкин П. В.
Зиков В. В.
Исмоилова С. Н.
Камолова М. С.
Қамолов Р.
Клеменов Е. А.
Комилова Н.
Қўчқоров И.
Михайлов В. Қ.
Назаров К.
Ниғмонов Х. В.
Окунский В. В.
Руденко А. Г.
Сатторов С.
Сериков Б.
Сорокин И. Т.
Ступин И. С.
Тожиев Х. Н.
Туропов Н. Т.
Умурзоқов И.
Файзиев Ш.
Федотова М. И.
Ҳайдаров Т.
Холмуротов П.
Хўжаев А. М.
Ҳожиқосимова Т.
Шамсиева Х.
Эгамбердиев А.
Элбоев Б.

Завод қувватини оширмоқда

Жиззах пластмасса заводида катта диаметрли полимер қувурлар ишлаб чиқарила бошланди. Бу ерда Ўрта Осиё, Нокоратупроқ зона, Сибирь мелиораторлари учун зарур маҳсулот тайёрлайдиган қурилма ишга туширилди.

Шу қурилма ишга туширилиши билан заводни реконструкция қилиш сўнгги босқичи тугалланади. Бу ерда монтаж қилинган автомат линиялар ишчиларни кўпайтирмаган ҳолда турли диаметрдаги қувурларни икки баравар кўп тайёрлашга имкон беради.

(ТАСС).

«КОСМОС-1243» ПАРВОЗДА

1981 йил 2 февраль куни Совет Иттифоқида Ернинг навбатдаги сунъий йўлдоши «Космос-1243» учирилди.

Йўлдош ичига космик фазони тадқиқ этишни давом эттириш учун мўлжалланган илмий аппаратлар ўрнатилган. Программада кўзда тутилган илмий-тадқиқотлар бажарилди. Олинаётган маълумотлар координация-ҳисоблаш марказида ишлаб чиқилмоқда.

(ТАСС).

ЎЗБЕКИСТОН КОМПАРТИЯСИ МАРКАЗИЙ КОМИТЕТИНИНГ ЎЗБЕКИСТОН КОММУНИСТИК ПАРТИЯСИ XX СЪЕЗДИГА ҲИСОБОТИ

КПСС Марказий Комитети Сиёсий бюроси аъзолигига кандидат, Ўзбекистон Компартияси Марказий Комитетининг биринчи секретари ўртоқ Ш. Р. РАШИДОВ доклади

Делегат ўртоқлар!

Ўзбекистон Компартиясининг XIX съездидан кейин орада беш йил вақт ўтди. Шу йиллар давомида зўр ғайрат билан самарали меҳнат қилинди. Коммунистик қурилишнинг ҳамма соҳаларида бу йиллар КПСС XXV съезди тарихий қарорларини муваффақиятли амалга ошириш, ўнинчи беш йиллик режаларини бажариш учун умумхалқ кураши белгиси остида ўтди.

Ленин партиясининг социал-иқтисодий стратегияси амалга оширилиши натижасида мамлакатимиз бутун халқ хўжалигини ривожлантиришда, катта ва муҳим социал вазифаларни ҳал этишда олға томон янги шаҳдам одим ташлади. Мамлакатимизнинг иқтисодий ва мудофаа потенциали анча ўсди.

КПСС XXV съезди қарорларини бажаришнинг бош сиёсий якуни мана шундай бўлди. Бу — барча совет кишилари, чет эллик дўстларимиз ҳақли равишда фахрланаётган илҳомбахш, қувончли якундир.

Ишчилар синфи, колхозчи деҳқонлар, халқ зиёлиларининг иттифоқи янада мустаҳкамланди. Совет жамиятининг социал бир хиллиги ўсмоқда. Социалистик демократия янада ривож топди, жамият ва давлат ишларини идора қилишда меҳнаткашлар тобора кенг иштирок эта бошладилар. Партия билан халқнинг улуғвор бузилмас бирлиги яна бир бор намойиш қилинди.

Ўнинчи беш йиллик КПСС билан Совет давлатининг ленинча ташқи сиёсатида катта-катта муваффақиятлар билан нишонланди. Партия XXIV ва XXV съездлари олға сурган Тинчлик программаси жаҳондаги воқеаларнинг ривожига жуда катта ижобий таъсир ўтказиб келди ва ўтказиб турибди. Кейинги вақтда мураккаблашган халқаро вазиятда партиямиз кескинликни юмшатиш учун, ҳамкорликни мустаҳкамлаш учун, тинчлик ва халқлар хавфсизлиги учун курашни қатъият ва сабот билан давом эттирмоқда.

Совет халқи ўзининг ҳамма ғалабалари ва ютуқларини Коммунистик партиянинг собитқадам ва кўп қиррали фаолияти билан чамбарчас боғлиқ деб билмоқда. Партия билан халқнинг метин бирлиги, совет кишиларининг партия ўртага қўйган вазифаларни бажаришга тайёр бўлиб турганлиги — партия сиёсати ҳақлигининг, унинг бош йўли тўғрилигининг энг яхши исботидир.

Партиямиз ички ва ташқи сиёсатининг муваффақиятлари КПССнинг раҳбарлик, йўналтирувчилик ва сафарбар этувчилик кучи доимо ошиб бораётганининг, у улуғ Ленин васиятларига чексиз содиқлигининг ҳеч инкор қилиб бўлмайдиган далилидир. Бу — КПСС Марказий Комитети, унинг Ленин ва Улуғ Октябрь социалистик революцияси ишининг атоқли давомчиси, совет халқининг содиқ фарзанди, Коммунистик партия, Совет давлати ва халқаро коммунистик ҳаракатнинг оташин арбоби, тинчлик ва социал тараққиёт учун толмас курашчи, изчил марксчи-ленинчи Леонид Ильич Брежнев бошчилигидаги Сиёсий бюроси баҳодирона фаолиятининг натижасидир.

КПСС Марказий Комитети Бош секретари, СССР Олий Совети Президиуми Раиси ўртоқ Л. И. Брежнев КПССнинг доно ички ва ташқи сиёсатини ишлаб чиқиб, амалга оширишга, илмий коммунизм назарияси ва практикасига чинакам улуғ ва бебаҳо ҳисса қўшди. Леонид Ильич ҳамиша халқ фаровонлиги тўғрисида, меҳнат аҳлининг бахт-саодати ҳақида, бутун дунёда тинчликни мустаҳкамлаш тўғрисида жуда катта ғамхўрлик қилиб келаётганлиги учун совет кишилари ундан астойдил миннатдордирлар.

Шу кунларда коммунистлар, барча совет кишилари бир муддао билан — партия билан халқ турмушидаги энг муҳим воқеа — КПСС XXVI съездини муносиб кутиб олиш муддаоси билан яшамоқдалар. Ленинчи партиямиз съездни аниқ ҳаракат программаси билан кутиб олмоқда. КПСС Марказий Комитетининг партия XXVI съездига тайёрлаган «СССРни иқтисодий ва социал ривожлантиришнинг 1981—1985 йилларга ва 1990 йилгача бўлган даврга мўлжалланган асосий йўналишлари» лойиҳаси бунинг яққол тасдиғидир. Бутун халқ бу лойиҳани қўллаб-қувватламоқда ва маъқулламоқда.

Ҳисобот даврида зўр ижтимоий-сиёсий аҳамиятга молик воқеалар жуда кўп бўлди. Мамлакатимиз, бутун тараққийпарвар инсоният Улуғ Октябрь социалистик революциясининг 60 йиллигини, Владимир Ильич Ленин туғилган куннинг 110 йиллигини, Улуғ Ватан урушида совет халқи қозонган Ғалабанинг 35 йиллигини кенг миқёсда нишонладилар. СССРнинг янги Конституцияси — ривожланган социализм Конституцияси қабул этилди.

Бу воқеалар марксизм-ленинизм сўнмас ғоялари тантанасининг ёрқин намойишига, социализм, жаҳон революцион жараёни тарихий ғалабаларининг, совет жамияти ҳақиқий демократизмининг, улуғ рус халқи бошчилигидаги СССР халқлари бузилмас дўстлиги ва қардошлигининг улкан кўригига айланиб кетди.

Ўзбекистон меҳнаткашлари ўнинчи беш йилликни якунлар эканлар, ўз бурчларини бажо келтирганликларини ҳис этиб турибдилар. Шу йиллар мобайнида ишлаб чиқарувчи кучлар анча ўсди, фан ва маданият янада ривож топди, меҳнаткашларнинг фаровонлиги ошди. Республикада яхши маънавий-сиёсий ва ишчанлик вазияти вужудга келтирилди.

Республика ишчилар синфи, колхозчи деҳқонлари, зиёлиларининг меҳнатдаги шонли зафарларига Леонид Ильич Брежневнинг табрикномаларида юқори баҳо берилди. Зўр сафарбар этувчилик кучига эга бўлган бу ҳужжатлар самимий миннатдорчилик туйғуси билан кутиб олинди. Улар омманинг ташаббускорлиги ва ижодкорлигини ривожлантиришнинг қудратли омили бўлди.

Бизнинг муваффақиятларимиз Ватаннинг олий мукофоти — Ленин ордени билан тақдирланди. Энди Ўзбекистон ССР байроғида бешта орден порлаб турибди. Ватан мукофотлари Ўзбекистон меҳнаткашларининг ватанпарварлик ифтихори туйғуларини кучайтирмоқда, янги-янги қаҳрамонона ишларга чорламоқда.

КПССнинг содиқ ва жанговар отряди — Ўзбекистон партия ташкилоти ўзининг XX съездини ленинчи Марказий Комитет теварагида метиндек жипслашиб кутиб олди. Ҳисобот даврида у сон жиҳатдан ўсди, омма орасидаги ташкилотчилик ва сиёсий ишда янги хилма-хил тажриба орттирди.

Ўзбекистон Компартияси Марказий Комитетининг ҳисобот давридаги иши тўғрисида съездга гапириб беришга ижозат этгайсизлар.

Ўртоқлар! КПССнинг иқтисодий сиёсатини амалга ошириш Ўзбекистон Компартияси Марказий Комитети, партия, совет ва хўжалик органлари ҳамда жамоат ташкилотлари фаолиятининг энг муҳим йўналиши бўлди. Айни шу, ижтимоий ишлаб чиқариш соҳаси коммунизм моддий-техника базасини вужудга келтириш учун курашнинг энг асосий участкасидир.

Республика коммунистлари, барча меҳнаткашларининг куч-ғайратлари ҳисобот даврида ишлаб чиқариш потенциалини янада кўпайтиришни ва ундан ғоят тўла-тўкис фойдаланишни, фан-техника тараққиётини жадаллаштиришни, меҳнат унумдорлигини ўстиришни, иш самарадорлиги ва сифатини оширишни таъминлашга қаратилди.

Ўнинчи беш йиллик мобайнида республиканинг миллий даромади 29 процентдан зиёд кўпайди. Асосий ишлаб чиқариш фондлари бир ярим баравар ортди. Бутун мамлакатда бўлгани каби Совет Ўзбекистонининг экономикасида ҳам чуқур сифат ўзгаришлари рўй берди, ижтимоий ишлаб чиқаришнинг самарадорлиги янада ошди.

Республика Бутуниттифоқ социалистик мусобақасида ҳар йили ғолиб чиқиб, КПСС Марказий Комитети, СССР Министрлар Совети, ВЦСПС ва ВЛКСМ Марказий Комитетининг кўчма Қизил байроқлари билан мукофотланди. Халқ хўжалигининг ўн минглаб илғорлари СССР орден ва медаллари билан мукофотланди, яхшиларнинг энг яхшилари Социалистик Меҳнат Қаҳрамони деган юксак унвонга сазовор бўлди.

Республиканинг шавкат ва жасорат, маҳорат ва ғайрат кўрсатиб ишлаган, социалистик Ватан йўлида фидокорона меҳнат қилган ишчиларига, колхозчиларига, зиёлиларига, ёшларига съезд номидан чуқур миннатдорчилик изҳор этишга ижозат бергайсизлар.

Янги беш йилликда Ўзбекистон янги, янада мураккаб ва масъулиятли марраларни эгаллаши керак. Бу марралар КПСС Марказий Комитетининг партия XXVI съездига лойиҳасида аниқ белгилаб берилган. **«Ўн биринчи беш йилликнинг бош вазифаси,** — деб уқтирилади Асосий йўналишлар лойиҳасида, — **халқ хўжалигини барқарор, тобора ривожлантириш, фан-техника тараққиётини жадаллаштириш, экономикани интенсив ривожланиш йўлига ўтказиш, мамлакатнинг ишлаб чиқариш потенциалидан янада оқилона фойдаланиш, ресурсларнинг ҳамма турларини ҳар томонлама тежаш ва иш сифатини яхшилаш асосида совет кишиларининг фаровонлигини янада оширишни таъминлашдан иборат».**

Республикада партиянинг улуғ режаларини муваффақиятли бажариш учун ҳамма имкониятлар бор.

Саноатни ривожлантиришнинг интенсив омилларидан тўлиқроқ фойдаланайлик

Ўртоқлар! Ҳисобот даврида бутун экономиканинг негизи ва пойдевори бўлмиш индустрияни муттасил юксалтиришга алоҳида эътибор берилди. Унинг жадал ривожлантирилиши республиканинг ишлаб чиқарувчи кучлари нисбатини ўзгартирди. Эндиликда жами ялпи ижтимоий маҳсулотнинг ярмидан кўпроғи саноатнинг ҳиссасига тўғри келади.

Республика индустрияси беш йиллик топшириқларини муддатидан илгари бажарди. Бир ярим миллиард сўмликдан кўпроқ маҳсулот қўшимча равишда реализация қилинди. Ўтган беш йил мобайнида ишлаб чиқариш ҳажми 27,4 процент ошди. Ўсишнинг ҳар проценти салмоғи энди тўққизинчи беш йилликдагига нисбатан 42 миллион сўм кўп эканлиги характерлидир. Бутун бешинчи беш йиллик мобайнида ишлаб чиқарилган миқдордаги маҳсулотни ҳозир саноатимиз бир йилда ишлаб чиқармоқда.

Янги объектларни ишга тушириш ва ўзлаштириш, корхоналарни реконструкция қилиш ва техника билан қайта қуроллантириш, ишлаб чиқаришни комплекс механизациялаш ва автоматлаштириш ишлари юксак суръатлар билан амалга оширилди. Янги техникани жорий этиш учун тўққизинчи беш йилликка нисбатан 1,3 баравар кўп маблағ сарфланди. Янги машина ва механизмларнинг, аппарат ва приборларнинг, рўзгор ашёлари ва озиқ-овқат маҳсулотларининг саккиз мингга яқин ҳар хил турларини кўплаб ишлаб чиқариш ўзлаштирилди.

Рационализаторлар ва ихтирочилар ижодкорлигининг миқёси бизни қувонтиради. Уларнинг таклифларини жорий этиш туфайли 700 миллион сўм иқтисодий самара олинди.

Партия ташкилотлари, ишлаб чиқариш коллективлари асосий фондлардан, моддий, молиявий ва меҳнат ресурсларидан оқилона фойдаланиш йўлини ўтказдилар. Қора ва рангли металлар прокати, материаллар ва хом ашё сарфлаш улуши камайтирилди. Беш йиллик мобайнида икки миллиард киловатт-соатдан кўпроқ электр энергия, 70 минг тонна қора металлар прокати тежаб қолинди.

Фан-техника тараққиётини белгиловчи тармоқлар аввалгидек илдам суръатлар билан ривожлантирилди. Бунда ёқилғи-энергетика комплексига биринчи даражали аҳамият берилди. Сирдарё ГРЭСида бешта энергетика блоки қуриб битказилди, энди бу ёқилғи билан ишлайдиган станция Ўрта Осиёдаги энг катта нурхона бўлиб қолди. Беш йиллик мобайнида икки миллион 115 минг киловатт янги қувватлар ишга туширилди. Сўнгги ўн йил мобайнида эса республика электр станцияларининг жами қуввати икки ҳисса кўпайди.

Энергетика системасини такомиллаштириш давом эттирилди. 25 минг километр электр узатиш линияси қурилди. Энергетика базасининг ўсганлиги умуман халқ хўжалигида электр энергия ишлатишни 24 процент, қишлоқ хўжалик ишлаб чиқаришида эса 55 процент кўпайтириш имконини берди.

Ёқилғи саноатида жуда бой газ манбалари — Шўртан, Култак, Зеварда, Памуқ конлари ишга туширилди. Улар орасида Шўртан кони алоҳида ўрин олади, бу кон ўз запаслари жиҳатидан машҳур Газли конидан кейин иккинчи ўринда туради. Ҳозир Сирдарё ГРЭСи тўла-тўкис Шўртан гази билан ишламоқда. Муборак газни қайта ишлаш заводининг иккинчи навбати ишга туширилиши билан бу комплекснинг газни қайта ишлаш қуввати йилига 10 миллиард куб метрга етди.

Республика кўмир саноати ходимлари топширилган иш учун юксак масъулият туйғусини сезиш намунасини кўрсатдилар. Улар беш йиллик топшириқларини муддатидан илгари бажардилар.

Бизнинг ёқилғи-энергетика комплексини ривожлантиришдаги ютуқларимиз кишига қувонч бахш этади. Аммо биз экономиканинг жуда катта миқёслари тобора кўпроқ миқдорда ёқилғи ва энергия талаб қилишини эътиборга олишга мажбурмиз. Шу сабабли республиканинг ёқилғи-энергетика базасини ҳар томонлама мустаҳкамлаш ҳамон энг муҳим вазифаларнинг бири бўлиб қолмоқда.

Янги беш йилликда Муборак газни қайта ишлаш заводида катта қувватлар ишга туширилиши, Шўртан газни қайта ишлаш комплексини қуриш бошланиши, кўмир қазиб олиш икки ҳисса кўпайтирилиши зарур.

Электр энергетика соҳасида Янги Ангрен ва Толлимаржон электр станцияларида катта блоклар қурилиши лозим. Ҳозирги кунларда ҳам энг муҳим иқтисодий ва социал-сиёсий вазифаларни ҳал этишда электрлаштириш бош ролни ўйнашини доимо эсда тутиш керак.

Химия саноатида маҳсулот ишлаб чиқариш ҳажми салкам 40 процент кўпайди. Янги беш йилликда уни жадал ўстириш йўли давом эттирилади. Минерал ўғит, ўсимликларни ҳимоя қилишнинг химиявий воситалари, пластмасса, синтетик смолалар ишлаб чиқарадиган қўшимча қувватларни ишга тушириш белгилаб қўйилди.

Рангли металлургияни ривожлантириш соҳасида катта иш қилинди. Маржонбулоқ олтин-руда комбинати ишга туширилди. Афсуски, бу тармоқни ривожлантириш соҳасидаги баъзи вазифалар ҳал этилгани йўқ. Олмалиқ кон-металлургия комбинати мис-руда қазиб олиш ва қайта ишлаш, мис, қўрғошин ишлаб чиқариш планини бажармади.

Рангли металлургиядаги ишларнинг аҳволини яхшилаш учун Олмалиқ комбинатининг хом ашё базасини мустаҳкамлаш, Қалмоққир, Олтинтопган руда конларини реконструкция қилиш, Учқулоч руда конининг биринчи навбатини ишга тушириш зарур. Самарали технология жараёнларини жорий этиш, хом ашёдан комплекс фойдаланиш юзасидан кўп иш қилишга тўғри келади.

В. И. Ленин номидаги Бекобод металлургия комбинатида чинакам техника революцияси амалга оширилди. Бу ерда катта ҳажмдаги пўлат эритувчи электр печлари, узлуксиз заготовка қуйиш машиналари, фан ва техниканинг энг сўнгги ютуқларига монанд келадиган бошқа қувватлар барпо этилди.

Республиканинг битмас-туганмас бойликларини қидириб топаётган геологларимиз мис, олтин, қўрғошин, рух, табиий газ запасларини кўпайтириш юзасидан белгиланган беш йиллик топшириқларини муддатидан илгари бажардилар. Кўпчилик конлар саноат усулида ўзлаштириш учун топширилди.

Машинасозликни ривожлантиришга доимий эътибор берилди. Бу тармоқ машина-ускуналарнинг айрим турларини яратишдан машиналарнинг тугал системасини ишлаб чиқиб, жорий этишга ўтмоқда. Беш йиллик мобайнида машинасозлик маҳсулоти ишлаб чиқариш 1,6 баравар кўпайди.

Жаҳондаги энг яхши намуналар билан тенглашадиган янги техника яратиш — иқтисодий вазифагина бўлиб қолмай, шу билан бирга сиёсий вазифа ҳамдир. В. И. Ленин бунинг аҳамиятини таъкидлаб: «...кимнинг техникаси, уюшқоқлиги, интизоми энг юксак даражада бўлса ва кимнинг машиналари энг яхши бўлса ўша устун бўлиб чиқади», деб ёзган эди. Машинасозлик олдида бениҳоя муҳим вазифалар турган ҳозирги пайтда ҳам доҳийнинг бу фикри ўз аҳамиятини сақлаб қолмоқда.

КПСС Марказий Комитетининг 1980 йил октябрь Пленумида ўртоқ Л. И. Брежнев халқ хўжалиги самарадорлигини оширишда, меҳнат унумдорлигини юксалтиришда машинасозликнинг ролини алоҳида куч билан уқтириб ўтди. Айниқса, қишлоқ хўжалик машинасозлигини янада такомиллаштириш, унинг орқада қолишини тугатиш зарурлиги таъкидланди.

Шу муносабат билан пахтачилик ва пахтани қайта ишлаш учун республикада ишлаб чиқарилаётган баъзи машиналарнинг сифати паст эканлиги жиддий ташвиш туғдирмоқда. Ўн биринчи беш йилликда янги машина ва механизмларни жорий этишни тезлаштириш ҳамда мавжудларини такомиллаштириш зарур. Улар ўзларининг хусусиятлари жиҳатидан ҳозирги энг юксак талаблар даражасида бўлиши муҳимдир.

Мана шуларнинг ҳаммаси Тошкент трактор заводининг қувватларини 80—100 от кучига ва келгусида 150 от кучига эга бўлган тракторлар ишлаб чиқаришни йўлга қўйиш имконини берадиган қилиб амалий тарзда кўпайтириш вазифасини объектив равишда биринчи ўринга чиқариб қўймоқда. Универсал ўзиюрар пахта териш машинаси ишлаб чиқаришни жадаллаштириш, бункерининг ҳажми катта бўлган прицеплар ишлаб чиқаришни қисқа муддатларда ўзлаштириш, пахтани қабул қилиш ва қайта ишлаш учун керакли машиналар, агрегатлар ва приборлар комплексини яратиш лозим.

Халқ истеъмол қиладиган моллар ишлаб чиқаришни кенгайтириш, уларнинг турларини кўпайтириш ва сифатини ошириш халқ хўжалигининг энг муҳим вазифаларидан бири бўлиб қолмоқда. Мана шу соҳаларнинг ҳаммасида олға томон сезиларли силжишга эришилди. Ўтган беш йиллик мобайнида «Б» группаси тармоқларининг маҳсулоти тўққизинчи беш йилликка нисбатан 5,6 миллиард сўмлик миқдорда кўпайганлиги, маҳсулот ишлаб чиқариш суръатлари йилига ўртача ҳисобда 7,8 процентга етганлиги фактининг ўзи шундан далолат беради. Мазкур комплекс корхоналарини қуриш, реконструкция қилиш ва техника билан қайта қуроллантиришга аввалги беш йил мобайнида бўлганидан кўра 1,6 баравар кўп маблағ сарфланди.

Чинни-фаянс идишлар ишлаб чиқариш икки баравар, мебель 1,7 баравар, тикилган буюмлар бир ярим баравар, шойи ва атлас газламалар ишлаб чиқариш 1,2 баравар кўпайди. Халқ бадиий ҳунармандчилигининг анъанавий маҳсулотлари кўпгина турларини ишлаб чиқариш янада ривож топди. Сут маҳсулотлари, кондитер маҳсулотлари, яхна ичимликлар, консерваларнинг турлари кўпайтирилди.

Оғир индустрия ва машинасозлик корхоналарида халқ истеъмол қиладиган моллар ишлаб чиқариш кўпайтирилди.

Бироқ, истеъмол моллари ишлаб чиқариш учун ҳамма имкониятлардан ҳам тўла-тўкис фойдаланилмаётганини таъкидлаб ўтмоқ керак. Пойабзал, кийим-кечак, мебель, рўзғор асбоблари, болаларга аталган молларнинг турлари суст кўпайтирилмоқда ва сифати ҳам суст яхшиланмоқда.

Партия ўн биринчи беш йилликда халқ истеъмол қиладиган моллар ишлаб чиқаришни янада юқори суръатлар билан ривожлантириш вазифасини ўртага қўйди. Республика Министрлар Совети ва Госплани, партия, совет органлари, министрликлар ва идоралар ўз ишларида мана шу принципиал йўл-йўриққа амал қилишлари керак. «Б» группаси тармоқларини планлаштириш ва пул билан таъминлаш системасини яхшилаш, бу ишни савдога, истеъмолчига қаттиқ боғлиқ қилиб қўйиш зарур.

Ҳисобот даврида пахта тозалаш саноатининг моддий-техникавий базаси мустаҳкамланди. Бу эса тайёрланган пахтани ўз вақтида қайта ишлаш, тола сифатини ошириш имконини берди. Пахтани қайта ишлаш технологиясини бундан буён ҳам такомиллаштириш, «оқ олтин»дан ишлаб чиқариладиган жамики маҳсулот энг юқори сифатли бўлишига эришишга сабот билан ҳаракат қилиш лозим.

Саноатда қилинган ишларни танқидий назардан ўтказар эканмиз, беш йиллик топшириқлари айрим кўрсаткичлар бўйича тўла-тўкис бажарилмаганини, айрим турдаги маҳсулотларни ишлаб чиқаришнинг белгиланган ҳажмига эришилмаганини очиқ-ойдин эътироф қилмоқ керак.

Министрликлар, идоралар, корхоналар ва бирлашмаларнинг раҳбарлари экономиканы интенсив ривожланиш йўлига ўтказишни ҳали ҳам секинлик билан амалга оширмоқдалар. Ишлаб чиқаришни механизациялашда номутаносиблик борлиги сезилмоқда, меҳнат ва технология интизомини бузиш, қувватларни иш билан тўла-тўкис таъминламаслик ҳоллари содир бўлмоқда.

Ижтимоий ишлаб чиқаришнинг самарадорлиги ва сифат йўли — қисқа муддатли кампания эмас, балки мамлакат иқтисодий ва социал ривожининг истиқболдаги кўп йилларга мўлжалланган белгиловчи омилидир. Ўртоқ Л. И. Брежнев уқтириб ўтганидек, биз етмишинчи йилларда бутун экономикани интенсив ривожланиш, самарадорлик ва сифатни ошириш, хўжалик фаолиятининг пировард натижаларига асосий эътибор бериш томонига бура бошладик. Саксонинчи йилларда партия иқтисодий стратегиясининг ўзаги бўлмиш мана шу жуда муҳим ишни давом эттириш ва туғаллаш керак.

Республика саноатини янада ривожлантиришнинг ҳамма масалаларини мана шу талаблар асосида кўриб чиқмоқ керак. Фан-техника тараққиёти ютуқларини жорий этишни жадаллаштиришга, ҳосил қилинган ишлаб чиқариш потенциалидан янада оқилона фойдаланишга, ишлаб чиқариш жараёнларини механизациялаш ва автоматлаштиришга, қўлда бажариладиган ва оғир жисмоний меҳнатни тугатишга энг асосий эътибор берилиши лозим.

Ҳисобот даврида Марказий Комитет фондларнинг самарадорлиги пасайиб бораётганлигидан иборат салбий тенденцияни бартараф қилиш зарурлигига неча марталаб эътиборни қаратди. Афсуски, кўпгина министрликлар, идоралар, корхоналар ишлаб чиқариш самарадорлигини ошириш учун мавжуд имкониятлардан фойдаланмаяптилар. Баъзи корхоналарда машина ва асбоб-ускуналарни ишлатиш сменалари коэффициенти ҳамон пастлигича турибди.

Хўжалик фаолиятининг иқтисодий кўрсаткичларини яхшилаш, меҳнат унумдорлигини ошириш корхоналарни техника билан қайта қуроллантириш, асбоб-ускуналарни янгилаш ва модернизациялаш, маънавий жиҳатдан эскирган техникани ўз вақтида алмаштириш билан чамбарчас боғланган. Шу сабабли иқтисодий омиллар ва рағбатлантириш воситаларидан тўлиқроқ фойдаланиш, хўжалик ҳисобининг ролини кўтариш, корхоналарни реконструкциялашни тезлаштириш, ишлаб чиқаришни техника билан қайта қуроллантириш ва станокларни модернизациялаш тўғрисида чинакам ғамхўрлик қилиш — министрликлар ва идоралар раҳбарларининг энг муҳим вазифасидир.

Партия, совет, хўжалик органларининг диққат-эътиборини айниқса маҳсулотнинг сифатига қаратиб ўтмоқчиман. Бу соҳада ҳали ҳал этилмаган проблемалар кўп. Маҳсулот сифатини бошқаришнинг комплекс системаси суст жорий этилмоқда. Гарчи республикада сифат белгиси қўйилган маҳсулот ишлаб чиқариш ҳажми беш йиллик мобайнида уч баравар кўпайган бўлишига қарамай, шу фахрий белги билан чиқарилаётган маҳсулотнинг салмоғи бизда умумиттифоқ кўрсаткичидан орқада қолмоқда.

Озиқ-овқат саноати министрлиги, Маҳаллий саноат министрлиги, Қурилиш министрлиги, Қишлоқ хўжалиги ишлаб чиқариш-техника таъминоти давлат комитети, «Узтекстильмаш», «Узхлопкомаш» бирлашмалари маҳсулот сифатини ошириш проблемалари билан қониқарсиз шуғулланмоқдалар.

Вазифа — маҳсулотнинг сифатини қатъиян яхшилашдан, унинг истеъмол қилиш хусусиятлари юқори бўлган янги турларини тезроқ ишлаб чиқиш ва ишлаб чиқаришга жорий этишга эришишдан иборат.

Ўн биринчи беш йилликда республикада саноат ишлаб чиқариш ҳажми 28—31 процент кўпайтирилиши лозим. Маҳсулотнинг абсолют кўпайиши ўнинчи беш йилликда эришилган даражадан анча ошиб кетиши характерлидир. Машинасозлик, рангли ва қора металлургия, энергетика, химия саноати ва «Б» группаси тармоқлари илдам суръатлар билан ривожлантирилади.

Ўртага қўйилган вазифаларни ҳал этиш учун партия комитетлари, бошланғич партия ташкилотлари, министрликлар ва идоралар, хўжалик раҳбарлари ишлаб чиқариш самарадорлигини ошириш, ўсишнинг сифат, интенсив омилларидан фойдаланиш, ички резервларни қидириб топиш, жуда қаттиқ иқтисод қилиш ва тежамкорлик асосида маҳсулот ишлаб чиқаришни ривожлантиришни таъминлашлари зарур. КПСС Марказий Комитетининг 1980 йил октябрь Пленуми қарорлари, Асосий йўналишлар лойиҳаси бизни худди ана шу вазифаларни бажаришга йўналтиради.

Ўн биринчи беш йиллик план топшириқларини ғоят юксак уюшқоқлик, тартиб ва интизом билан мустаҳкамлаш керак. Кадрларни ишчанлик ва масъулиятни сезиш руҳида тарбиялаш, ҳар бир иш жойида, ҳар бир участкада, ҳар бир коллективда ижодий ва юксак даражада унумли ишлаш учун шароит яратиш — муваффақиятларнинг зарур гаровидир.

Ўртоқлар! Халқ хўжалиги миқёслари доимо мураккаблашиб бораётганлиги транспорт ва алоқа ишига нисбатан оширилган талаблар қўймоқда. Темир йўл, автомобиль ва ҳаво транспорти коллективлари беш йиллик топшириқларини муддатидан илгари бажариб бўлдилар, автомобилчиларнинг ўзигина пландан ташқари 25 миллион тонна ҳар хил юк ва 159 миллион пассажир ташиб бердилар.

Ҳамма турдаги транспортнинг моддий-техника базаси мустаҳкамланди, ҳаракат состави кўпайди. Темир йўлларни электрлаштириш, янги шох йўллар қуриш, станциялар хўжалигини, аэропортларни ривожлантириш давом эттирилди. Йўллар тармоғи, айниқса, қишлоқ жойларда жадал суръатлар билан ўсди ва реконструкция қилинди. Янги автомобиль йўллар қуриш ва мавжуд йўлларни реконструкция қилиш топшириқлари анча ошириб бажарилди.

Шу билан бирга халқ хўжалигининг кучайиб бораётган эҳтиёжлари, ишлаб чиқариш соҳасидаги узлуксиз ҳамкорлик, пассажир ташиш интенсивлиги транспорт ишини, йўлларнинг ҳолатини анча яхшилашни, республиканинг яхлит транспорт системасини ривожлантиришга доир комплекс тадбирларни амалга оширишни талаб қилади. Янги беш йилликда ҳамма турдаги транспорт, айниқса, темир йўл транспорти самарадорлигини оширишга қаратилган катта тадбирлар кўзда тутилмоқда.

Ўрта Осиё темир йўли ва граждан авиацияси бошқармалари, Автомобиль транспорти министрлиги, Автомобиль йўллари қуриш ва улардан фойдаланиш министрлиги, республиканинг бошқа министрликлари ва идоралари транспортни техника билан қайта қуроллантириш ишини жадаллаштиришлари лозим. Локомотивлар, вагонлардан, ҳаво ва автомобиль транспортидан янада унумли фойдаланиш, йўл тармоғини зўр ғайрат билан ривожлантириш, меҳнаткашларга хизмат қилиш маданиятини ошириш керак. Бутун юк ва пассажир ташиш жараёнининг ташкил этилишини такомиллаштириш, вагонлар ва автомобилларнинг бекор туришини ва бўш ҳайдалишини имкони борича қисқартириш, интизомни мустаҳкамлаш — мана шуларнинг ҳаммаси транспортчиларга, уларнинг ташаббускорлиги ва қатъиятига ҳал қилувчи даражада боғлиқдир.

Партия ва совет органлари транспортдаги ишларнинг аҳволини мунтазам равишда, эътибор билан муҳокама қилиб туришлари, транспорт воситаларидан самарали фойдаланиш учун барча бўлинмалар ва муассасаларнинг раҳбарларига нисбатан юксак талабчанлик қилишлари лозим.

Ўнинчи беш йилликда алоқанинг ҳамма турлари янада ривож топди. Шаҳарлараро телефон каналларининг узунлиги икки баравардан зиёд, шаҳарлардаги телефон станцияларининг қуввати 1,7 баравар, қишлоқ жойларда эса икки ҳисса ортди.

Бироқ, бу муҳим ишда ҳали бир талай камчиликлар бор. Республика Алоқа министрлиги ўз ишини, ўзига қарашли корхоналарнинг фаолиятини яхшилаши, илғор тажрибани кенг жорий этиши, интизомни мустаҳкамлаши ҳамда шу асосда аҳолининг эҳтиёжларини тағин ҳам тўла-тўкис ва ҳар томонлама қондиришга эришиши лозим.

Тез, тежамли ва замонавий техника асосида қурайлик

Ўртоқлар! Республика партия ташкилоти КПСС XXV съезди ишлаб чиққан кенг иқтисодий ва социал программани амалга ошириб, капитал қурилиш масалаларига жуда катта аҳамият бермоқда, ўртоқ Л. И. Брежневнинг тез, тежамли ва замонавий техника асосида қуриш тўғрисидаги кўрсатмаларини бажариш йўлидан қатъият билан бормоқда.

Капитал маблағдан фойдаланиш самарадорлигини ошириш мақсадида қурилиш ишларини ташкил этиш ва бошқаришни яхшилашга, унинг ишлаб чиқариш базасини мустаҳкамлашга, фан-техника тараққиёти ютуқларини жорий этишга доир тадбирлар ишлаб чиқилиб, қунт билан амалга оширилмоқда. Кадрлар тайёрлаш ва уларнинг ўрнашиб қолишига эришиш, қурилиш, монтаж ва лойиҳа ташкилотларининг, қурилиш индустрияси корхоналарининг барқарор меҳнат коллективларини вужудга келтириш тўғрисида алоҳида ғамхўрлик қилинди. Республиканинг энг зарур манфаатлари талаб қилганидек, бутун куч ва ресурсларни ишга тушириладиган ҳамда энг муҳим қурилишларга марказлаштиришга, халқ хўжалигининг мана шу муҳим тармоғига партия раҳбарлигини такомиллаштиришга асосий эътибор қаратилди.

Бу тадбирлар республиканинг асосий фондларни ишга тушириш, капитал маблағларни ўзлаштириш ва қурилиш-монтаж ишлари юзасидан ўнинчи беш йиллик планини муддатидан илгари бажаришга ёрдам берди. Электр ёрдамида пўлат эритадиган, электр энергия ҳосил қиладиган, минерал ўғит, химиявий смола, гербицидлар ишлаб чиқарадиган пландаги ҳамма қувватлар ишга туширилди, уй-жой, мактаблар, мактабгача тарбия муассасалари, касалхоналар ва поликлиникалар қуриш программаси ўз вақтида бажарилди. 1980 йилда чала қолган қурилиш даражаси 13 процент қисқаришига эришилди. Республика бинокорлари, архитекторлари ва лойиҳачилари Ўзбекистон Компартияси XX съездига ажойиб совға тайёрладилар. Улар қисқа муддат ичида В. И. Ленин номли СССР Халқлари дўстлиги муҳташам саройини барпо этдилар. Бугун бизнинг съездимиз шу бинода ўз ишини бошлади.

Қуйидаги рақамлар капитал қурилиш миқёси ва суръатларини яққол кўрсатади. Ўнинчи беш йиллик мобайнида салкам 25 миллиард сўм, яъни тўққизинчи беш йилликка нисбатан 1,3 баравар кўп капитал маблағ ўзлаштирилди. Олмалиқ ва Самарқандда минерал ўғит ишлаб чиқарадиган қувватлар, Фарғонада триацетилцеллюлоза, Навоийда нотоpан ва Чирчиқда капролактам ишлаб чиқарадиган корхоналар, жами юзга яқин йирик саноат корхонаси ва ишлаб чиқариши ишга туширилди. Умумдавлат аҳамиятига эга бўлган бу корхоналар ҳозирги замон фан-техника тараққиёти талабларига мувофиқ келади.

«Б» группаси тармоқларида кўпгина объектлар қурилди. Саноатнинг шу тармоқларидаги янги қувватларни ишга тушириш ва ўзлаштиришни жадаллаштириш учун бошланган Бутуниттифоқ социалистик мусобақасининг ташаббускорлари ва доимий иштирокчилари бўлган қурувчилар, монтажчилар, лойиҳачилар ва буюртмачиларнинг аҳиллик ва уюшқоқлик билан ишлаганлиги бу объектларнинг ишга туширилишини тезлаштирди.

Хивадаги гилам комбинати, Қувасойдаги чинни заводи, Андижон тўқимачилик комбинатининг биринчи навбати, Бухоро тўқимачилик комбинатида калава ип, Наманган ва Марғилонда шойи газлама, Қўқонда пайпоқ ишлаб чиқарадиган янги қувватлар, Поп нотўқима материаллар фабрикаси, Тошкент тўқимачилик комбинатининг учта филиали, Урганч ва Гулистонда ёғ-экстракция заводлари, бир қанча сут ва нон заводлари, шунингдек маҳаллий мебель ва балиқ саноати корхоналари ишга туширилди.

Қишлоқда катта қурилиш программаси амалга оширилди. Қишлоқ қурилишини ривожлантириш тўғрисидаги ғамхўрлик партия аграр сиёсатининг жуда муҳим таркибий қисми бўлиб қолди. Беш йиллик мобайнида қишлоқ қурилиши янада кўпроқ мустаҳкамланди, халқ хўжалигининг муҳим тармоғи бўлиб шаклланди. 50 минг сигир боқиладиган сут етиштирувчи, 79 минг бош бузоқ, 157 минг бош чўчқа боқиладиган чорвачилик комплекслари, 2,3 миллионта тухумга кирган товуқ ва 4 миллионта бройлербоп жўжа боқиладиган паррандачилик фабрикалари қуриб битказилди. Кўпдан-кўп элеваторлар, дон омборлари, агрохимия лабораториялари ва бошқа объектлар барпо этилди.

(Давоми 3-бетда).

ЎРТОҚ Ш. Р. РАШИДОВ ДОКЛАДИ

(Боши 2-бетда).

Республика бинокорлик материаллари ва деталлари ишлаб чиқарадиган корхоналарнинг қувватларини доимо кўпайтирганлиги, қурилиш ишларининг техникавий даражасини оширганлиги туфайли капитал қурилишнинг юксак суръатларига эришиш мумкин бўлди. Беш йиллик мобайнида цемент ишлаб чиқариш 18 процент, йиғма темир-бетон ишлаб чиқариш 15 процент, пардозбоп керамик материаллар ишлаб чиқариш 30 процент ва табиий тошдан қурилиш материаллари ишлаб чиқариш 70 процент кўпайди. Йиғма темир-бетон ишлаб чиқарадиган заводларни, уйсозлик комбинатларини техника билан қайта қуроллантириш ва янгиларини қуриш кенг жабҳа бўйлаб олиб борилди.

Айни вақтда шуни таъкидлаш кераккн, айрим министрликлар ва идоралар асосий фондларни, ишлаб чиқариш қувватларини ва объектларини ишга тушириш юзасидан белгиланган беш йиллик топшириқларини тўла-тўкис бажармади. Айрим қурилиш ташкилотлари пудрат ишлари планларини, меҳнат унумдорлигини ошириш топшириқларини уддалай олмади.

Қишлоқдаги капитал қурилишда содир бўлган ижобий ўзгаришларга қарамай, ҳозирча бу иш танг жойлигича қолмоқда. Ишлаб чиқариш базасини ривожлантириш етарли суръатлар билан олиб борилмаяпти, колхоз ва совхозларнинг қурилишларида кўпинча қиммат турадиган оғир материаллар ва конструкциялар ишлатилмоқда. Баъзан улар мураккаб, бесўнақай машина-ускуналар билан ўринсиз равишда тўлдириб юборилмоқда, бу эса мазкур объектлар қурилишини қимматлаштиришга, шунингдек уларни ишлатиш учун катта чиқимлар бўлишига олиб бормоқда.

Хўжалик ҳисобидаги бригада пудрати меҳнат унумдорлигини оширишнинг ғоят муҳим резервидир. Шу усулни жорий этиш туфайли бултур республика қурилиш-монтаж ишларининг қарийб ярмисини бажаришга муваффақ бўлди. «Узбекшахтострой» Ангрен трестининг ва бошқа баъзи қурилиш бошқармаларининг коллективлари мана шу илғор усулга тўла-тўкис ўтиб олдилар.

Бу ишни қилиш осонликча бўлмади. Қурилишда бригада пудратини муваффақиятли жорий қилиш учун тартиб бўлиши, ишлар пухта йўлга қўйилиши, омилкорлик билан оператив раҳбарлик қилиниши, ишларнинг инженерлик таъминоти яхшиланиши лозим. Мана шу шартларга риоя қилинмаган жойларда бригада пудратини сингдириб бўлмайди, чунки бу янгиликни лозим даражада ташкилотчилик ишини ўтказмай туриб, буйруқ бериш йўли билан жорий этиш қийин.

Бошқармалар ва трестларнинг ҳамма бригадаларини Злобин методига кўчиришни, бригада пудратидан бригада потокларининг узлуксиз пудратига ўтишни турмуш қаттиқ талаб қилмоқда.

Капитал маблағ самарадорлигини ошириш ишида министрликлар ва идораларнинг, яъни буюртмачиларнинг роли катта. Аммо уларнинг баъзилари, жумладан Озиқ-овқат ва Маҳаллий саноат, Мева-сабзавот хўжалиги министрликлари лойиҳа-смета ҳужжатларини ўз вақтида етказиб бераётганлари йўқ. Улар ишга тушириладиган комплекслар ва объектларга етарли маблағни кўпинча бермаяптилар, асбоб-ускуна ва махсус материаллар етказиб бериш муддатларини бузмоқдалар, эксплуатацион ходимлар кадрларини тайёрлашни чўзиб юбормоқдалар.

Ўн биринчи беш йилликда республикада капитал маблағ ҳажми 22—25 процент, яъни умуман мамлакатда бўлганига нисбатан қарийб икки ҳисса кўп ортади. Бу ҳол зиммамизга янада яхшироқ ишлаш, планлар билан шу планларнинг қурилиш министрликлари томонидан бажарилиши ўртасида анча катта тафовут бўлишига йўл қўйиш практикасини тугатиш мажбуриятини юклайди.

Беш йиллик мобайнида бир қанча йирик объектлар, шу жумладан В. И. Ленин номидаги Бекобод металлургия комбинатидаги прокат стани, Янги Қўқон химия заводи, Учқулоч қўрғошин — рух руда кони қурилиши керак. Катта химия, қишлоқ хўжалик машинасозлиги корхоналари, Олмалиқ кон-металлургия комбинатини реконструкция қилиш кенг миқёсда давом эттирилади.

Андижон тўқимачилик комбинатини, Бухоро тўқимачилик комбинатининг иккинчи навбати ва Нукус тўқимачилик комбинатининг биринчи навбати, Жиззах ип йигирув фабрикаси, бир қанча пахта тозалаш, сут, нон-булка заводлари ҳамда оммавий равишда талаб қилинадигн моллар ишлаб чиқарувчи бошқа завод ва фабрикалар қуриб битказилиши зарур.

Қишлоқ хўжалигининг ва, жумладан, чорвачиликнинг моддий-техника базасини янада ривожлантиришнинг катта программаси амалга оширилади. Бу ишларга кўп маблғ ажратилади. 67 минг бош сигир боқиладиган сут етиштириш комплекслари, 110 минг бош қорамол боқиладиган, 594 минг бош чўчқа боқиладиган чорвачилик комплекслари, 3 миллион 300 мингта тухумга кирган товуқ ва 82,5 миллионта гўштбоп парранда боқиладиган паррандачилик фабрикалари қурилиши лозим.

Дон етиштириш ва тайёрлашнинг кескин кўпайиши уни асрайдиган ва қайта ишлайдиган корхоналар қурилишини жадаллаштиришни жуда ўткир масала қилиб қўяди. Ўнинчи беш йилликда республикамизда бир қанча элеваторлар ва дон омборлари ишга туширилди. Аммо мавжуд қувватлар дон етиштириш ҳажмидан ҳозирча орқада қолмоқда. Шунинг оқибатида дон ташиш учун тобора кўпроқ унумсиз чиқимлар қилинмоқда, хўжаликлар чорва молларга бериладиган анчагина миқдордаги маҳсулотни ололмай қолмоқда. Шу сабабли беш йиллик режаларида донни қайта ишлайдиган янги корхоналар ва омихта ем заводлари қуриш белгиланган.

Меҳнаткашларнинг уй-жой ва маданий-маиший шароитларини яхшилашга катта маблағ сарфланади. Қишлоқ меҳнатчиларини томорқа участкаси ҳамда уй ҳайвони, парранда боқиладиган ҳамда шахсий транспорт воситалари сақланадиган қулай иморатлари бўлган алоҳида шинам уйлар билан таъминлаш вазифаси кўзда тутилмоқда.

КПСС Марказий Комитетининг 1978 йил июль Пленуми талабларига мувофиқ республика министрликлари ва идоралари, Госстройи, илмий-тадқиқот ва лойиҳа ташкилотлари қишлоқ хўжалик объектларини лойиҳалаш ва қуриш вақтида республиканинг ўзига хос шароитларини тўлиқроқ эътиборга олишлари зарур. Маҳаллий қурилиш материаллари ва енгил конструкцияларни кенгроқ жорий этиш, объектларнинг қўпол асбоб-ускуналар билан қалаштириб ташланишини камайтириш, қишлоқлардаги иморатлар ва иншоотлар қийматини арзонлаштиришга, уларни ишга тушириш муддатларини қисқартиришга ҳаракат қилиш керак.

Республика партия, совет, хўжалик ва жамоат ташкилотлари қишлоқ қурилишига бундан буён ҳам зўр эътибор билан қарашлари, қурувчиларга ҳар томонлама ёрдам ва мадад беришлари лозим. Шаҳарлар ва саноат марказлари томонидан қишлоққа оталиқ ёрдамини кучайтириш, қишлоқ учун малакали кадрлар тайёрлаш тўғрисида ғамхўрлик қилиш, барқарор коллективларни шакллантириш зарур.

Капитал қурилишнинг улуғвор программасини амалга ошириш ҳар бир қурувчидан, қурилиш ва монтаж ташкилотларининг коллективларидан, улардаги партия ташкилотларидан қурилиш ишларига инженерлик ҳозирлигини янада такомиллаштиришни, ишларни индустриялаш даражасини оширишни, қўл меҳнатини қисқартиришни, ўз ишлаб чиқариш базасини жадал ривожлантиришни талаб қилади.

Бинокорлик материаллари саноатини илдамроқ ривожлантиришни таъминлаш лозим. Бу тармоқнинг ходимлари давлатдан катта қарздор бўлиб қолдилар. Цемент, ғишт, оҳак, пардозлаш материаллари ва бошқа материаллар ишлаб чиқаришни кескин кўпайтириш, уларнинг сифатини ошириш керак.

Республика Госстройи ва унинг жойлардаги органлари, илмий-тадқиқот ва лойиҳа институтлари лойиҳа-смета ишини яхшилаш учун, бинолар ва иншоотларни қуриш, ишлатиладиган материалларни қисқартириш учун кескин кураш бошлашлари зарур. Лойиҳаларнинг сифати учун, уларда қўл меҳнатини қисқартириш имконини берувчи янги материаллар ва конструкциялар қўлланилиши учун ижрочиларнинг масъулиятини ошириш лозим. Илмий-тадқиқот лойиҳаларини тайёрлаш ишларини ва уларнинг жорий этилишини доимо кенгайтириш, экспериментал қурилиш ҳажмини кўпайтириш жуда муҳимдир.

Республикадаги капитал қурилишда ишларни юксак самарали ташкил этиш соҳасида салмоқли тажриба орттирилган. Ажойиб кадрлар, зарур материал ва техника ресурслари бор. Шулардан моҳирона фойдаланиш партия, совет ҳамда хўжалик ташкилотларининг бурчи ва вазифасидир. Капитал маблағ самарадорлигини, меҳнат унумдорлигини доимо ошириш, қурилиш ишларининг ташкил этилишини такомиллаштириш, куч ва ресурсларни ишга тушириладиган объектларга жамлаш, қурилишдаги ишларнинг аҳволи учун масъул бўлган кишиларга нисбатан талабчанликни янада ошириш лозим.

Бизнинг съездимиз саноат, транспорт, алоқа, қурилиш ходимлари республиканинг ишлаб чиқарувчи кучларини ривожлантиришга бундан буён ҳам кўпроқ ҳисса қўшаверадилар, ўн биринчи беш йилликнинг улуғвор режаларини шараф билан муносиб равишда бажарадилар, деб тўла асос билан қатъий ишонч изҳор этади.

Партиянинг аграр сиёсатини сабот билан амалга оширайлик

Ўртоқлар! Партиянинг ленинча аграр сиёсатини оғишмай ҳаётга татбиқ эта бориш, қишлоқ хўжалик ишлаб чиқаришининг барча тармоқларини янада юксалтириш ва қишлоқни социал ривожлантириш масалалари республика партия ташкилотининг доимий диққат-эътиборида бўлди.

КПСС Марказий Комитетининг 1978 йил июль Пленумида ўртоқ Л. И. Брежнев бундай деган эди: «Партия мамлакатни озиқ-овқат билан ва саноатни қишлоқ хўжалик хом ашёси билан мустаҳкам равишда таъминлашга эришишдан иборат стратегик вазифани ҳал этганида механизациялаш, химиялаштириш ва ерларни мелиорациялаш суръатларини жадаллаштириш, шу тармоқни ривожлантиришга доир масалаларни комплекс ҳал этиш йўли билан қишлоқ хўжалигининг моддий-техника базасини анча мустаҳкамлашни ўзининг биринчи навбатдаги бурчи деб билди».

Республиканинг партия, совет ва қишлоқ хўжалик органлари мана шу бош йўналишларда планли равишда ва изчиллик билан иш олиб бордилар. Бутун қишлоқ хўжалик ишлаб чиқаришини интенсивлаш, унинг самарадорлигини ошириш масалаларига алоҳида эътибор берилди.

Ўтган беш йиллик якунларини қараб чиқар эканмиз, тўла асос билан шундай дея оламиз: КПССнинг ҳозирги замон аграр сиёсати ҳаётга татбиқ этилиши қишлоқ хўжалигимизни янада юксак поғонага кўтариш, уни экономиканинг юксак даражада ривожланган ва юқори самарали секторига айлантириш, республиканинг бутун аграр-саноат комплексини янада ривожлантиришнинг барқарор суръатларини таъминлаш имконини берди.

Ўнинчи беш йилликда қишлоқ хўжалигининг ялпи маҳсулоти аввалги беш йилликка нисбатан топшириқдаги 22 процент ўрнига 25,4 процент кўпайди. Ўртача йиллик пахта етиштириш 16,5 процент, дон тайёрлаш 2 баравар, сабзавот-полиз экинлари ва картошка 1,6 баравар, хўл мева ва узум — 1,7 баравар ўсди. Гўшт, сут, тухум, пилла, тамаки, каноп ва бошқа маҳсулотлар етиштириш ҳамда давлатга топшириш ҳажмлари кескин ортди.

Ҳисобот даврида қишлоқ меҳнаткашлари биринчи маротаба жуда муҳим босқич марраларини эгалладилар, бу марралар халқ хотирасида абадий сақланиб қолади. Беш йилликнинг якунловчи йилида биз пахта етиштиришда олти миллионли маррадан ўтдик, пахтани машинада теришда тўрт миллионли маррага эришдик, бир миллион тоннадан зиёд маккажўхори дони ва ярим миллион тонна шоли етиштирдик. Мева-сабзавот маҳсулотлари етиштириш беш миллион тоннага, пилла етиштириш эса 30 минг тоннага етди.

Бу — деҳқонларимизнинг мамлакат экономикаси ва озиқ-овқат ресурсларига қўшган салмоқли ҳиссаси бўлди.

Шонли пахтакорларимизга, механизаторлар, қишлоқ хўжалиги ва сув хўжалиги раҳбарлари ҳамда мутахассисларига, ўз ақл-заковати ва меҳнати билан, мардлиги ва фидокорлиги билан беш йиллик топшириқларининг муддатидан илгари бажарилишини таъминлаган ҳамда кўпмиллатли Ватанимизнинг гуллаб-яшнаши йўлида қўлидан келган ҳамма ишларни қилаётган республиканинг барча меҳнатчиларига Ўзбекистон Компартиясининг XX съезди номидан қизғин миннатдорчилик ва умумхалқ ташаккурини изҳор қилишга рухсат этгайсиз.

Эришилган муваффақиятлар бизда чуқур мамнуният, партия ва халқ олдидаги адо этилган бурчни англаш туйғусини уйғотади. Айни пайтда бу муваффақиятлар қишлоқ хўжалигини янада юксалтириш учун, деҳқончилик ва чорвачиликнинг барча турдаги маҳсулотларини етиштиришни тўхтовсиз кўпайтириб бориш учун бизнинг масъулиятимизни оширади.

Умумиттифоқ меҳнат тақсимотида Ўзбекистон пахта етиштириб берувчи асосий республика ҳисобланади. Шу сабабли партия ташкилоти пахта тайёрлаш ҳажми йилдан-йилга кўпайиб, унинг сифати яхшиланиб бориши учун ҳамма чораларни кўрди. Республика деҳқонлари, барча меҳнаткашлари пахта етиштиришни муттасил кўпайтириб боришни умумхалқ вазифаси деб, СССРдаги барча қардош халқлар, социалистик ҳамдўстлик мамлакатлари олдидаги ўзларининг энг биринчи ватанпарварлик ва интернационал бурчлари деб билмоқдалар.

Ўнинчи беш йиллик даврида пахтачилик юксак даражада ривожланиш йўлига кирди. Ғўзани парвариш қилиш ва пахта ҳосилини йиғиб-териб олишнинг илғор механизациялашган технологияси ўзлаштирилди, деҳқончилик маданиятини оширишга қаратилган жуда муҳим тадбирлар кўрилди. Алмашлаб экишнинг жорий этилиши, ерлар унумдорлиги яхшиланганлиги, минерал ва органик ўғитлардан, гербицидлар, дефолиантлар ва бошқа хил химиявий препаратлардан анча самарали фойдаланилганлиги, ўсимликларни ҳимоя қилишнинг биологик методлари қўлланилганлиги «оқ олтин» ҳосилдорлигини ошириш ва уни етиштириш даражасини анча кўтариш имконини берди.

Ўтган беш йилликда колхоз ва совхозлар давлатга 28,5 миллион тонна — тўққизинчи беш йилликдагига қараганда 4 миллион тонна кўп пахта сотдилар.

1980 йили, айниқса, катта ютуқлар қўлга киритилди: Ватанимиз деҳқончилигининг бутун тарихида пахтадан рекорд ҳосил етиштирилди ва йиғиб-териб олинди. Бугунги тантанали кунда биз республика пахтакорлари ва партия ташкилоти КПСС XXV съездига берилган ваъдани шараф билан бажардилар, деб съезд делегатларига маълум қиламиз. Ўтган йили давлатга 6 миллион 237 минг тонна «оқ олтин», шу жумладан 358 минг тонна қимматбаҳо ингичка толали пахта сотилди.

Бу ажойиб ғалабага Қорақалпоғистон АССР, республиканинг барча областлари муносиб ҳисса қўшдилар. Улар пахта етиштириш ва давлатга топшириш планларини анча ортиғи билан адо этдилар. Пахта тайёрлашни кескин даражада кўпайтиришга асосан ҳосилдорликни ошириш ҳисобига эришилди. Ҳисобот даврида ҳосилдорлик умуман республикада 5 центнер ўсди ва ўтган йили гектар бошига 33,2 центнерга етди. Қиёслаш учун эслатиб ўтиш мумкинки, аввалги босқичларда ҳосилдорликни 5 центнер оширишга 10—15 йил мобайнида эришилар эди.

Ўтган йили Хоразм областида ҳар гектаридан ўртача 42 центнердан, Бухоро областида — 37,4, Тошкент ва Самарқанд областларида — 35,6, Сурхондарё областида — 35,5, Андижон ва Наманган областларида — 35 центнердан ҳосил кўтарилди. 22 районда пахта ҳосилдорлиги 40 центнердан ортиқ бўлди, кўпгина колхозлар, совхозлар ва бригадалар ҳосилдорликни гектар бошига 50—55 центнерга етказдилар ва ундан ҳам оширишга муваффақ бўлдилар.

Пахта фронтида юксак марраларнинг қўлга киритилишида механизаторлар ҳал қилувчи роль ўйнадилар. Йиғим-терим пайтида 34 минг пахта териш машинаси, 94 минг трактор прицепи, кўплаб бошқа хил терим ва транспорт техникаси ишлаб турди. Механизаторлар ҳосилнинг 64 процентини териб бердилар. Кунлик пахта топшириш ҳажми 200 минг тоннага — йиллик планнинг 3 процентидан ҳам кўпроққа етди; Тошкент, Сирдарё ва Жиззах областларида 5—6 процентни ташкил этди. Ана шу областларда машина терими 80—85 процентга етди. Бир қанча районлар ва кўпчилик хўжаликларда тайёрланган жами пахтанинг 90—95 проценти машинада териб олинди.

Республикада минглаб машина терими усталари етишиб чиқдилар, улар меҳнатга ҳақиқий коммунистик муносабатда бўлиш намуналарини кўрсатдилар Уларнинг кўплари мавсумда ўз агрегатлари билан 300—400 тоннадан ва ундан ҳам ошириб пахта тердилар. Бу ҳол йиғим-теримни жуда қисқа муддатда ўтказиш, шаҳар аҳолисини, студентлар ва ўқувчиларни ҳосил теримига камроқ жалб этиш, жами пахтани ёғин-сочинли кунларга қолдирмасдан, юқори сифат билан ва нес-нобуд қилмасдан саранжомлаб олиш имконини берди.

Техника, мана, қандай ҳал қилувчи, чинакамига революционлаштирувчи роль ўйнамоқда, ўртоқлар!

Эришилган ютуқларни мустаҳкамлаш, резервларни излашни кучайтириш, пахтачиликни ривожлантиришда тобора ўсиб борувчи суръатларга эришиш — бизнинг бурчимиздир.

Янги беш йилликда ҳар йили ўрта ҳисобда камида 5,9 миллион тоннадан пахта етиштирилиши таъминланиши зарур. Беш йил мобайнида қарийб 30 миллион тонна пахта етиштириш керак бўлади. Ингичка толали пахта тайёрлашни анча кўпайтириш, беш йиллик охирига бориб давлатга топшириладиган ана шу пахта миқдорини 500 минг тоннага етказиш мўлжалланмоқда.

Бу — қийин, бироқ реал вазифадир. Уни ҳал этиш учун республика партия, совет, қишлоқ хўжалик органлари, колхоз ва совхозлари кучларни ва мавжуд резервларни мумкин қадар тўлароқ сафарбар этишлари, қишлоқ ихтиёрида бўлган бой моддий-техника ресурсларидан оқилона ва самарали фойдаланишлари зарур.

Бу вазифани ҳал этаётганда шуни назарда тутиш керакки, ҳосилдорликни ошириш пахтачиликда ҳамон асосий йўналиш бўлиб қолаверади. Тўғри, ўн биринчи беш йилликда республикада янги суғориладиган ерларни ўзлаштириш давом эттирилади. Бироқ, бундай ерларнинг катта қисмини алмашлаб экишни тўла ўзлаштириш учун, ем-хашак ва озуқа экинлари майдонларини кенгайтириш учун ажратиб бериш зарур. Чунки, озуқасиз чорвачилик маҳсулотлари етиштиришни кўпайтириб бўлмайди. Бундан ташқари, дон экинлари, айниқса, маккажўхори ва шоли экиладиган майдонларни анча кенгайтириш, мева-сабзавот маҳсулотлари етиштиришни кўтариш зарур бўлади.

Қолоқ хўжаликлар ва участкаларни кўтариш муҳим резерв ҳисобланади. Бундай хўжалик ва участкалар эса бизда ҳали ҳам оз эмас. 1980 йили 307 колхоз ва совхоз гектар бошига 30 центнердан паст пахта ҳосили олди. Вазифа шундан иборатки, қишлоқ хўжалик органлари, мутахассислар ҳамма жойда пахта етиштиришнинг илғор технологиясини жорий этишлари керак.

ВАСХНИЛнинг Ўрта Осиё бўлими, СоюзНИХИ, республика Фанлар академиясининг илмий муассасалари, олимлари кўп иш қилишлари мумкин ва лозим. Улар пахта етиштириш агротехникаси ва технологиясини тинмай такомиллаштириб боришга, далалар ҳосилдорлигини оширишда колхоз ва совхозларга фаол ёрдам беришга даъват этилгандирлар.

Селекциячилар эришган муваффақиятлар ҳаммага маълум. Улар яратган юқори ҳосилли навлар пахта ялпи ҳосилини ошириш ва сифатини яхшилашда катта роль ўйнамоқда. Бироқ, янги вазифалар селекция ишларини янада кучайтиришни талаб этади. Ишлаб чиқариш пахтанинг янги, янада серҳосил, вилтга чидамли ва тезпишар навларига эҳтиёж сезмоқда. Шу йилнинг ўзидаёқ юқори сифатли толага эга бўлган янги пахта навлари экиладиган майдонларни кенгайтириш зарур. Айни вақтда пахтанинг юқори сифатли бўлишини таъминлаш учун уни тайёрлаш, сақлаш ва қайта ишлаш системасини қатъият билан яхшилаш, ана шу иш жараёнида унинг технологик хусусиятлари пасайиб кетишига йўл қўймаслик керак.

Юқори сифатли уруғлик тайёрлаш билан боғлиқ бўлган масалаларга алоҳида эътибор бериш лозим. Қорақалпоғистон АССРда ва республиканинг ҳар бир областида бу йил биттадан пахта тозалаш заводини уруғлик пахтани дастлабки қайта ишлаш, чигитни туксизлантириш ва саралаш, уларни дорилаш ҳамда стимуляторлар ёрдамида ишлов беришга ихтисослаштириш кўзда тутилмоқда. Бу тадбир уруғликни юқори даражадаги экиш кондициясига етказиш имконини беради.

Ўртоқлар! Қишлоқ хўжалигининг бошқа соҳаларида ҳам катта муваффақиятлар қўлга киритилди. Озиқ-овқат маҳсулотларини етиштириш ва тайёрлашни кўпайтиришга эътибор кучайтирилди.

Ғаллакорлар беш йиллик мобайнида 11,5 миллион тонна — тўққизинчи беш йилликдагига қараганда 6 миллион тонна кўп дон етиштирдилар. Маккажўхори етиштириш 3,2 баравар, шоли етиштириш 1,6 баравар ўсди. Давлатга 5 миллион тоннага яқин — аввалги беш йилликдагига қараганда икки баравар кўп дон сотилди.

Республика партия ташкилотининг маккажўхори ва шоли экиладиган майдонларни кенгайтириш ҳисобига суғориладиган ерларда дон етиштиришни кескин кўпайтиришга қаратилган йўли ўзини тамомила оқлади. Ана шу йиллар мобайнида Амударё этакларида, асосан Қорақалпоғистон АССР ва Хоразм областида йирик шоликорлик райони барпо этилди, шоли етиштиришга ихтисослашган 28 та совхоз ташкил қилинди. Ана шу ерларда шоли ҳосилдорлиги 50 центнерга етди ва ундан ҳам ошиб кетди.

Ўн биринчи беш йилликда ялпи дон ҳосилини 30—35 процент кўпайтиришимиз зарур. Маккажўхори ва шоли экиладиган майдонларни кенгайтириш — бизнинг асосий резервимиздир. 1981 йили дон учун маккажўхори экиладиган майдонлар 240 минг гектарни, унинг ялпи ҳосили 1,5—1,6 миллион тоннани, шолининг ялпи ҳосили эса 540—550 минг тоннани ташкил этиши керак.

Экин майдонларини кенгайтириш билан бир қаторда ҳосилдорликни ўстиришга эришиш, деҳқончилик маданиятини сабот билан ошириб бориш зарур. Баҳорикор ерлардан янада самарали фойдаланиш лозим.

Ўтган беш йилликда мева ва сабзавотчиликни янада ривожлантириш йўлида муҳим қадам қўйилди. Сабзавот, картошка, полиз экинлари, мева ва узумнинг ялпи ҳосили ўсди, натижада аҳолини ана шу маҳсулотлар билан таъминлаш анча яхшиланди. Давлатга 13,7 миллион тонна, шу жумладан планга қўшимча 2,5 миллион тонна мева ва сабзавот сотилди.

Мева ва сабзавот маҳсулотлари етиштиришни кўпайтиришга асосан ана шу тармоқни ихтисослаштириш ва марказлаштириш ҳисобига эришилдики, бу тадбир ҳосилдорликни сезиларли даражада ошириш имконини берди. 1975 йилга нисбатан гектар ҳисобига сабзавот ҳосилдорлиги 44 центнер, картошка ҳосилдорлиги 17, узум ҳосилдорлиги 13 центнер ўсди.

Вазифа мева ва сабзавотчиликда деҳқончилик маданиятини янада юксалтиришни таъминлашдан, бу тармоқни ихтисослаштириш ва индустриялашни тезроқ тугаллашдан иборатдир.

Янги беш йилликда аҳолининг картошкага бўлган эҳтиёжини ана шу экинни ўзимизда етиштириш ҳисобига қондириш учун кўп иш қилишга тўғри келади. Картошка — иккинчи нонимиз. Уни етиштиришни кўпайтириш мақсадларида бир қанча областларда ихтисослаштирилган хўжаликлар ташкил этилмоқда, уларнинг моддий базаси мустаҳкамланмоқда.

Боғлар ва токзорлар, биринчи навбатда тоғ этаклари зонасидаги боғлар ва токзорлар майдони кенгайтирилади, янги совхозлар ташкил этилади. Маҳсулотни қайта ишловчи қувватларни, уни сақлаш базаларини ривожлантириш, аҳолини йил бўйи хўл мева ва сабзавот билан таъминлашга эришиш, ана шу маҳсулотлар билан савдо қилишни яхшилаш зарур.

Каноп пояси ва тамаки барги етиштириш ҳамда тайёрлаш ўсди. Янги беш йилликда ана шу техника экинлари етиштиришни интенсивлашни сезиларли равишда ошириш, уларни етиштиришни механизациялаш даражасини кўтариш лозим.

Чорвачиликни жадал юксалтириш масалалари ҳисобот даврида Ўзбекистон Компартияси Марказий Комитетининг алоҳида диққат-эътиборида бўлди. Республика партия, совет, қишлоқ хўжалик органлари, касаба союз ва комсомол ташкилотлари, бутун аҳолининг диққат-эътибори чорвачилик маҳсулотлари етиштиришни кўпайтириш вазифаларини ҳал этишга қаратилган.

Чорвачиликни ихтисослаштириш ва саноат негизига ўтказиш соҳасида катта иш амалга оширилди, кўплаб чорвачилик комплекслари ва паррандачилик фабрикалари қурилди ҳамда реконструкция қилинди, молларни бўрдоқига боқадиган ва ғунажинлар етиштирадиган хўжаликлараро корхоналар тармоғи кенгайтирилди. Чорвачиликнинг ем-хашк базаси мустаҳкамланди. Мол ва паррандаларнинг барча турлари сони кўпайди, уларнинг маҳсулдорлиги ошди.

Кўрилган чоралар сезиларли даражада ижобий силжишларга эришиш имконини берди. Ўртача йиллик гўшт етиштириш тўққизинчи беш йилликдагига нисбатан 31 процент, сут — 42, тухум — 65 процент ўсди. Чорвачилик маҳсулотларини давлат томонидан харид қилиш ҳам шу зайлда кўпайди.

Биз бундан буён ҳам чорвачилик маҳсулотларини кўпайтиришнинг юксак кўрсаткичларини таъминлашимиз, резервлардан тўлароқ фойдаланишимиз керак бўлади. Бизнинг резервларимиз ва имкониятларимиз эса кам эмас. Турли хўжаликлардаги ишнинг аҳволини таҳлил этиш буни рўй-рост кўрсатиб турибди. Агар Тошкент областида ҳар юз гектар ҳайдаладиган ерга 16 сигир тўғри келса ҳамда 129 центнер гўшт ва 455 центнер сут етиштирилаётган бўлса, Қашқадарё областида ҳар юз гектарга атиги 6 бош сигир тўғри келиб, гўшт 2,5 баравар, сут қарийб 4 баравар кам етиштирилмоқда.

Бошқа бир қанча областларда ҳам тахминан худди ана шундай аҳволни кўриб турибмиз. Демак, асосий резерв моллар туёғи зичлигини кўпайтиришдан, чорва маҳсулдорлигини ошириш, сифат кўрсаткичларини яхшилашдан иборат.

КПСС Марказий Комитети билан СССР Министрлар Советининг «Ўзбекистон ССРда чорвачиликни ривожлантиришни жадаллаштириш тадбирлари тўғрисида»ги қарорини ҳамда Ўзбекистон Компартияси Марказий Комитети XVI пленумининг ана шу масалага доир қарорларини оғишмай амалга ошириш — бизнинг чорвачилик соҳасидаги бош вазифамиздир. Ўртача йиллик гўшт етиштириш 400—410 минг тоннага (сўйилган вазнда), сут — 2,5—2,7 миллион тоннага етказилиши зарур. Шу йилнинг ўзидаёқ республика хўжаликларининг барча категориялари бўйича камида 360 минг тонна гўшт ва 2,3 миллион тонна сут етиштирилиши таъминланиши лозим.

Белгиланган марраларга эришиш учун мустаҳкам замин яратилмоқда. Бу энг аввало капитал маблағларга тааллуқлидир. Чорвачилик объектлари қурилишини жадаллаштириш соҳасидаги Андижон тажрибасидан тўла фойдаланиш керак. Шу билан бир қаторда мавжуд фермаларни кенг кўламда реконструкция қилиш ва техникавий қайта жиҳозлаш, уларни мол боқишнинг илғор, индустриал технологиясига ўтказиш лозим.

Молларни бўрдоқига боқиш ва паррандаларни кўпайтириш, аҳолини гўшт билан таъминлашни яхшилаш соҳасида «Ўзбекбирлашув» ва Савдо министрлиги ташкилотлари фойдали иш қилмоқдалар. Ана шу системаларда чорвачилик хўжаликларини кенгайтиришни бундан буён ҳам давом эттириш, озиқ-овқат чиқиндиларидан чорва озуқаси сифатида тўлароқ фойдаланиш, ўз чорва молларини урчитиб кўпайтиришни йўлга қўйиш зарур.

Заводлар, фабрикалар, ташкилотларнинг ёрдамчи хўжаликлари, шунингдек, колхозчилар, ишчилар ва хизматчиларнинг шахсий хўжаликлари ҳақида кўпроқ ғамхўрлик қилиш лозим. Бу соҳа озиқ-овқат ресурсларини тўлдириб боришнинг катта резервидир. Гражданларнинг шахсий ёрдамчи хўжаликларида чорвачиликни ривожлантириш соҳасидаги вазифалар КПСС Марказий Комитети билан СССР Министрлар Советининг, Ўзбекистон Компартияси Марказий Комитети билан республика Министрлар Советининг ана шу масала юзасидан қабул қилган қарорларида тўла-тўкис баён қилиб берилган. Ана шу қарорларнинг оғишмай амалга оширилишини таъминлаш — партия ташкилотларининг бурчидир. Гражданларнинг хўжаликларига боқиш учун ёш мол олишда, ем-хашак билан таъминлашда кўпроқ ёрдам бериш, шахсий мол ва паррандаларга ветеринария хизмати кўрсатишни яхшилаш лозим.

Ем-хашак базаси чорвачиликни муваффақиятли ривожлантиришнинг асосидир. Шу беш йилликда колхоз ва совхозларда озуқа етиштиришни кескин даражада яхшилаш, унга ихтисослашган тармоқ характерини бериш зарур.

Озуқа экинлари учун ажратиладиган ерлардан интенсив фойдаланиш, ҳар гектардан юз центнер ва ундан ҳам ошириб озуқа бирлиги олинишини таъминлаш учун беда, маккажўхори ва бошқа озуқа экинлари ҳосилдорлигини ошириш лозим. Аралаш, такрорий ва оралиқ экинлар экишни кенг қўлланиш, озуқанинг юқори тўйимли ва сифатли бўлишига эришиш, озуқа оқсили етиштиришни кўпайтириш, хўжаликларда озуқа цехлари, силос, сенаж, ўт талқони ва бошқа хил ем-хашак сақлаш учун типовой омборхоналар қурилишини жадаллаштириш керак.

Кўл ва ҳовуз балиқчилигига алоҳида диққат-эътибор бериш даркор Бу борада бизнинг имкониятларимиз амалда чекланмагандир. Республика ҳар йили сунъий сув ҳавзаларида 143 минг центнер балиқ етиштирмоқда Бу — 1975 йилдагига нисбатан икки баравар кўпдир. Ҳозир тармоқни интенсивлашни ошириш чоралари кўрилмоқда. Бу тадбир 1985 йилга бориб балиқ етиштиришни 500 минг центнергача етказиш имконини беради.

Пиллачилик тўхтовсиз равишда юксак суръатлар билан ривожланиб боряпти. Ўнинчи беш йилликда 141 минг тонна — пландагидан 20 минг тонна кўп пилла етиштирилди. Ана шу қимматбаҳо хом ашё етиштиришни кўпайтириш мақсадида пиллачиликнинг моддий-техника ва озуқа базасини ривожлантириш соҳасида қўшимча тадбирларни амалга ошириш, тармоқни индустриал негизга ўтказишни тезлаштириш зарур.

Қишлоқ хўжалик маҳсулотларининг ўсиши ҳақида ғамхўрлик қилар эканмиз, шу тариқа аҳолини озиқ-овқат маҳсулотлари билан таъминлашни яхшилаш ҳақида ғамхўрлик қилган бўламиз. Бу масалалар совет кишиларининг манфаатларига бевосита даҳлдордир. Шунинг учун ҳам КПСС Марказий Комитетининг Сиёсий бюроси озиқ-овқат программасини тайёрлаш ҳақида махсус қарор қабул қилди. Бу ерда гап қишлоқ хўжалиги билан унга хизмат қилувчи саноат тармоқлари, қишлоқ хўжалик маҳсулотларини тайёрлаш, сақлаш, ташиш ва қайта ишлашни ривожлантириш масалаларини, озиқ-овқат индустрияси билан савдони ривожлантириш масалаларини бир бутун қилиб бирлаштириши лозим бўлган программа ҳақида боряпти.

Ўртага қўйилган вазифани амалга ошириш учун иттифоқ мева-сабзавот хўжалиги министрлиги, республикаларда эса иттифоқ-республика министрликлари тузилди. Ана шундай министрлик бизнинг республикамизда ҳам «Узплодоовощвинпром» аграр-саноат бирлашмаси базасида ташкил этилди. Сабзавот, картошка, полиз экинлари, мева ва узум етиштиришга ихтисослашган совхозлар, бутун консервачилик ва виночилик саноати мана шу министрликка жамланган. У бошқа системадаги колхоз ва совхозлардан маҳсулот тайёрлаш, бу маҳсулотларни умумиттифоқ фондига етказиб бериш ишлари билан шуғулланади.

Ишлаб чиқариш манфаатлари янги системанинг катта имкониятларидан тўлиқроқ фойдаланишни талаб этади. Республика ҳар йили миллионлаб тонна мева, полиз маҳсулотлари, сабзавот, узум етиштирмоқда. Бироқ, сир эмаски, ана шу муҳим маҳсулотнинг анчагина қисми пештахтага етиб боргунча нобуд бўляпти ёки истеъмолчига ўзининг таъм хусусиятларини бирмунча йўқотган ҳолда етиб бормоқда.

Ҳозирги вақтда Ўзбекистон ССРнинг озиқ-овқат программаси ишлаб чиқилмоқда. Ушбу программада қишлоқ хўжалигининг барча тармоқларини, қайта ишлаш саноатини, транспорт, савдо ва тайёрлаш ишларини узлуксиз ва мутаносиб тарзда ривожлантириш, шунингдек, қишлоқни ривожлантиришнинг социал масалаларини ҳал этиш кўзда тутилади.

Суғориладиган деҳқончиликни ривожлантиришда сув хўжалиги қурилиши муҳим ўрин тутади. Ўнинчи беш йилликда давлат республикада ирригация-мелиорация ишларини ўтказишга олти миллиард сўмдан кўпроқ, яъни тўққизинчи беш йилликдагига нисбатан 1,5 миллиард сўм ортиқ маблағ ажратди. Ана шу давр мобайнида 500 минг гектарга яқин янги ер фойдаланишга топширилди.

(Давоми 4-бетда).

ЎРТОҚ Ш. Р. РАШИДОВ ДОКЛАДИ

(Боши 2- ва 3-бетларда).

Суғориладиган ерларни ва янги ўзлаштириладиган ерларни сув билан пухта таъминлаш мақсадида Чорвоқ, Андижон сув омборлари, шунингдек, Толимаржон ва Туямўйин сув омборларининг биринчи навбати қурилди. Ирригация каналлари, коллектор-зовурлар, насос станциялари ва бошқа гидротехника иншоотлари қурилиши зарбдорчасига олиб борилди.

Ўн биринчи беш йилликда республика сув хўжалиги ва ерларни мелиорациялаш соҳасида мураккаб вазифаларни ҳал этиши зарур. Ана шу мақсадлар учун 6,4 миллиард сўм ажратилмоқда. Ҳамма областларда ва Қорақалпоғистон АССРда 500 минг гектарга яқин янги ер ўзлаштириш мўлжалланмоқда. Биринчи навбатда Қарши ва Жиззах даштларини ўзлаштириш давом эттирилади.

Толимаржон, Туямўйин, Хисорак ва Қоровултепа сув омборлари фойдаланишга топширилади. Оҳангарон ва Каттақўрғон сув омборларининг сиғими оширилади, Тўпаланг, Сўх ва Шўркўл сув омборлари қурилиши авж олдириб юборилади.

Мана шу ва бошқа хил сув хўжалиги ишларини бажариш учун республикада қудратли ишлаб чиқариш базаси вужудга келтирилган, кадрлар тайёрланган. Буларнинг барчаси қўриқни ўзлаштиришни кенг жабҳаларда олиб бориш, янги совхозлар тузиш, қишлоқ хўжалиги ва сув хўжалиги ходимларидан суғориладиган ерлардан юқори самара билан маҳсулот олишни талаб қилиш имконини беради.

Шу билан бирга партия ташкилотлари, республика Қишлоқ, Мелиорация ва сув хўжалиги, Мева-сабзавот хўжалиги министрликлари, «Главсредазирсовхозстрой», халқ депутатлари маҳаллий Советлари янги совхозларда шинам ва қулай уй-жойлар, яхши йўллар, маданий-маиший ва ишлаб чиқариш объектларининг ўз вақтида қурилишига жиддий эътибор беришлари зарур.

Илгаридан суғорилиб келинаётган ерларни мелиорациялаш, мелиоратив шохобчалардан, бутун коллектор-зовурлар тармоқларидан фойдаланишни яхшилаш марказий вазифа бўлиб қолиши лозим. Бу ишларни марказлаштириш, республика Мелиорация ва сув хўжалиги министрлигида жамлаш, бунга ички хўжалик тармоқларидан фойдаланишни ҳам киритиш керак.

Келгуси беш йиллик учун узоқ муддатли прогнозлар сувнинг танқис бўлиши ва сув ресурсларининг камчиллиги ўсиб боришидан дарак бермоқда. Мана шундай шароитда далаларни комплекс реконструкция қилиш, сувдан тежаб-тергаб ва оқилона фойдаланиш, сув тақсимотининг қатъий режимини жорий этиш, қўшимча манбаларни излаб топиш вазифаси биринчи ўринга қўйилади. Худди мана шу вазифа Мелиорация ва сув хўжалиги, Қишлоқ хўжалиги министрликлари, «Главсредазирсовхозстрой», «Госкомводстрой», илмий-тадқиқот ва лойиҳалаш институтлари ходимлари, партия ва совет органлари, колхоз ва совхозларнинг раҳбарлари ва мутахассислари, барча кадрлар учун, сув хўжалиги қурилишининг мана шу муҳим участкасидаги иш ишониб топширилган кишилар учун активлик ва масъулият мезонини белгилаб бериши зарур.

Республикада суғориш учун яроқли унумдор ерларнинг катта майдонлари бор. Сув ресурслари етарли бўлган тақдирда 8 миллион гектардан зиёдроқ янги ерни ўзлаштириш ва ана шу ерларда қўшимча равишда кўплаб пахта, дон ва бошқа хил қишлоқ хўжалик маҳсулотлари олиш мумкин. Бироқ, бу потенциал имкониятлар Сибирь дарёлари оқимининг бир қисмини Ўрта Осиёга олиб ўтиш асосидагина рўёбга чиқарилиши мумкин. Ўзбекистон Компартияси Марказий Комитети мана шу ишларни мазкур беш йилликдаёқ амалий жиҳатдан бошлаб юборишни тезлаштириш масаласини қатъият билан қўймоқда.

Минерал ўғитлар ва ўсимликларни ҳимоя қилиш воситаларидан кенг фойдаланиш қишлоқ хўжалик ишлаб чиқаришини интенсивлашнинг қудратли омилидир. Бизнинг колхоз ва совхозларимиз ҳар йили тобора кўплаб миқдорда минерал ўғитлар, гербицидлар, дефолиантлар ва бошқа хил химиявий воситалар олмоқдалар. Улардан энг юксак самара билан фойдаланиш, ерга солинган ҳар бир килограмм ўғит ва гербицидлар салмоқли натижа беришига эришиш зарур.

Ўғитлардан фойдаланиш нормасининг ошиши маҳсулотнинг кўпайиши билан қопланиши лозим. Деҳқонлар республика Фанлар академиясидан, ВАСХНИЛ Ўрта Осиё бўлимидан, СоюзНИХИдан, агрохимик олимлардан минерал ўғитлар ва бошқа хил химиявий препаратларни қўллаш самарадорлигини ошириш юзасидан илмий асосланган тавсиялар беришларини кутмоқдалар.

Қишлоқ хўжалик зараркунандалари ва ўсимлик касалликларига қарши янги, юксак даражада танлаш хусусиятига эга бўлган гербицидлар, ўсиш стимуляторлари, заҳари камроқ бўлган дефолиантлар ва химиявий препаратлар яратиш — олимларнинг энг муҳим вазифасидир. Зараркунандаларга қарши курашда биологик методларни такомиллаштириш ва тобора кенгроқ қўллаш, уларнинг самарадорлигини оширишга эришиш, биологик методларни ривожлантириш учун ишлаб чиқариш базасини мустаҳкамлаш лозим.

Ҳисобот даврида республика партия ташкилоти қишлоқ хўжалигида техника тараққиётини жадаллаштириш, комплекс механизацияни ҳар томонлама ривожлантириш йўлини собитқадамлик билан амалга оширди. Техника тараққиёти меҳнат унумдорлигини ошириш, қишлоқ хўжалик маҳсулотлари етиштиришни кўпайтириш ва таннархини арзонлаштиришнинг ҳал қилувчи омили бўлиб қолди. Ҳозирги пайтда пахтачиликда, дон, озуқа экинлари етиштиришда кўп меҳнат талаб қиладиган ишларнинг асосий ҳажми машиналар ёрдамида бажарилмоқда.

Мева-сабзавотчилик, озуқа етиштириш ва чорвачиликда кўп меҳнат талаб қиладиган жараёнларнинг механизация даражаси анча ўсди. Қишлоқ хўжалигида беш йил мобайнида меҳнат унумдорлиги 16 процент кўтарилди. Буларнинг барчаси давлатимизнинг қишлоқ хўжалик ишлаб чиқаришини янада ривожлантириш ва меҳнат шароитини яхшилаш тўғрисидаги ғамхўрлиги самарасидир.

Афсуски, қудратли техникадан ҳамма жойда ҳам тўла фойдаланилаётир, деб бўлмайди. Бир қанча хўжалик ва районларда кўп меҳнат талаб қиладиган айрим иш жараёнлари қўлда бажарилмоқда, маҳсулот бирлигини етиштириш учун меҳнат ва маблағ сарфининг кўп миқдорда ортиб кетишига йўл қўйилмоқда.

Вазифа барча энг муҳим қишлоқ хўжалик экинларини етиштиришни механизациялаш даражасини оширишга қатъият билан эришиш, чорвачиликдаги иш жараёнларини тўла механизациялаш, қишлоқда инженерлик-техника хизматининг роли ва аҳамиятини кўтаришдан иборат.

Бевосита маҳсулот ишлаб чиқарувчининг пировард натижадан маънавий ва моддий манфаатдорлиги системасини такомиллаштириш зарур. Меҳнатни ташкил этиш ва ҳақ тўлашнинг нарядсиз системаси бу вазифани ҳал этишга яхши хизмат қила олади. Республиканинг пешқадам колхоз ва совхозлари тажрибаси буни жуда яққол тасдиқлаб турибди.

Ҳисобот даврида партия XXV съезди қарорларига мувофиқ ишлаб чиқилган қишлоқ хўжалик ишлаб чиқаришини хўжаликлараро кооперациялаш ва агросаноат интеграцияси асосида ихтисослаштириш ва марказлаштириш программаси изчиллик билан амалга оширилди. Мева-сабзавот хўжалиги министрлигининг ихтисослаштирилган совхозлари билан бир қаторда республикада қорамолларни сўкимга боқувчи, ғунажинлар етиштирувчи хўжаликлараро корхоналар, қишлоқ хўжалик ишлаб чиқаришининг бошқа тармоқларидаги ихтисослаштириш ва марказлаштириш ўзининг юксак самарадорлигини кўрсатиб турибди.

Янги беш йилликда ишлаб чиқаришни ихтисослаштириш ва марказлаштиришни чуқурлаштириш соҳасидаги ишларни давом эттириш зарур. Хўжалик ҳисобини мустаҳкамлаш, сарф-ҳаражатни камайтириш, ишлаб чиқариш рентабеллигини ошириш ва хўжаликларнинг молиявий-иқтисодий аҳволини яхшилаш тадбирлари системасини амалга ошириш лозим.

Область ва район партия комитетлари, Қишлоқ хўжалиги, Мева-сабзавот хўжалиги министрликлари, «Главсредазирсовхозстрой» ва уларнинг жойлардаги органлари колхоз ва совхозларга раҳбарликни яхшилашлари, хўжаликларнинг экономикасига чуқурроқ кириб боришлари, камчиликларни тугатишда уларга оператив тарзда ёрдам беришлари зарур.

Қишлоқ хўжалигини янада ривожлантириш — умумхалқ вазифасидир. Бу вазифани муваффақиятли ҳал этиш учун партия комитетлари, совет ва қишлоқ хўжалик органлари кўп куч-ғайрат сарфлашлари, дала ва фермаларнинг меҳнатчилари ғайрат-шижоат ва ижодий ташаббускорлик кўрсатишлари, барча кадрларимиз ўз билими ва ташкилотчилик санъатини ишга солишлари талаб этилади. Ўн биринчи беш йилликда деҳқончилик ва чорвачиликнинг, бутун агросаноат комплексининг ҳар томонлама, узлуксиз ривожланишини таъминлаш учун ҳамма чораларни кўриш керак.

КПССнинг ленинча аграр сиёсатини изчиллик билан ҳаётга татбиқ этиш бундан буён ҳам республика партия ташкилоти фаолиятининг энг муҳим йўналиши бўлиб қолади.

Меҳнаткашлар фаровонлиги, турмуш маданиятининг юксалиши

Ўртоқлар! Бизнинг барча планларимиз, партиянинг бутун сиёсати совет кишилари учун энг яхши турмуш яратишдан иборат бош мақсадни кўзлайди. «Халқ бахт-саодати тўғрисидаги ғамхўрлик диққат марказига қўйилган тақдирда, — деди ўртоқ Л. И. Брежнев КПСС Марказий Комитети 1980 йил октябрь Пленумида, — бу — партиявий ёндашишнинг худди ўзгинаси деб ўйлаймиз».

Республика партия ташкилоти партиянинг иқтисодий стратегиясини назарда тутиб, ҳисобот даврида меҳнаткашларнинг моддий ва маданий турмуш даражасини изчиллик билан юксалтиришга доир бутун бир тадбирлар системасини амалга оширди. Ишчи ва хизматчиларнинг иш ҳақи, колхозчиларнинг меҳнатига тўланадиган ҳақ оширилди, пенсиялар ва стипендияларнинг миқдори кўпайтирилди. Улуғ Ватан урушининг инвалидлари билан ветеранлари учун қўшимча имтиёзлар жорий этилди. 630 мингдан зиёд кўп болали оналар ҳар ойда давлат нафақасини олиб турибдилар.

Аҳоли жон бошига реал даромадлар беш йил мобайнида 17 процент ошди. Ижтимоий истеъмол фондларидан бериладиган тўловлар ва имтиёзлар 36,8 процент кўпайди. Болаларга дори-дармонларни, сут маҳсулотларини бепул ва имтиёзли шартлар билан бериш, мактабгача тарбия болалар муассасаларини таъминлаш учун бюджетдан анча кўп маблағ ажратиладиган бўлиб қолди.

Чакана товар обороти ва умумий овқатланиш юзасидан беш йиллик план ошириб бажарилди. Ўтган йили у биринчи марта ўн миллиард сўмдан ошиб кетди. Бу — 1970 йилдагига қараганда икки баравар ортиқдир. Асосий озиқ-овқат маҳсулотларини истеъмол қилиш кўпайди, меҳнаткашларнинг маданий-маиший ва уй-рўзғор буюмлари билан таъминланиш даражаси ошди. Республика аҳолисига маиший хизмат кўрсатиш яхшиланди. Маиший хизматлар ҳажми салкам икки баравар ортди.

Бироқ, план топшириқларини ҳамма савдо ва маиший хизмат корхоналари бажаряпти, деб бўлмайди. Кўпгина ходимларда ресурсларни энг зарур жойларда ишлатиш борасида эпчиллик етишмайди, хизмат кўрсатишнинг илғор формалари суст жорий этилмоқда. Растрата қилиш, харидорларни алдаш, маҳсулотлар ва молларни тақсимлашда қоидаларни бузиш ҳолларига барҳам берилмаган.

Савдо министрлиги, «Ўзбекбирлашув», Аҳолига маиший хизмат министрлиги ўз корхоналари ишининг маданиятини оширишлари, камчиликларни зўр ғайрат билан бартараф этишлари, суиистеъмолликларга йўл қўяётган кишиларни қаттиқ жавобгарликка тортишлари керак. Хом таомлар ва кулинария маҳсулотлари ишлаб чиқаришни кўпайтириш, завод ва фабрикаларда, қурилишларда, ўқув юртларида, меҳнаткашларнинг оммавий дам олиш жойларида ошхоналар, умумий овқатланиш корхоналари тармоғини кенгайтириш зарур.

Озиқ-овқат программасини бажаришда хизмат кўрсатиш соҳасидаги ташкилотларнинг ролини бутун чоралар билан ошириш керак. Савдо корхоналари хўжаликлар билан бевосита алоқаларни ривожлантиришлари, озиқ-овқат маҳсулотлари тайёрлашни, ташиш, асраш ва қайта ишлашни яхшилашлари лозим.

Ўн биринчи беш йилликда чакана товар обороти ва маиший хизмат ҳажмини бир ярим баравар ошириш вазифаси қўйилмоқда. Бу эса партия, совет, касаба союз ва хўжалик органлари зиммасига савдо ва аҳолига маиший хизмат кўрсатишга раҳбарликни кун сайин яхшилаш, уни тобора амалий раҳбарликка айлантириш, ишчилар назоратини кучайтириш мажбуриятини юклайди. Савдо ва маиший хизмат соҳасидаги кадрларни софдиллик, ҳалоллик, социалистик омилкорлик руҳида, жамият олдидаги юксак масъулиятни ҳис этиш руҳида тарбиялаш керак.

Меҳнаткашларнинг уй-жой шароитларини яхшилашга зўр эътибор берилди. Ўнинчи беш йилликнинг ўзидагина республикада 27 миллион квадрат метрдан ортиқ уй-жой қурилди. Бу — уч миллиондан ортиқ киши янги квартираларга кўчиб ўтганлигини ва ёки ўзининг уй-жой шароитини яхшилаб олганлигини билдиради.

Шаҳар ва қишлоқларни ободонлаштириш, водопровод, канализация, иссиқлик ва газ билан коммунал жиҳатдан таъминлаш даражаси ошди, аҳолига транспорт хизмати яхшиланди. Техника ва архитектуранинг сўнгги ютуқлари асосида барпо этилган Тошкент метрополитени пойтахт, бутун республика меҳнаткашларининг ифтихори бўлиб қолди.

Шундай бўлса ҳам уй-жой қурилиши ва коммунал хўжалигида жиддий камчиликлар бор. Бир қанча областлар, шаҳарлар ва районлар уй-жойларни фойдаланишга топшириш беш йиллик планларини уддалай олмадилар, ободончилик етарли даражада бўлишини таъминламадилар.

Ўн биринчи беш йилликда республикадаги уй-жой қурилиши кўламлари яна ҳам кенгаяди, унинг сифатини яхшилаш борасидаги ишлар давом эттирилади. Бунинг учун ишлаб чиқариш базасини мустаҳкамлаш, ишлаб турган уйсозлик комбинатларини тезроқ реконструкция қилиш, техника билан қайта қуроллантириш ва шундай янги комбинатларни ишга тушириш, ўн биринчи беш йиллик охирига бориб уларнинг қувватини икки баравар ошириш, уй-жой қурилиши кооперациясини активлик билан ривожлантириш зарур. Госстрой, унинг жойлардаги органлари, архитектура ва шаҳар қурилиши ташкилотлари қурилишнинг бош планларига риоя этилиши, юксак даражадаги ободончилик таъминланиши, уй-жойларнинг шинамлиги оширилиши устидан контролликни кучайтиришлари лозим.

Уй-жой қурилиши халқ депутатлари Советларининг диққат марказида, область, шаҳар ва район партия комитетларининг қаттиқ назорати остида бўлиши керак. КПСС Марказий Комитети 1980 йил октябрь Пленумида уқтириб ўтилганидек, бу ишни партия Марказий Комитетининг бевосита топшириғи деб билиш лозим.

Республика Коммунал хўжалиги министрлиги, бошқа министрлик ва идоралари коммунал хизмат яхшиланишига эришишлари, уй-жой фондининг авайлаб асралиши тўғрисида чинакам ғамхўрлик қилишлари керак. Жумладан, бирлашмалар, ташкилотлар ва корхоналарнинг ҳисса қўшиб иштирок этишлари ҳисобидан инженерлик коммуникациясини илдам ривожлантиришга алоҳида эътибор берилиши лозим.

Социал вазифалар орасида совет кишиларининг сиҳат-саломатлиги тўғрисида ғамхўрлик қилишдан кўра муҳимроқ вазифа йўқлигини КПСС XXV съезди уқтириб ўтди. Беш йиллик мобайнида республика халқ соғлиғини сақлаш системаси катта-катта муваффақиятларга эришди. Соғлиқни сақлаш эҳтиёжлари учун уч миллиард сўм ёки тўққизинчи беш йилликка қараганда учдан бир баравар кўп маблағ сарфланди.

Кўпдан-кўп касалхоналар, айниқса болалар касалхоналари, поликлиникалар, профилакторийлар, пансионатлар ва санаторийлар барпо этилди. Оналик ва болаликни муҳофаза қилишнинг янги формаси — она ва болага мўлжалланган касалхоналар вужудга келди ва тобора ривожланмоқда. Одамларнинг соғлиғини сақлашдек олижаноб соҳада 46 минг врач ва бошқа медицина ходимлари, жами бўлиб 139 минг киши меҳнат қилмоқда.

Шу билан бирга бир қанча медицина муассасалари фаолиятининг даражаси аҳолининг ҳаққоний шикоят ва арзларига сабаб бўлмоқда. Даволаш-профилактика ишини ҳам яхшилаш керак. Оналар ва болаларга медицина хизмати кўрсатишни доимо такомиллаштириш талаб этилади. Энг янги даволаш асбоб-ускуналари, фан ва тажрибанинг замонавий ютуқлари амалда суст жорий этилмоқда.

Республика партия ва совет органлари, Соғлиқни сақлаш министрлиги, бошқа министрликлари ва идоралари янги беш йилликда кишиларнинг унумли меҳнат қилиши ва дам олиши учун энг қулай шароитларни вужудга келтириш, соғлиқни сақлашнинг янада ривожлантирилиши ва такомиллаштирилишини, даволаш сифатининг яхшиланишини таъминлаш учун кўп иш қилишлари керак бўлади. Совет меҳнаткаши унинг соғлиғи тўғрисида давлат зўр ғамхўрлик қилаётганлигини ҳамиша сезиб туриши учун ҳамма ишни қилиш лозим.

Меҳнаткашлар моддий фаровонлигини ошириш уларнинг турмуш маданиятини юксалтириш билан чамбарчас боғлиқдир. Ўзбекистон Компартияси Марказий Комитети, республика ҳукумати, область, шаҳар, район партия комитетлари, халқ депутатлари маҳаллий Советлари ана шу масалаларга катта эътибор бермоқдалар.

Ҳисобот даврида хусусан қишлоқда меҳнаткашларнинг маданий-маиший шароитларини яхшилашга қаратилган катта-катта тадбирлар амалга оширилди. Тарқоқ қишлоқлар ва хуторлар ўрнига аҳолига маданий ва маиший хизмат кўрсатиш юксак даражада бўлган шаҳар типидаги посёлкалар тобора кўпроқ барпо этилмоқда.

Мактабгача болалар жамоат тарбияси тез суръатлар билан ривожланмоқда. Ўнинчи беш йиллик мобайнидагина 234 минг ўринли мактабгача тарбия муассасалари қурилди, улардаги болалар қарийб 338 минг нафар кўпайиб, ҳозир уларнинг сони бир миллионга яқинлашиб қолди.

Маданий-маърифий муассасалар ўз ишларини активлаштириб юборди. Қишлоқда социал ва маданий қурилишга раҳбарлик яхшиланди. Уч юздан кўпроқ маданий-маиший комплекс барпо этилди. Хўжаликларнинг кўпчилигида колхоз раислари ҳамда совхоз директорларининг маданият ва турмуш масалалари билан шуғулланувчи ўринбосарлари лавозими жорий этилди.

Биз турмуш маданиятини юксалтириш учун қилинган ва қилинаётган барча ижобий ишларга баҳо берар эканмиз, шуни ҳамиша ёдда тутишимиз керакки, халқнинг моддий фаровонлигини муттасил ўстириш, унинг маънавий эҳтиёжларини қондириш бу соҳада яна ҳам кўпроқ куч-ғайрат сарфланишини талаб этади. Партия ташкилотларининг вазифаси аҳолининг турмуш маданиятини ошириш борасидаги ишларни ҳар томонлама такомиллаштиришдан, мана шу муҳим ишга республикадаги барча министрликлар, идораларни, корхоналар ва хўжаликларнинг раҳбарларини, ҳамма жамоат ташкилотларини кенг жалб этишдан иборатдир.

Янги урф-одатлар ва расм-русмларни одамларнинг турмушига сингдириш борасидаги собитқадам фаолият аҳолининг турмуш маданиятини оширишга ёрдам бериши керак. Илғор халқ анъаналаридан ўз манфаатларимиз йўлида кенг фойдаланишимиз, уларга янги социалистик мазмун киритишимиз, аҳолини атеистик руҳда тарбиялашни бутун чоралар билан яхшилашимиз керак.

Халқнинг турмуш даражасини ошириш, унинг маънавий эҳтиёжларини қондириш — Ленин партияси сиёсатининг буюк инсонпарварлик мақсадидир. Байроғига: «Ҳамма нарса инсон учун, инсон бахт-саодати учун» деб ёзиб қўйилган бу сиёсатни бутун халқ астойдил қўллаб-қувватламоқда, бу сиёсат ишчилар синфи, колхозчи деҳқонлар, халқ зиёлиларида, барча меҳнаткашларда партиянинг улуғвор режалари сўзсиз амалга оширилишини фидокорона ишлар билан таъминлаш иштиёқини туғдирмоқда.

Фан ва техникани янада тараққий эттириш учун

Ўртоқлар! Партия иқтисодий сиёсатининг ишлаб чиқаришни янада интенсивлашга қаратилган стратегик йўли илм-фаннинг ролини яна ҳам юқори кўтаради, ривожланган социализм шароитида илм-фан тобора кўпроқ бевосита ишлаб чиқарувчи куч бўлиб қолмоқда.

Бизда қудратли илмий потенциал вужудга келтирилган. Ўзбекистонда 35 мингга яқин илмий ходим, шу жумладан 900 дан кўпроқ фан доктори ва 12,8 минг нафар фан кандидати ишлаб турибди. Кейинги йилларда илмий-тадқиқот муассасаларининг моддий базаси талай даражада мустаҳкамланди.

Ўзбекистон олимларининг математик статистика, электроника, биоорганик химия, алколоидлар химияси, генетика ва селекция соҳасидаги ишлари мамлакатда ва чет элларда кенг эътироф этилди.

Тадқиқотларнинг натижаларини халқ хўжалигига татбиқ этиш борасидаги ишлар сезиларли равишда яхшиланди. Республиканинг илмий ташкилотлари ҳар йили иқтисодий самараси ярим миллиард сўмликдан ошадиган салкам 500 та илмий-техникавий лойиҳаларни ишлаб чиқаришга топширмоқдалар.

Буларнинг ҳаммаси илмий муассасаларнинг фаолияти камчиликлардан ҳоли, деган маънони билдирмайди, албатта. Масалан, илмий лойиҳалар ҳамда тугалланган тадқиқотларнинг ишлаб чиқаришга жорий этилиш даражаси ҳали бизни қаноатлантира олмайди. Илмий тадқиқотлар социал-иқтисодий ривожланишнинг асосий йўналишлари ва конкрет эҳтиёжлари билан чамбарчас боғланишини ҳаёт тақозо этмоқда. Илмий лойиҳаларни Ўзбекистоннинг умумиттифоқ меҳнат тақсимотидаги ўрнидан ва республиканинг эҳтиёжларидан келиб чиқадиган тармоқ комплекс проблемаларига тобора зўр ғайрат билан йўналтириш керак.

Хом ашё ресурсларини бундан буён ҳам излаш, «Пахта», «Сув», «Меҳнат ресурслари» йирик комплекс илмий-ишлаб чиқариш программаларини тузиш каби халқ хўжалик вазифалари умумдавлат аҳамиятига эгадир. Атроф муҳитни муҳофаза қилиш масалалари йил сайин тобора кўпроқ аҳамият касб этмоқда.

Энергетика ресурсларини ошириш билан боғлиқ проблема ҳамон актуал бўлиб қолмоқда. Гап янги газ, нефть, кўмир конларини топиш ва уларни қазиб чиқаришни кўпайтириш билан бир қаторда республика олимлари энергетиклар билан бирга қуёш энергиясидан фойдаланиш соҳасидаги ишларини давом эттиришлари кераклиги тўғрисида бормоқда.

Асосий йўналишларнинг лойиҳасига мувофиқ республикада экономикани интенсивлаш катта программасини амалга ошириш лозим бўлади. Фан-техника тараққиёти жадаллаштирилишини таъминлаш ниҳоятда муҳимдир. Принципиал янги илмий ғоялар ва техника ечимлари, кучларни халқ хўжалигининг энг муҳим йўналишларига жамлаш шу соҳадаги бош вазифалар ҳисобланади.

Республика Фанлар академиясининг, ВАСХНИЛ бўлимининг, бошқа илмий муассасаларнинг олимлари экономиканинг структураси ва уни ривожлантириш истиқболларини ҳисобга олиб, техника соҳасидаги тадқиқотларни кенгайтириш сари қатъий бурилиш қилишлари шарт. Ишлаб чиқаришни интенсивлаш халқ хўжалигимизда хом ашё, материал, энергия, меҳнат ресурслари сезиларли даражада тежаб қолинишига, меҳнат унумдорлиги оширилишига, таннархнинг арзонлаштирилишига, маҳсулот сифати яхшиланишига ва пировард натижада, умуман бутун экономика самарадорлигининг оширилишига олиб келиши керак.

Автомат бошқариш системаларини ишлаб чиқиш ва жорий этиш алоҳида эътиборга лойиқдир. Ўнинчи беш йиллик мобайнида республикада 150 та автомат бошқариш системаси жорий этилди, электрон-ҳисоблаш машиналари икки баравар кўпайиб, 400 тага етди. Автомат бошқариш системаси ва электрон ҳисоблаш машиналари халқ хўжалигининг барча тармоқларида мавжуд бўлиб, республика автомат бошқариш системасини ишлаб чиқиш давом эттирилмоқда.

Автомат системалар замон талабига тўла даражада мос келиши учун ҳали талайгина ишларни қилиш керак бўлади. Кўпгина министрликлар ва идоралар электрон-ҳисоблаш машиналари ўз вақтида фойдаланишга топширилишини ва уларнинг тўла қувват билан ишлашини таъминламаяптилар. Тармоқ автомат бошқариш системаларини яратиш тўғрисидаги масала кўпгина идораларнинг баҳамжиҳат ишламасликларига дуч келмоқда. Госплан, министрликлар ва идоралар автомат бошқариш системалари вужудга келтирилишини жадаллаштиришга ва уларнинг аниқ-пухта, самарали ишлашини ташкил этишга доир кечиктириб бўлмайдиган чораларни кўрсалар жуда соз бўлур эди.

Ишлаб чиқаришни ва илмий фаолиятни интенсивлаш олимларнинг кучлари, қобилият ва истеъдодларидан янада тўлиқроқ фойдаланишни, фан-техника потенциалининг ҳамма резервлари ишга туширилиши зарурлигини ниҳоятда тақозо этади. Илмий кучлар ва моддий ресурслар баъзида халқ хўжалиги ва илм-фан учун аҳамияти кам бўлган майда-чуйда ишларни бажаришга сочиб юборилаётганлиги сир эмас-ку, ахир.

Республика Фанлар академияси, ВАСХНИЛнинг Ўрта Осиё бўлими, министрликлар ва идоралар тадқиқотлар ҳамда лойиҳаларнинг актуаллиги устидан контролликни кучайтиришлари, фан-техника тараққиёти талабларига мувофиқ уларнинг йўналишини ўз вақтида белгилашлари ва ўзгартиришлари, илмий-тадқиқот ва лойиҳа-конструкторлик ташкилотларининг тажриба-ишлаб чиқариш базасини доимо мустаҳкамлашлари керак. Шу муносабат билан планлаштириш ва бошқариш механизмини, илмий лойиҳаларни рағбатлантиришни такомиллаштириш кечиктириб бўлмайдиган вазифадир.

Фундаментал фанлар ривожлантирилишини бутун чоралар билан рағбатлантира бориб, амалий ишларнинг у билан узвий боғланиши тўғрисида ғамхўрлик қилиш, илмий кашфиётлар ишлаб чиқаришга жорий этилишини жадаллаштириш зарур.

Фан-техника революциясининг муваффақияти, унинг жамият ҳаётининг ҳамма томонларига ўтказадиган баракали таъсири олимлар ҳамда ижтимоий ишлаб чиқариш барча қатнашчиларининг биргаликдаги куч-ғайратлари билан таъминланади, буни ҳамиша назарда тутиш керак. Фан ва техника соҳасидаги тараққиёт хўжалик фаолиятининг услуб ва методлари муттасил такомиллаштирилишини, қолоқлик ва эскиликка қарши қатъий курашишни, илм-фанга чинакам ҳурматни, фан соҳасида маслаҳатлаша билиш ва шундай қилиш истагида бўлишни, у билан ҳисоблашишни тақозо этади.

Кадрлар проблемаси, уларнинг сифат состави ҳозирги илмий фаолиятнинг муҳим проблемасидир. Республика олимларини тарбиялаш системасини яхшилаш, аспирантурага танлаб олиш, илмий даражалар ва унвонлар бериш, илмий ходимларни аттестациядан ўтказиш чоғида талабни ошириш керак.

Ҳар бир илмий коллективда чинакам ижодий вазиятни, дадил изланиш, самарали мунозаралар, ўртоқларча талабчанлик, танқид ва ўз-ўзини танқид муҳитини вужудга келтириш фанни тобора ривожлантиришнинг зарур шартидир. Партия ташкилотлари олимларнинг ғоявий чиниқиши учун доимо ғамхўрлик қилиши керак.

Фанлар академияси, ВАСХНИЛ Ўрта Осиё бўлимининг, илмий муассасалар, олий ўқув юртлари раҳбарлари ва партия ташкилотларининг вазифаси илмий тадқиқотлар самарадорлиги янада оширилишини, шундай тадқиқотларнинг ютуқлари ишлаб чиқаришга тезроқ жорий этилишини таъминлашдан иборат.

Республика олимлари олдида турган сифат жиҳатидан янги талаблар асосида Ўзбекистон ССР Фанлар академиясининг роли яна ҳам кўпроқ ортади. Ўзбекистон Компартияси Марказий Комитети Фанлар академиясининг коммунистик қурилиш эҳтиёжлари билан тобора кўпроқ боғлаб олиб борилаётган фаолиятини юксак қадрлайди. Биз совет фанини ривожлантиришга, фан-техника тараққиётини жадаллаштиришга муҳим ҳисса қўшиши лозим бўлган республиканинг олий ҳамда етакчи комплекс илмий ташкилоти сифатида Фанлар академиясини ривожлантириш тўғрисида бундан буён ҳам доимо ғамхўрлик қилаверамиз.

Бошқарув ва хўжалик юритиш методларини такомиллаштирайлик

Ўртоқлар! Республика экономикасининг келгусидаги катта вазифаларини ҳал этиш кўп жиҳатдан бугунги куннинг муваффақиятлари билан, том маънода бошқарувни яхшилаш, бутун хўжалик механизмини такомиллаштириш билан белгиланади.

Партия XXV съезди бошқарувни такомиллаштиришнинг асосий принципларини аниқ таърифлаб берган эди. Ана шу принциплар КПСС Марказий Комитетининг шундан кейинги Пленумлари қарорларида, ўртоқ Л. И. Брежневнинг партия иқтисодий стратегияси масалаларига доир программавий нутқларида ривожлантирилди ва конкретлаштириб берилди. КПСС Марказий Комитети билан СССР Министрлар Совети ана шу қоидаларга амал қилиб, ўзининг хўжалик механизмини такомиллаштириш тўғрисидаги қарорларида ишлаб чиқариш самарадорлиги ва иш сифатини оширишга таъсир ўтказиш тадбирлари комплекс системасини ишлаб чиқдилар.

Бошқариш ва планлаштиришни яхшилаш масалалари Ўзбекистон Компартияси Марказий Комитетининг ҳамиша диққат марказида турибди. Ҳисобот даврида республиканинг кучлари ва ресурсларини юксак пировард натижаларга эришиш учун жамлаш борасида кўпгина ишлар қилинди.

Госплан аппаратининг сифат состави ва структураси яхшиланди, унинг илмий муассасалар билан, жойлардаги партия ва Совет органлари билан алоқалари мустаҳкамланди.

Мана шу ва бошқа тадбирлар планларнинг илмий асосланганлиги ва улар амалга оширилиши устидан контроллик қилинишини, ишлаб чиқаришни ўстириш суръатларига планларнинг таъсирини кучайтириш учун план органларининг масъулиятини анча оширишга ёрдам берди.

Қабул қилинаётган қарорларнинг илмий савияси, планларнинг комплекс ҳолда ва балансли бўлиши юксак даражага кўтарилди, халқ хўжалигининг катта вазифаларини ҳал этишга программалар асосида тармоқ нуқтаи назаридан ёндашишнинг аҳамияти ошди. Автомат бошқариш системаларини жорий этиш соҳасида замонавий илмий методлардан, шу жумладан иқтисод-математика методларидан фойдаланиш учун янада кенг имкониятлар очилди. Ишлаб чиқарувчи кучларни мутаносиб равишда жойлаштириш жараёни изчиллик билан амалга оширилаётганлиги Қорақалпоғистон АССРнинг, республика областлари, шаҳарлари ва районларининг ривожланиш даражасини бараварлаштиришга ёрдам берди.

Бошқарув ва план фаолияти даражасининг ошганлигини қайд этиш билан бирга шуни айтиш керакки, планлаштириш ва халқ хўжалигини бошқаришда хатоларга йўл қўйилмаганида, республика экономикасини ривожлантириш суръатлари яна ҳам юқори бўлиши мумкин эди. Бир қанча министрликлар ва идоралар ўз қарамоғидаги корхоналарнинг ишини белгилашда қувватлар тўлиқ ишга солинишини, техника даражаси оширилишини ва ишлаб чиқаришни ташкил этиш такомиллаштирилишини ҳануз ҳисобга олмаяптилар.

План интизоми ва давлат интизомини қўпол равишда бузиш, планларни камайтириш мақсадида уларга асоссиз тузатишлар киритиш ҳолларига ҳали ҳам барҳам берилмаган. Ўзбекистон Компартияси Марказий Комитети бундай фактларни эътибордан четда қолдирмади, конкрет айбдорларни қаттиқ жазолади. Кўрилган чоралар планларнинг барқарорлигини анча оширишга ёрдам берди, топшириқларини барбод этаётган корхоналар сони камайди.

Ҳали бу соҳада кўп ишлаш керак бўлади, албатта. Айрим раҳбарларнинг ҳисоботлар кўнгилдагидек бўлишини кўзлаб ва номуносиб мукофотлар кетидан қувиб планларнинг сафарбар қилувчи кучига путур етказишларига, ижтимоий ишлаб чиқаришнинг у ёки бу соҳасидаги ишларнинг аҳволи учун шахсий ва коллектив жавобгарликни сусайтириб юборишларига мутлақо йўл қўймаслик керак.

Янада мукаммал планлаштириш методларини қўллаш, халқ хўжалик планининг, ундаги барча бўлим ва қисмларнинг уйғунлигини таъминлаш, маҳкамачилик ва маҳаллийчилик тенденцияларига қатъий қаршилик кўрсатиш — республика Госпланининг биринчи даражали вазифасидир. Айни вақтда Қорақалпоғистон Автоном Республикаси, областлар, шаҳарлар ва районларни, халқ хўжалиги тармоқларини ривожлантириш хусусиятлари ва манфаатларини тўлиқроқ ҳисобга олиш зарур. Госплан, министрликлар ва идоралар, маҳаллий Советларнинг ижроия комитетлари ўз фаолиятларида меҳнат коллективларининг ташаббусига кўпроқ таянишлари, ҳамма босқичлардаги план ишини яхши ташкил этишлари керак.

Республикада бошқарувнинг ташкилий структурасини яхшилаш, ишлаб чиқаришни концентрациялаш ва ихтисослаштириш даражасини ошириш борасида талайгина ишлар қилинди. Саноат тармоқларини бошқаришнинг бош схемалари ишлаб чиқилди, бу схемалар бирлашмалар ташкил этилишини, ортиқча бўғинлар қисқартирилишини, икки ва уч бўғинли структурага ўтилишини кўзда тутади. Ҳозир саноатимизда 117 та бирлашма ишлаб турибди. Беш йиллик мобайнида уларнинг сони қарийб тўрт баравар кўпайди. Уларнинг маҳсулот реализация қилиш ҳажмидаги улуши кўпайиб, 12 процентдан 38 процентга етди.

Электрон техника заводининг тажрибаси бошқаришни такомиллаштириш соҳасидаги самарали ишнинг яққол намунаси бўлиб хизмат қилади. Ташкилий структура моҳирлик билан қайта тузилганлиги, энг янги техника жорий этилганлиги, ёрдамчи ва тайёрлов хизмат бўлимлари марказлаштирилганлиги, филиаллар ташкил қилиниб, улар ихтисослаштирилганлиги заводнинг беш йиллик топшириқни муддатидан илгари бажариб, маҳсулот ишлаб чиқаришни 2,6 баравар кўпайтиришга имкон берди. Ўсишнинг 80 процентига меҳнат унумдорлигини ошириш ҳисобидан эришилди. Фонд самарадорлиги 1,8 баравар ортди.

(Давоми 5-бетда).

ЎРТОҚ Ш. Р. РАШИДОВ ДОКЛАДИ

(Боши 2-, 3-, 4-бетларда)

Ўн биринчи беш йилликда саноатнинг хўжалик ҳисобидаги асосий бўғини сифатида бирлашмалар ташкил этишни ниҳоясига етказмоқ учун орттирилган тажрибани ҳисобга олган ҳолда тармоқларни бошқариш схемалари аниқлаб олинади.

Республика экономикасини янада юксалтиришнинг Асосий йўналишлардан келиб чиқадиган вазифалари қўриқ областларнинг бой ер ва минерал хом ашё ресурсларини ишлаб чиқариш мақсадларида фойдаланишга самарали жалб этишни, планлаштиришга программа-тармоқ асосида ёндашув кучайтирилишини, Қарши ва Жиззах территориал-ишлаб чиқариш комплекслари барпо этилиши жадаллаштирилишини тақозо этади.

Маълумки, Ўзбекистон — аҳолиси табиий жиҳатдан жуда тез ўсиб бораётган республикадир. Прогнозларга кўра, 1990 йилда республика аҳолисининг сони 22 миллион кишига етади. Демак, иш жойларини анча кўпайтириш, малакали кадрлар тайёрлашни кенгайтириш талаб қилинади.

Шу муносабат билан индустриямизни ҳар жиҳатдан ривожлантириш тўғрисидаги, меҳнат ресурслари жамланган жойларда корхоналар ва уларнинг филиалларини ташкил қилиш тўғрисидаги масала ўткир масала бўлиб туради. Бу — муҳим иш бўлиб, иқтисодий жиҳатдан жуда фойдали, истиқболлидир, бизнинг шароитларимизда эса катта социал аҳамиятга ҳам эга бўлган ишдир.

Ўзбекистон Компартияси Марказий Комитети, республика ҳукумати кичик шаҳарларга, посёлкалар ва район марказларига янги ҳаётий омил бахш этиш йўлидаги биронта ҳам қимматли ташаббусни эътибордан четда қолдирмадилар. Ўнинчи беш йилликда 290 та филиал ва цех ташкил қилинди, уларда салкам 30 минг киши меҳнат қилмоқда, йилига 300 миллион сўмликдан ортиқ маҳсулот ишлаб чиқарилиши таъминланди.

Жойлардаги партия ва совет органлари, Госплан, меҳнат масалалари билан шуғулланувчи давлат комитети, министрликлар ва идоралар хўжалик соҳасидаги ташаббуснинг, истиқболни кўра билишнинг амалдаги ифодаси бўлган мана шу ишни янги беш йилликда ҳам давом эттиришлари зарур.

Ўзбекистон Компартияси Марказий Комитети, республиканинг партия, совет ва хўжалик органлари партия ва ҳукуматнинг хўжалик механизмини такомиллаштиришга доир қарорларида кўзда тутилган тадбирларни амалга ошириш соҳасида кўпгина ишларни қилдилар. Иқтисодий ва социал ривожланиш планларига янги кўрсаткичлар киритилди. Масалан, қурилиш ташкилотларининг фаолиятига товар қурилиш маҳсулотининг ҳажми ва объектларнинг ишга туширилишига қараб баҳо берилади. Регионга доир фан-техника проблемаларини ҳал этишнинг комплекс программалари биринчи марта ишлаб чиқилди ва планда акс эттирилди. Планнинг социал йўналиши кучайтирилди, халқ фаровонлигини яхшилаш юзасидан катта-катта тадбирлар кўзда тутилди.

Партия ва ҳукуматнинг хўжалик механизмини такомиллаштиришга доир принципиал қоидалари асосида республикадаги план, молия, банк, таъминот ҳамда бошқа экономика органлари ва идораларнинг вазифалари анча кенгаяди ва ишнинг сифати даражасига талаб ортади.

Госснаб, министрликлар ва идораларнинг таъминот органлари маҳсулот етказиб бериш юзасидан мажбурият ҳамда топшириқлар ўз вақтида ва сифатли бажарилиши устидан контролликни кучайтиришлари керак. Материал-техника таъминотининг илғор форма ва методларини ривожлантириш, хом ашё, материал ва ёқилғини тежаб-тергаб сарфлаш учун курашиш, иккиламчи ресурсларни хўжалик оборотига кенг жалб этиш лозим. Таъминотни бошқариш структурасини такомиллаштириш, корхоналар ва қурилишларни материал-техника билан таъминлаш вазифаларини ягона орган — республика Госснабига жамлаш борасидаги ишларни ҳам давом эттириш керак.

Бошқаришни такомиллаштириш билан боғлиқ бўлган янги вазифалар асосида молия-кредит механизмининг ишлаб чиқаришни ривожлантириш ва сифат кўрсаткичларини яхшилашга ўтказадиган таъсирини кучайтириш, давлат маблағларидан оқилона фойдаланилиши, молия ва тўлов интизомига риоя этилиши устидан контроллик қилишга кўпроқ эътибор бериш зарур.

Нарх белгилаш органлари улгуржи нархларнинг янги буюмлар ўзлаштирилишини жадаллаштиришга, уларнинг сифати яхшиланишига, хом ашё ва ресурсларнинг маҳаллий турларидан янада оқилона фойдаланилишига, маҳсулотнинг таннархи пасайтирилишига ўтказадиган рағбатлантирувчи таъсирини кучайтиришга эришишлари лозим.

Бошқариш ва планлаштиришни яхшилаш, хўжалик юритиш механизмини такомиллаштириш соҳасида партия ишлаб чиққан тадбирларни амалда рўёбга чиқариш республика экономикасининг яна ҳам зўр юксалтирилишини, халқ фаровонлиги тобора оширилишини таъминлайди.

* * *

Ўртоқлар! Марказий Комитет ҳисобот даврида республикада қилинган ишлар тўғрисида съезд делегатларига маълум қилди, ўн биринчи беш йилликда Ўзбекистон коммунистлари, барча меҳнаткашлари олдида турган энг муҳим халқ хўжалик проблемалари, биринчи навбатдаги вазифалар белгиланди.

Мутлақо равшанки, партия ўртага қўйган вазифаларнинг ҳал этилиши республика партия, совет, хўжалик органларидан, жамоат ташкилотларидан бутун социал-иқтисодий жараёнларга раҳбарликни қатъиян яхшилашларини, омма ўртасида ташкилотчилик ва сиёсий ишларни янада такомиллаштиришларини талаб этади.

Идеологик, сиёсий-тарбиявий ишлар самарадорлигини оширайлик

Ўртоқлар! Совет жамиятининг иқтисодий ва социал ривожланиш истиқболлари, планларимизнинг миқёси, ҳаёт илгари сураётган проблемаларнинг қамрови ва мураккаблиги, жаҳон майдонидаги воқеаларнинг умумий жараёни идеология иши самарадорлигини ҳар томонлама оширишни тақозо этади. Партия меҳнаткашларни коммунистик руҳда тарбиялашни коммунизм учун курашнинг муҳим фронти деб билмоқда.

Бутун ҳаётимиз совет кишиларида коммунистик онглиликни шакллантиришнинг қудратли воситаси бўлиб хизмат қилади. Тарихнинг ўзи бизнинг қарашларимизни ёқламоқда, воқеликнинг ҳар бир одимида ёқламоқда,— деб ёзган эди Владимир Ильич Ленин. Партиянинг бутун тажрибаси, совет халқининг буюк зафарлари Ленин айтган бу сўзларнинг ҳаётийлигини ва адолатлилигини яққол исботламоқда.

КПСС XXV съезди ҳозирги босқичда идеология иши моҳиятини белгилаб берди. Бу шундан иборатки, ҳар бир совет кишисидан юксак ғоявийликни, меҳнатга коммунистик муносабатда бўлишни, маданиятни, ахлоқий поклик ва жисмоний камолотни талаб этади, ҳаётда актив позицияда туришни талаб қилади. Меҳнаткашларни коммунистик руҳда тарбиялашга комплекс ёндашув ҳам ана шу барча омилларнинг узвий бирлигидан иборатдир.

КПСС Марказий Комитети съезд қарорларини ривожлантира бориб, бир қатор қарорлар қабул қилди. Бу қарорларда оммага ғоявий таъсир кўрсатиш назарияси ва практикаси бойитилди. «Идеологик, сиёсий-тарбиявий ишларни янада яхшилаш тўғрисида»ги қарор шулар орасида энг муҳимдир, у барча партия, совет, хўжалик органлари, жамоат ташкилотлари, идеология муассасалари учун жанговар ҳаракат программаси бўлиб қолди.

Ҳисобот даврида республика партия ташкилоти сиёсий-тарбиявий ишларни сезиларли равишда кучайтирди. Партия комитетлари бу ишнинг мазмунига чуқурроқ ёндашадиган, ғоявий таъсир кўрсатишнинг барча воситаларига анча малакали раҳбарлик қиладиган бўлиб қолдилар.

Шаҳарлар, қишлоқлар, меҳнат коллективларини социал-иқтисодий ривожлантиришни перспектив планлаштириш, комплекс тадбирларни, социологик тадқиқотларни ишлаб чиқиш, партия ташкилотларининг тажрибасини ўрганиш ва умумлаштириш идеология иши практикасидан мустаҳкам ўрин олди. Пропаганда ва агитациянинг юксак илмий даражасини таъминлаш, унинг таъсирчанлиги ва конкретлилигини, ҳаёт билан, хўжалик ва сиёсий вазифаларни ҳал этиш билан алоқасини кучайтириш, унинг актив, ҳужумкорлик характерини ҳар томонлама ривожлантириш учун алоҳида ғамхўрлик қилинмоқда.

Коммунистик эътиқоднинг кучи унинг марксизм-ленинизмнинг ўзгармас пойдеворига асосланганлигида, КПССнинг революцион назарияси ва сиёсатини чуқур ўрганишга асосланганлигидадир. Республикада Маркс ва Энгельс асарлари, В. И. Ленин Тўла асарлар тўпламининг 55 томлиги ўзбек тилида нашр этилди. Ўртоқ Л. И. Брежневнинг асарлари, унинг «Кичик ер», «Тикланиш» ва «Қўриқ» китоблари кишиларни уюштириш ва тарбиялашнинг бебаҳо тажриба манбаи, ялпи сафарбарлик муҳити, ғоят улкан собитқадамлик манбаи бўлиб хизмат қилади.

Интернационализм, ривожланган социализм, миллий озодлик ҳаракати ва бошқа проблемаларга бағишлаб республикада ўтказилган халқаро ва Бутуниттифоқ илмий-назарий ҳамда илмий-амалий конференциялар, симпозиумлар муҳим роль ўйнади.

Жамиятшунослик янги босқичга кўтарилди. Республика олимларининг куч-ғайрати билан етук социализм шароитида миллатлар ва элатларнинг янада яқинлашуви, Ўрта Осиё республикаларида социалистик қурилиш тажрибасининг хусусиятлари, ягона халқ хўжалиги комплексида Ўзбекистоннинг ишлаб чиқарувчи кучлари ривожланиши каби энг муҳим проблемалар, марксча-ленинча назариянинг бир қатор туб масалалари кенг миқёсда тадқиқ этилмоқда. Коммунистик тарбия проблемаларини илмий жиҳатдан ишлаб чиқишни янада яхшилашга катта эътибор берилди.

Жамиятшунос олимларнинг вазифаси — илмий-тадқиқотлар сифатини бундан буён ҳам яхшилашдан иборат. Бу ишда Фанлар академияси, Ўзбекистон Компартияси Марказий Комитети ҳузуридаги Партия тарихи институти, олий ўқув юртларининг ижтимоий фанлар кафедралари ролини ҳар томонлама ошириш зарур.

Коммунистлар ва партиясизларнинг марксча-ленинча таълими коммунистик эътиқодни шакллантиришнинг ўзаги ҳисобланади. Ҳозирги пайтда партия ва комсомол маорифи системасида иқтисодий таълимнинг турли формаларида, коммунистик меҳнат мактаблари ва халқ университетларида уч миллиондан зиёд киши—ишлаб турган барча кишиларнинг қарийб 70 проценти ўқимоқда. Бундан ташқари, Асосий йўналишлар лойиҳасининг умумхалқ муҳокамаси жараёнида республикада оммавий-сиёсий мактабларнинг кенг шохобчаси ташкил этилди. Буларда асосий ҳужжатни икки миллион нафар ишчи, колхозчи, хизматчи ўрганмоқда.

Биз сиёсий ва иқтисодий ўқувни ташкил этишдаги катта муваффақиятларни қайд қилар эканмиз, шуни ҳамиша ёдда тутишимиз керакки, социализмнинг кучи омманинг онгли ижодкорлигида, унинг коммунистик қурилишнинг иқтисодий ва социал-сиёсий проблемаларига манфаатдорлик билан муносабатда бўлишидадир. Шу боисдан партия ташкилотлари сиёсий маориф практикасидан расмиятчилик, қироатхонлик ҳолларини қатъият билан бартараф этишлари, революцион назария ва сиёсатни ўрганишни қатъий эътиқодга, ҳаракат учун қўлланмага айлантиришга эришишлари керак.

Оммавий агитация иши ва лекция пропагандаси идеологик таъсир ўтказишнинг бой арсеналида муҳим ўрин тутади. Бугунги кунда 270 минг докладчи, сиёсий ахборотчи, агитатор, партия комитетларининг олти ярим минг нафардан кўпроқ лекторлари, «Билим» жамиятининг 135 минг аъзоси партия сўзини меҳнаткашлар оммасига етказмоқдалар.

Аҳолининг яшаш жойида, узоқ жойларда, янгидан ташкил этилаётган коллективларда, хизмат кўрсатиш тармоқларида сиёсий ишни янада кучайтириш ҳақида партия ташкилотлари доимий ғамхўрлик кўрсатишлари керак. Одамлар билан якка тартибда ишлашга кўпроқ эътибор бериш, кўргазмали агитациядан кенг фойдаланиш лозим. Бундан буён ҳам меҳнаткашларни сиёсий тарбиялашда раҳбар кадрларнинг доимий ва мажбурий иштироки ҳақидаги ленинча анъанани ривожлантириш зарур.

Совет кишиларининг коммунистик онглилиги уларнинг ишлаб чиқаришдаги активлигида намоён бўлади. Меҳнат тарбияси юзасидан собитқадам иш олиб борилиши бунга ёрдам беради. Сиёсий ва меҳнат тарбиясини қўшиб олиб боришнинг таъсирчан воситаси социалистик мусобақа, меҳнатга коммунистик муносабатда бўлиш ҳаракати ҳисобланади.

Ҳозирги вақтда салкам тўрт миллион киши, ёки республика барча меҳнаткашларининг 93 проценти мусобақада қатнашмоқда. 350 дан зиёд корхона, 11 мингдан кўпроқ цех ва 35 мингдан зиёд бригада коммунистик меҳнат коллективи номини олишга сазовор бўлди.

«Қолоқларсиз ишлаймиз», «Бир беш йилликда икки беш йилликни бажарамиз», «Барвақт қурамиз, барвақт ўзлаштирамиз», «КПСС XXVI съездини муносиб кутиб оламиз» шиори остида бошланган қимматли ташаббуслар, мусобақалар кенг қулоч ёзди. 1300 дан зиёд корхона ва ташкилот, 25 мингдан зиёд цех, участка, бригада, ферма, республиканинг пешқадам меҳнаткашларидан салкам 450 минг киши ўнинчи беш йиллик топшириқларини барвақт бажарганликлари ҳақида рапорт берди.

Ишлаб чиқариш илғорлари ва новаторларига, социалистик мусобақа ғолибларига, Советлар мамлакатининг оташин ватанпарварларига шон-шарафлар!

Социалистик мусобақани, меҳнатга коммунистик муносабатда бўлиш ҳаракатини бундан буён ҳам ривожлантириш ва такомиллаштириш лозим. Партия, касаба союз, комсомол, хўжалик органларининг кенг программали фаолиятида ўн биринчи беш йиллик социалистик мусобақасининг «Совет кишилари фаровонлигини янада ошириш йўлида ишлаб чиқариш самарадорлиги ва иш сифатини оширайлик» деган илҳомбахш шиори мужассамлашиши керак.

Ишлаб чиқариш илғорлари ва новаторларини актив қўллаб-қувватлаш билан бирга виждонан ишламаётган, интизомни бузаётган, бракка йўл қўяётган кишиларга нисбатан қаттиқроқ чоралар кўрилиши лозим. КПСС Марказий Комитети, СССР Министрлар Совети ва ВЦСПС қарори талаб қилганидек, меҳнат интизомига қатъий риоя қилиш, прогулчиларга, кадрлар қўнимсизлигига қарши кураш олиб бориш энг зарур вазифадир.

Маълумки, барча планларимиз бажарилишининг муваффақияти меҳнат коллективларида ҳал этилади. Бизда барча ишларда давлат вазифалари нуқтаи назаридан қатнашаётган, кишиларни фидокорона меҳнат қилишга, бутун куч-ғайратини сарфлаб ишлашга, коллективизм, бир-бирига ўзаро ёрдам бериш, коммунизмнинг актив бунёдкорлари бўлиш каби олийжаноб принципларга содиқ кишилар қилиб тарбиялаётган коллективлар озмунча эмас.

Кундалик яратувчилик меҳнатида совет кишисининг, янги турмуш бунёдкорининг характери шаклланади. Актив ҳаётий позиция, онгли ишлаш, ижтимоий бурчга онгли муносабат, юксак ахлоқий маданият инсонни ҳамма нарсадан кўра кўпроқ юксакликка кўтаради. Шундай позицияни ҳосил қилиш ахлоқий тарбиянинг мақсади ва вазифасидир.

Ҳисобот даврида кишиларда юксак маънавий ва ахлоқий фазилатларни тарбиялаш билан боғлиқ бўлган масалалар республика партия ташкилоти ишида катта ўрин эгаллади.

Меҳнатга коммунистик муносабатда бўлиш, юксак маданият, намунали жамоат тартиби учун курашаётган кўпгина коллективлар, бутун-бутун шаҳарларнинг тажрибаси ҳар томонлама қўллаб-қувватлашга ва оммалаштиришга арзийди. Бу борада республика пойтахти Тошкентда — шонли революцион ва меҳнат анъаналари шаҳрида, жасорат, дўстлик ва қардошлик шаҳрида катта иш олиб борилмоқда.

Партия XXV съездида таъкидланганидек, жамиятимиз ўз ривожида юқори кўтарила борган сари социалистик ахлоқ нормаларидан четга чиқиш фактларига нисбатан муросасизлик тобора ортиб боради. Юлғичлик, порахўрлик, хусусий мулкчилик тенденциялари, безорилик, бюрократизм, инсонга нисбатан бепарволик сингари иллатлар тузумимиз моҳиятига бутунлай ёт иллатдир. Биз идеологик таъсир кўрсатишнинг барча воситалари, совет қонунларининг кучи билан ёт ахлоқ кўринишларига қарши кескин кураш олиб бормоғимиз лозим.

Меҳнат, ижтимоий фаолият, бўш вақт, оилавий-маиший муносабатлар, турмушимизнинг барча соҳалари коммунистик ахлоқ мазмуни билан белгиланиши лозим. Экономиканинг бундан буёнги юксалиши ҳам, ижтимоий муносабатларнинг ривожланиши ҳам, кишиларни тарбиялаш ҳам кўп жиҳатдан ана шуларга боғлиқдир.

Ўртоқлар! Меҳнаткашларни ватанпарварлик ва интернационализм руҳида тарбиялаш партия ташкилотлари доимий ғамхўрлик қиладиган масала бўлиб келди ва шундай бўлиб қолаверади. Республикада юздан ортиқ миллат ва элат вакиллари ягона оила бўлиб яшамоқдалар ва биргаликда меҳнат қилмоқдалар. Ҳамма аҳоли пунктлари, барча меҳнат коллективлари кўп миллатлидир. Мамлакатимиз кишиларининг янги тарихий бирлиги — совет халқи вужудга келганлиги бунда ўзининг тўлиқ ифодасини топмоқда.

Совет кишиларининг миллатлараро яқинлашув тили бўлган рус тилини ўрганиш интернационализм руҳида тарбиялашнинг қудратли воситаси, миллатлар ва элатлар бир-бирига яқинлашувининг муҳим омилидир. Тошкент шаҳрида бўлиб ўтган «Рус тили — СССР халқларининг дўстлик ва ҳамкорлик тили» мавзуидаги Бутуниттифоқ илмий-амалий конференцияси рус тилини ўқитиш ва ўргатиш методларини янада такомиллаштириш вазифаларини ҳал этишга қўшилган қимматли коллектив ҳисса бўлди.

Республика барча меҳнаткашларининг рус тилини чуқур ўрганишига эришиш партия ташкилотларининг бевосита бурчидир. Рус тилини ўрганиш фан-техника, маданият, санъат чўққиларини эгаллаш йўлигина бўлиб қолмай, энг муҳим ҳаётий эҳтиёж, энг муҳим иқтисодий ва сиёсий вазифа, бутун идеология ишида бундан буён эришиладиган муваффақиятларнинг гарови ҳамдир.

Биз ҳар бир совет кишисида социалистик Ватанимиз билан фахрланиш, СССР халқларининг қардошларча бузилмас дўстлиги туйғуларини шакллантиришимиз, миллий хусусиятларни ва миллий маданиятни ҳурматлаш, миллатчиликнинг ҳар қандай кўринишларига муросасиз бўлиш туйғусини тарбиялашимиз лозим.

Меҳнаткашларни, айниқса ёшларни ҳарбий ватанпарварлик руҳида тарбиялашни интернационализм руҳида тарбиялаш билан узвий ва чамбарчас боғлаб олиб бориш зарур. Йигит ва қизларни партия ва халқнинг революцион, меҳнат ва жанговар анъаналари руҳида — Ватанга чексиз садоқат, ғоявий матонатли ва эътиқодли, буржуа идеологиясига муросасиз, социализм ғалабаларини ҳимоя қилиш йўлида жасоратга шай бўлган кишилар қилиб тарбиялаш лозим. Бу борада Армия, Авиация ва Флотга ёрдам берувчи Кўнгилли жамият олдида катта вазифалар турибди.

Фронтчиларнинг жанг майдонларидаги жасоратларига чуқур ҳурмат-эҳтиром билан қараш, уруш ветеранлари, ҳалок бўлганларнинг оилалари ҳақида ғамхўрлик қилиш юксак ахлоқий бурч, тарбиянинг муҳим воситаси ҳисобланади. Уларни ғамхўрлик ва эътибор билан қуршаб олиш, турмуш масалаларида уларга ёрдам кўрсатиш — маҳаллий ҳокимият органлари, барча гражданларнинг маънавий бурчи, ҳаётимиз қонунидир.

Бутун мамлакат меҳнаткашлари каби Ўзбекистон меҳнаткашлари ҳам шонли Армиямиз билан ҳақли равишда фахрланадилар, унда хизмат қилишни ўзларининг шарафли бурчлари деб ҳисоблайдилар. Коммунистик партия мамлакат мудофаа қобилиятини муттасил мустаҳкамлаш учун ҳамма чораларни кўрмоқда, Совет Қуролли Кучлари қудратини оширишга, уларнинг ҳар қандай агрессорга қатъий зарба бериш учун шай бўлиб туриши тўғрисида ҳамиша ғамхўрлик қилмоқда.

Қизил Байроқ орденли Туркистон ҳарбий округининг шонли жанговар анъаналарга эга бўлган жангчилари Ватанимизнинг жанубий чегараларини ишончли тарзда қўриқлаб турибдилар.

Азиз ўртоқлар! Съездимиз номидан, республикамиз коммунистлари, барча меҳнаткашлари номидан Қизил Байроқ орденли Туркистон ҳарбий округи жангчиларига қизғин салом йўллашга, жанговар ва сиёсий тайёргарликда, социалистик Ватанимиз бахт-саодати йўлидаги, тинчлик ва халқларнинг хавфсизлиги йўлидаги уларнинг жанговар меҳнатида янгидан-янги муваффақиятлар тилашга ижозат бергайсиз!

Меҳнаткашларни, айниқса ёшларни ҳар томонлама камол топтиришда физкультура ва спорт муҳим роль ўйнайди. Кейинги вақтда бизда физкультура ҳаракати сезиларли равишда ўсди ва ҳозир унинг сафларида беш миллиондан кўпроқ киши бор. Ўзбекистон спортчилари СССР халқлари спартакиадаларида, Олимпиада ўйинларида, бошқа Бутуниттифоқ ва халқаро мусобақаларда ўзларининг маҳоратларини намойиш этмоқдалар.

Шу билан бирга кўпгина корхоналарда, қурилишларда, колхозлар ва совхозларда, ўқув юртларида жисмоний тарбия ишларини оммавий авж олдириб юбориш ҳақида муттасил ғамхўрлик кўрсатилмаётир. Партия, совет, касаба союз, комсомол ташкилотларининг, хўжалик органлари, республика Спорт комитетининг вазифаси—оммавий жисмоний тарбия ҳаракатини янада ривожлантириш борасида қатъий чоралар кўришдан иборат. Моддий базани мустаҳкамлай бориб спортчиларимиз маҳоратини оширишга, спорт барча турларини кенг миқёсда ривожлантиришга эришмоғимиз лозим.

Ҳисобот даврида республикада умумий таълим мактаблари ривожланиб борди ва такомиллашди. Ҳозир бизда салкам тўққиз ярим мингта мактаб бўлиб, уларда қарийб тўрт миллион ўқувчи таълим олмоқда. Халқ маорифининг ўқув-моддий базаси мустаҳкамланди. Ўнинчи беш йиллик мобайнида салкам 800 минг ўринли мактаб бинолари қурилди.

Педагогика коллективларининг аксарияти ўқувчиларни ўқитиш ва тарбиялашда яхши натижаларга эришмоқдалар. Мактабларни битирувчилар чуқур ва мустаҳкам билим олмоқдалар, юксак ахлоқий фазилатлар, меҳнатсеварлик, ғоявий етуклик уларга хос фазилатлардир.

Кейинги йилларда мактаб ўқувчиларига меҳнат тарбияси бериш ва уларни ўқитишнинг самарали методлари таркиб топди. 2782 умумий таълим мактабида ишлаб чиқариш таълими жорий этилди. 4140 ўқувчилар ишлаб чиқариш бригадаси ва 300 мактаблараро ўқув-ишлаб чиқариш комбинатлари ташкил этилди. Булар ёшларни меҳнатга тайёрлашнинг прогрессив формалари бўлиб, уларни ҳар томонлама ривожлантириш лозим.

Республикада ҳунар-техника таълими тобора кенг ривожланмоқда. Ўтган беш йилнинг ўзида 215 янги билим юртлари ташкил этилди. Ўтган беш йилликда ишлаб чиқаришга беш юз минг нафардан зиёд билим юртларининг битирувчилари келдики, бу бутун саккизинчи ва тўққизинчи беш йилликлар мобайнида тайёрланган кишилар миқдорига тенгдир.

Ёш авлодни ўқитиш ва тарбиялашдаги муваффақиятларга муносиб баҳо берган ҳолда бу муҳим иш соҳасидаги камчилик ва нуқсонларга батамом барҳам берилмаганини ҳам тан олишимиз керак. Айрим мактаблар ва ҳунар-техника билим юртлари ёшларни уйғун ривожлантириш вазифасини тўлиқ уддалай олмаяптилар. Барча ўқувчилар ҳам фан асослари бўйича мустаҳкам билим олган деб бўлмайди. Уларнинг баъзиларида меҳнат кўникмалари, ишчи касбларига ҳурмат туйғулари шаклланмаган.

Партия ташкилотлари, Маориф министрлиги, республика Ҳунар-техника таълими давлат комитети ва уларнинг жойлардаги органларининг вазифаси — ўқув жараёнини ҳар томонлама такомиллаштиришдан, ўқитишнинг замонавий методларини кенг жорий этишдан, мактаблар ва ҳунар-техника билим юртларининг тарбиявий вазифалари таъсирчанлигини оширишдан иборат.

Ёш авлод тарбиясини яхшилаш учун оила, мактаб ва жамоатчилик ўртасида алоқани мустаҳкамлаш, меҳнат коллективларининг ўқув юртларига оталиқ қилишини кучайтириш зарур. Партия ташкилотлари, совет органлари ўқитувчи кадрлар ҳақида, ўқитувчиларнинг, мураббийларнинг, усталарнинг обрўси ҳақида кун сайин ғамхўрлик қилишлари, уларнинг ижодий меҳнат қилишлари учун шарт-шароит яратиб беришлари лозим.

Республикада олий ва ўрта махсус таълим янада ривожланди. Олий ўқув юртлари, уларнинг филиаллари ҳамда умумтехника факультетлари тармоғи кенгайди. 35 та янги ўрта махсус ўқув юрти очилди. Ҳозирги пайтда 43 олий ўқув юрти ва 222 техникумда 437 ихтисос бўйича ярим миллиондан зиёд киши ўқимоқда. Беш йиллик мобайнида беш юз мингга яқин дипломли мутахассис тайёрланди.

Кўпгина институтларимиз ҳақиқий ўқув-илмий марказларга айланди, уларда ёш мутахассисларга юқори малака бериш уларнинг ғоявий тарбияси билан узвий равишда боғлаб олиб борилмоқда. Аммо ҳали ҳамма ерда ҳам олий мактаб олдида турган вазифаларни комплекс ҳал этишга эришилгани йўқ, сиртқи ва кечки таълим системасининг имкониятларидан ҳануз суст фойдаланилмоқда.

Партия комитетлари, Олий ва ўрта махсус таълим министрлиги, олий ўқув юртлари ҳамда техникумларнинг раҳбарлари ва партия ташкилотлари студентларга ҳунар ўргатишни марксча-ленинча чиниқтириш билан бирга қўшиб олиб боришга изчиллик билан эришишлари, ёшларни ўқитиш ва тарбиялашда профессор-ўқитувчилар составининг масъулиятини кучайтиришлари лозим. Мутахассислар тайёрлаш, уларни тақсимлаш ва улардан фойдаланишни планлаштиришни бутун чоралар билан такомиллаштириш талаб қилинади.

Коммунистик партия оммавий ахборот ва пропаганда воситалари фаолиятини юксак қадрлайди. Ўзбекистонда умумий тиражи 10 миллион нусхадан кўпроқ 281 газета ва журнал типидаги 83 нашр чиқарилмоқда. Телевидениенинг тўртта программаси — иккита марказий ва иккита республика программасини республиканинг деярли бутун аҳолиси томоша қилмоқда. Республика радиосининг эшиттиришлари СССР халқларининг олтита тилида олиб борилмоқда. Ўнта нашриёт ҳар йили 35 миллион нусхадан зиёд китоб чиқармоқда. 14 томдан иборат биринчи Ўзбек Совет Энциклопедияси илмий ва полиграфик жиҳатдан юксак савияда нашр этилди.

Республиканинг оммавий ахборот воситалари совет кишиларининг буюк зафарларини ёрқин кўрсатадиган, партия ташкилотларининг ташкилотчилик ва сиёсий ишини, социалистик мусобақанинг боришини чуқур ёритадиган, ишлаб чиқариш илғорлари ва энг яхши меҳнат коллективларининг тажрибасини яхши очиб берадиган бўлиб қолдилар. Улар камчиликларни дадил очиб ташламоқдалар, уларни бартараф қилишга эришмоқдалар.

Матбуотнинг катта имкониятлари унга бўлган юксак талабни ҳам белгилаб беради. Матбуот, телевидение ва радио материалларида ёритилаётган энг муҳим воқеаларга баъзан юзаки ёндашилаётганлиги сезилиб турибди. Кўпинча бу материаллар умумий сўзлар билан қалашиб, мазмунан саёз бўлмоқда.

Марказий Комитет, партия комитетлари, газета ва журналлар редакциялари, Ўзбекистон ССР Телевидение ва радиоэшиттириш давлат комитетининг вазифаси — оммавий ахборот воситалари ишини яхшилашдан, хўжалик ва маданий қурилишда янгидан янги муваффақиятларга эришиш учун меҳнаткашларни сафарбар этишда улардан тўлиқ фойдаланишдан иборат. Принципиал, амалий танқид ва ўз-ўзини танқидни ривожлантиришга кўмаклашиб, матбуот очиб ташлаган камчиликларга расмиятчилик билан муносабатда бўлишга уринишларга қатъиян барҳам бериш зарур.

Ўзбекистон ССР ривожланаётган кўп давлатларга уларнинг экономика ва маданиятини юксалтиришда, мутахассислар тайёрлашда катта ёрдам кўрсатмоқда. Ҳар йили республикага 150 мингдан зиёд хорижий туристлар келиб-кетишади. Олимларимиз, лекторларимиз, турли турист группаларимиз ва делегацияларимиз чет мамлакатларга бориб келишмоқда. СССРнинг чет элларда ўтказаётган кўпгина тадбирларида Ўзбекистон муттасил актив қатнашмоқда.

Ташқи сиёсат пропагандасининг ҳужумкор характерини бундан буён ҳам ошираверишн лозим, бу пропаганда янада оператив ва тушунарли, конкрет фактларга бой бўлмоғи керак. Буржуа сохтакорларининг ёлғон-яшиқларини ва туҳматларини фош қилиб ташлаш, ер юзи кишиларига совет турмуш тарзи ҳақидаги ҳақиқатни етказиш зарур. Биз идеологик душманларнинг кирдикорларига ўз сафларимизнинг бузилмас жипслигини, қудратли ғоявий бирлигини, республикамиз ҳар бир меҳнаткашининг чуқур эътиқоди ва сиёсий ҳушёрлигини қарама-қарши қилиб қўйишимиз лозим.

Маълумки, тарбиявий ишнинг муваффақиятини идеология кадрлари тайёрлаш даражаси белгилайди. Республикамизда ташаббускорларнинг катта армияси мавжуд бўлиб, улар куч ва вақтларини аямай, Ленин партиясининг илҳомбахш сўзларини оммага етказмоқдалар.

Партия ташкилотлари ҳар бир идеология ходими кескин ривожланган синфий, сиёсий ҳушёрликка ва бурчни юксак ҳис этишга эга бўлиши учун муттасил ғамхўрлик қилишлари зарур. Идеология ходими ўзининг фаолияти сифати ва самарадорлигини оширишга, унинг форма ва методларини яхшилашга, ўзининг бутун хулқ-атвори билан соғлом ахлоқий муҳитни яратишга, одамлар билан оддий, тушунарли тилда гаплашишга ўрганишга, далилларнинг ишонарли бўлишига эришишга даъват этилгандир.

Ўртоқлар! Совет кишисининг дунёқарашини, унинг ахлоқий эътиқоди ва маънавий маданиятини шакллантиришда адабиёт ва санъат муҳим роль ўйнайди. Республиканинг маданият усталари халқ ҳаёти жараёнларига чуқур кириб борадиган бўлиб қолдилар, янги юксак савияли бадиий асарлари билан жамиятнинг маънавий хазинасини бойитдилар. Шуниси қувонарлики, ижодий ходимлар мураккаб жанрларга ва йирик формаларга кўпроқ мурожаат қиладиган бўлиб қолдилар.

Партиявийлик, халқчиллик, замонамизнинг энг мураккаб социал-психологик проблемаларига чуқур кириб бориш улар бадиий ижодининг характерли хусусиятидир. Халқлар дўстлиги, совет кишиларининг интернационализми ва ватанпарварлиги, уларнинг юксак ахлоқийлиги, коммунистик бунёдкорликнинг қудратли пафоси зўр илҳом билан очиб берилмоқда.

Рус ва жаҳон классикаси, кўпмиллатли илғор совет маданияти маънавий бойликларини ижодий ўзлаштириш, қардош маданиятларнинг ўзаро бир-бирига таъсири ва бир-бирини бойитишдан иборат муттасил ривожланиб бораётган жараён адабиёт ва санъатимиз гуллаб-яшнашининг ҳамиша жонли манбаидир. Рус ва бошқа адабиётлар асарларининг ўзбек тилига таржима қилиниб нашр этилиши, ўзаро ўтказилиб турган декадалар, совет республикаларининг санъат кунлари, бадиий коллективларнинг гастроллари, кўргазмалар, ижодий конкурслар, Осиё, Африка ва Лотин Америкасининг анъана бўлиб қолган халқаро кинофестиваллари ва ёзувчиларнинг семинарлари бунга яхши хизмат қилмоқда.

Республикада адабиёт ва санъатни ривожлантиришда эришилган муваффақиятлар шак-шубҳасиздир. Ана шу муваффақиятлар замирида ижодий фаолиятдаги заиф томонларни топа билиш, яратилаётган асарларнинг ғоявий ва бадиий савиясини янада ошириш вазифаларини ҳал этиш йўлларини топа билиш айниқса муҳимдир. Жамиятимиз, халқимиз ҳаёти кўп қиррали бўлиб, бой мазмун билан, ёрқин ҳис-туйғулар, юксак интилишлар, олижаноб мақсадлар билан лиммолим тўлиб-тошган. Совет кишилари санъат ва адабиётнинг ҳаётга дадил ва актив кириб боришини, совет турмуш тарзининг бойликларини, замондошимиз — янги давр қаҳрамонининг маънавий дунёсини очиб беришини, яшаш, меҳнат қилиш, яратишда унга ёрдам беришини хоҳлайдилар. Ёзувчи, рассом, композитор, актёр — санъатнинг ҳар қандай тури ходими ана шу вазифалар даражасида туриши учун марксча-ленинча фанни эгаллаши, ўз фаолиятида унга оғишмай амал қилиши лозим.

Бадиий ва ишлаб чиқариш коллективлари ўртасида мустаҳкам дўстлик алоқалари ўрнатишни, ижодий союзларнинг заводлар ва фабрикаларга, қурилишларга, хўжаликларга оталиқ қилиши, оммавий бадиий ҳаваскорликни ривожлантиришда, меҳнаткашларни эстетик тарбиялашда санъат усталарининг фаол иштироки ҳар томонлама маъқуллашга сазовордир.

Ижодни янада камол топтириш учун тўпланган тажрибани оммалаштириш, ҳозирги замон адабиёт ва санъатининг асосий тенденциялари ва йўналишларини илмий таҳлил этиш муҳимдир. Бу ишда адабий-бадиий танқидчилик ролини бутун чоралар билан ошириш лозим. Ижодий союзларнинг ишини бундан буён ҳам такомиллаштираверишн, улар ҳаётининг бутун муҳити ижодкор зиёлилар орасида юксак масъулият, бир-бирининг ижодига талабчанликни ошириш, хайрихоҳлик вазиятини вужудга келтиришга ёрдам беришига эришмоқ керак.

Адабиёт ва санъатга ёш талантларнинг келиб қўшилиши, улар ижодининг ғоявий-бадиий савияси ошганлиги кейинги йиллардаги ажойиб воқеа бўлди. Ижодий союзларнинг энг муҳим вазифаси — социалистик маданиятимизнинг эртанги куни ҳақида, унинг бойликларини кўпайтириш ҳақида реал ғамхўрлик кўрсатишдан иборат.

Санъат — халқники. Бу ленинча қоида ҳар бир юксак бадиий асар кенг халқ оммасига етиб боришини, халқнинг бойлиги бўлиб қолишини, одамларни ахлоқий, маънавий, эстетик жиҳатдан бойитишини тақозо этади. Партия раҳбарлигининг кучи — ижодкорни халққа хизмат қилишдек олижаноб вазифага жалб эта билишдан, уни коммунистик бунёдкорликнинг актив иштирокчисига айлантиришдан иборат.

Яна бир неча кундан кейин Москвада КПСС XXVI съезди очилади. Партия ташкилотларининг, барча идеология ходимларининг бурчи — партия съезди материаллари ва қарорларини республиканинг ҳар бир коммунисти, ҳар бир меҳнатчиси онгига ва қалбига етказишдан, саксонинчи йилларда иқтисодий ва социал ривожланишнинг улуғвор режаларини сўзсиз амалга ошириш учун энг қулай шарт-шароитлар яратишдан иборат.

Идеологик иш — бутун партиянинг ишидир. Кишиларнинг маънавий ҳаёти, оммага ғоявий таъсир ўтказиш учун барча коммунистлар масъулдирлар. Бу ленинча анъана бўлиб, биз уни ҳар томонлама ривожлантиришимиз ва бойитишимиз лозим.

Партиявий раҳбарликни янги талаблар даражасига кўтарайлик

Ўртоқлар! Партиявий иш услуби ва методларининг тобора такомиллашганлиги, коммунистик қурилишнинг буюк вазифаларига мувофиқ бу иш савиясининг ошганлиги ҳисобот даврида республика партия ташкилотига хос хусусият бўлди.

Владимир Ильич Ленин Совет ҳокимияти барпо этилган чоғдаёқ ҳукмрон партиянинг янги жамият қурилишидаги роли ва ўрнини белгилаб, қуйидагиларни таъкидлаб ўтган эди: «... Революцион вазифаларимизни адо қилмоқ учун, бу вазифаларимиз фақат бир хаёл, ёки фақат бир яхши орзу бўлиб қолмасдан, ҳақиқатан реал нарсага айланиши учун, — дарҳол амалга ошиши учун, — хуллас, шу мақсадимизнинг амалга ошиши учун айни ташкилотчилик ишининг айни амалийлигини ва фаоллигини ўзимизнинг биринчи даражали, навбатдаги ва энг муҳим вазифамиз деб билишимиз керак».

(Охири 6-бетда).

ЎРТОҚ Ш. Р. РАШИДОВ ДОКЛАДИ

(Охири. Боши 2-, 3-, 4-, 5-бетларда).

Бизнинг партиямиз ўзининг бутун тарихида Лениннинг ана шу васиятларига муносиб равишда содиқ бўлиб келмоқда.

КПСС XXV съездининг қарорлари, Марказий Комитетнинг қарорлари, ўртоқ Л. И. Брежневнинг партия қурилиши масалалари юзасидан баён этган принципиал қоидалари ва амалий маслаҳатлари Ўзбекистон Коммунистик партиясини унинг бутун ташкилотчилик ва сиёсий фаолиятини яхшилаш борасида илмий жиҳатдан асослаб берилган аниқ-равшан йўл-йўриқлар билан қуроллантирди.

Республика Компартияси XIX съезддан кейин янада мустаҳкамланди, чиниқди, кўп тажриба тўплади. Республика Компартияси аъзоларининг сони 116 минг нафар кўпайди ва ҳозирги пайтда унинг сафларида 570 минг коммунист бор, ёки ишлаб турган ходимларнинг ҳар ўнтасидан бири коммунистдир. Коммунистларнинг 30 процентдан кўпроғини ишчилар, 19 процентини колхозчилар, қарийб 35 процентини зиёлиларнинг вакиллари ташкил этади.

Республика Компартияси коллективнинг ишончига сазовор бўлиб, ишлаб чиқаришда ва жамоат ҳаётида актив намуна кўрсатган янги кучлар ҳисобига ўз сафларини доим кенгайтириб бормоқда. Ҳисобот даврида КПСС аъзолигига кандидат қилиб қабул этилганларнинг 52 процентидан кўпи ишчилар синфининг вакиллари, қарийб 20 проценти колхозчилар, 24 процентга яқини зиёлиларнинг вакилларидир.

Партияга қабул қилинаётган кишиларнинг 80 процентидан кўпи моддий ишлаб чиқаришда шуғулланмоқда. Партия сафларини асосан ёшлар ҳисобига ўстира бориш тенденцияси барқарор тус олди. Партия сафига кирувчиларнинг 72 процентдан кўпроғини комсомоллар ташкил этади.

Совет жамияти ҳаётида хотин-қизлар катта роль ўйнаётганлигини ҳисобга олиб, партия ташкилотлари илғор меҳнаткаш аёлларни партия сафига қабул қилишга катта эътибор бермоқдалар. КПСС сафига қабул қилинганларнинг учдан бир қисмидан кўпроғи хотин-қизлардир. Ўзбекистон Компартияси барча миллат меҳнаткашлари ҳисобига ўсиб бормоқда.

Партия ташкилотлари ўз сафларининг ўсишини тартибга солиб, янги аъзолар қабул қилишни жадаллаштирмасликлари керак. Аҳолининг социал структурасида содир бўлаётган ўзгаришларни, меҳнат коллективларининг ўзига хос хусусиятларини, халқ хўжалиги ва маданиятнинг ҳамма соҳаларига партиявий таъсирни кучайтириш зарурлигини тўла-тўкис ҳисобга олиш лозим.

Партия ташкилотларининг сафларини Совет Иттифоқи Коммунистик партиясининг аъзоси деган юксак номни шараф билан оқлай оладиган ғоявий чиниққан, сиёсий онгли, обрў-эътиборли ишчилар ва колхозчилар, зиёлиларнинг вакиллари ҳисобига ўстириш — асосий вазифадир.

Ишлаб чиқарувчи кучларнинг мавж уриб ўсаётганлиги, халқ хўжалигида мутаносибликнинг ўзгараётганлиги республика партия ташкилотининг структурасида тегишли ўзгариш ясалишини тақозо этади. Ҳозирги вақтда республика партия ташкилоти составида 12 область, 26 шаҳар, 161 район партия комитетлари, 18402 бошланғич, 21540 цех партия ташкилотлари ва 15096 партия группалари бор. Партия ташкилотлари структурасининг такомиллаштирилиши социал-иқтисодий ривожланиш вазифаларини ҳал этишга ижобий таъсир ўтказди.

Ўзбекистон Компартияси Марказий Комитети, область, шаҳар ва район партия комитетлари бошланғич партия ташкилотларига раҳбарликни ҳар томонлама яхши йўлга қўйдилар, уларнинг сиёсий ва хўжалик, ташкилотчилик идеология ишларини давр талабларига мувофиқ моҳирлик билан бирга қўшиб олиб боришларига эришдилар.

Ҳисобот даврида республикада ишлаб чиқариш бирлашмалари вужудга келтирилди. Бу ҳол ана шу бирлашмалардаги партия ташкилотларининг мақбул структурасини белгилаб олишни, янги шароитларда бажарадиган ишлари хусусиятларини билиб олишда уларга кўмаклашишни талаб этди. Иш манфаатлари талаб этган жойларда кенг составдаги партия комитетлари, партия ташкилотлари секретарларининг кенгашлари ташкил этилди ва улар муваффақиятли ишлаб турибдилар.

Партия группалари ташкилотчилари партия комитетлари ва цех бюролари ҳамда бошланғич партия ташкилотлари секретарлари, аъзоларининг составини мустаҳкамлаш соҳасида собитқадамлик билан иш олиб борилди. Ҳозирги вақтда партиянинг ана шу бўғинларида энг обрўли коммунистлардан 150 мингдан зиёд киши ишлаб турибди. Булар меҳнат коллективларида зўр иззат-ҳурмат ва обрўга сазовор бўлган энг яхши ташкилотчилар, юксак бурчини яхши англаган кишилардир.

Бошланғич партия ташкилотларининг жанговарлик қобилиятини ошириш юзасидан КПССнинг XXV съезди белгилаб берган йўл уларнинг меҳнат коллективларининг сиёсий ўзаги эканлигини тўлиқ намойиш қилишлари, партия сиёсатини турмушга актив татбиқ қилишлари, ижодий тарзда иш олиб бориб, ҳамиша оммага бошчилик қилишлари учун ёрдам беради.

Ўнинчи беш йиллик республика партия ташкилотлари кўпгина қимматли тажриба тўплаганлигини ва хўжалик ҳамда маданий қурилишнинг ҳамма соҳаларида юксак даражада кўп иш қилаётганлигини кўрсатди. Улар ишлаб чиқаришда коммунистларнинг авангардлик ролини таъминламоқдалар, касаба союз, комсомол ташкилотлари ва хўжалик органларининг зўр ғайрат-шижоат билан бажараётган ишларига йўл-йўриқ кўрсатмоқдалар ва бу ишларни мувофиқлаштириб олиб бормоқдалар.

Бошланғич партия ташкилотларининг ролини бундан буён ҳам кучайтириш ва давлат планлари ҳамда топшириқларни бажариш учун, меҳнаткашларни коммунистик руҳда тарбиялаш учун уларнинг масъулиятини ошириш, бу соҳада уларга амалий ёрдам бериш керак. Партия ташкилотларининг вазифаси — коллективларда ижодий вазиятни вужудга келтириб, уни қўллаб-қувватлашдан, кишиларни ташаббус кўрсатиш, бутун куч-ғайратни сарф қилиб, сифатли ишлашга ундашдан, камчиликларга қарши қатъий кураш олиб боришдан иборат.

Область, шаҳар ва район партия комитетлари партия қарорларини, сиёсатини амалга оширишда Ўзбекистон Компартияси Марказий Комитетининг мустаҳкам таянчи бўлиб келдилар ва ҳозирда ҳам шундай таянчдирлар. Уларнинг ҳисобот давридаги фаолияти юксак баҳога сазовордир ва биз партия комитетларимиз билан ҳақли равишда фахрланамиз.

Улар ишлаб чиқарувчи кучларни интенсив ривожлантиришга доим катта эътибор бермоқдалар, ижтимоий ишлаб чиқариш самарадорлигини ўстиришнинг янги имкониятларини чуқур ўрганмоқдалар, ишнинг кўзини яхши билиб, резервларни қидириб топмоқдалар, фан-техника тараққиёти ютуқлари ва илғор практикадан фойдаланмоқдалар, фан, маданият, партия қурилишининг етилган масалаларини ўртага қўймоқдалар. Партия комитетлари ленинча иш услубини қунт билан эгалладилар, бошланғич партия ташкилотлари орқали меҳнат коллективларига кун сайин ва конкрет таъсир ўтказдилар, партия ишининг ҳаёт синовидан ўтган формаларини моҳирлик билан қўлландилар, уларни янги тажриба билан бойитдилар.

Область, шаҳар ва район партия комитетлари истиқболни аниқ-равшан кўриб турибдилар, ишларнинг қандай аҳволда эканлигини ҳар томонлама ва чуқур анализ қилмоқдалар, практикани умумлаштирмоқдалар, иш натижаларига объектив, ўз-ўзини танқид руҳида баҳо бермоқдалар, нуқсон ва камчиликлардан тўғри хулоса чиқариб олмоқдалар.

Ўзбекистон Компартияси Марказий Комитети ўз фаолияти услубини зўр сабот-матонат билан планли равишда чиниқтирди, хўжалик ва маданий қурилишга, партия, совет ва жамоат ташкилотларига раҳбарлик методларини такомиллаштирди. Биз КПСС Марказий Комитетидан доим ўрганиб келдик ва ўрганмоқдамиз. КПСС Марказий Комитети биз учун ижодий, ленинча иш услуби намунасини, ғоят ишчанлик, партияга, давлатга, жамиятга, коммунистик қурилишга жиддий илмий раҳбарлик қилиш намунасини кўрсатмоқда. КПСС Марказий Комитетининг донолиги, жасорати, новаторлиги, ленинча башорати, собитқадам фаолияти унинг обрў-эътиборини ва коммунистларга, барча совет кишиларига нисбатан жозиба кучини беқиёс оширди.

Ленинча иш услубига оғишмай амал қилиш — партия ташкилотларининг ташкилотчилик ва сиёсий фаолиятини мунтазам равишда яхшилаб бориш, раҳбарлик ва бошқариш соҳасидаги ҳамма ишга аввало фан ва санъат деб билиб ёндошиш демакдир. Бу фан ва санъатни доим ҳар томонлама ва чуқур эгаллаб олиш керак.

Ўзбекистон Компартияси Марказий Комитетининг бутун фаолияти КПСС XXV съездининг қарорларини бажаришга қаратилди. Ишлаб чиқарувчи кучларни ривожлантириш, меҳнаткашларнинг фаровонлигини ошириш масалалари боғлиқ бўлган вазифаларга алоҳида эътибор берилди. Марказий Комитет социал-иқтисодий ривожланишга доир ҳамма масалаларни кўриб чиқди. Марказий Комитет партия комитетларининг, министрликлар, идоралар, корхоналар ва ташкилотларнинг ҳисоботларини мунтазам муҳокама қилиб турди. Бу — зарур ва фойдали тадбир бўлиб, ижобий тажрибани ва камчиликларни ўз вақтида аниқлашга, экономиканинг турли соҳаларидаги ишларни ва кишиларни тарбиялашни яхшилашга кўмаклашди. Бундай практикани бундан буён ҳам давом эттириш, ҳар бир ҳисоботнинг маҳаллий аҳамиятга эмас, балки умумреспублика аҳамиятига молик бўлишига, ўн биринчи беш йиллик вазифаларини муваффақиятли бажариш учун ёрдам беришига эришмоқ керак.

Марказий Комитет ўз иши тўғрисида партия комитетларига, бошланғич партия ташкилотларига, республика меҳнаткашларига мунтазам равишда ахборот бериб турди. Область, шаҳар ва район партия комитетлари партия ахборотини яхши йўлга қўйиш, унинг партиявий раҳбарлик воситаси, тарбиялаш ва контрол қилиш омили сифатидаги аҳамиятини ошириш учун кўп иш қилдилар. Илғор тажрибани ўрганиш, умумлаштириш ва ёйишга катта эътибор берила бошланди.

Биз Лениннинг улуғ меросига, КПСС ва унинг Марказий Комитети тўплаган жуда бой тажрибага таяниб, партия раҳбарлиги услуби ва методларини бундан буён ҳам такомиллаштиришимиз лозим.

Партиявий ишнинг самарадорлиги партия комитети, партия ташкилоти қабул қилинган қарорларнинг ижросини контрол қилиш ва текшириш билан нечоғли собитқадам ва чуқур шуғулланаётганлигига бевосита боғлиқ эканлигини кундалик практика жуда яққол тасдиқлайди.

Бу ишни ташкил этишга доимо эътибор бериш ҳамиша партиямизга хос хусусият бўлиб келди. Коммунистик қурилишнинг ҳозирги босқичида бу масалалар ғоят муҳим аҳамият касб этади. Ҳозирги кунда ижрони контрол қилиш ва текширишнинг аҳволи партия комитетлари, уларнинг аппарати, ҳар бир партия ходими иши самарадорлиги ва сифатининг кундалик мезонидир.

Ҳисобот даврида партия ва давлат интизомини мустаҳкамлаш соҳасида таъсирчан тадбирлар амалга оширилди. Партия комиссиялари бу соҳада катта роль ўйнайди. Уларнинг функциялари анча кенгайтирилди. Бу комиссиялар партия директиваларининг, маҳаллий партия органлари қарорларининг ижросини, коммунистларнинг устав талабларига риоя қилишларини назорат қилиб туришда партия комитетларига актив ёрдам бермоқдалар.

Контрол ва ижрони ташкил этишни бундан буён ҳам такомиллаштириш ва бу тадбир ташкилий-сиёсий ишнинг яхлит жараёнидан иборат эканлигини ҳамиша эсда тутиш лозим. Бу жараён хўжалик ва ижтимоий фаолиятни ҳамма жиҳатдан қамраб олиши керак.

Бошланғич партия ташкилотларининг маъмурият фаолияти устидан контрол қилиш ҳуқуқини амалга ошириш соҳасидаги ишларининг мазмуни анча бойиди. Аммо баъзи партия ташкилотларида контрол қилишга суст эътибор берилмоқда. Бунинг натижасида айни бир хил масала юзасидан кўпинча бир хил қарорлар қабул қилинади. Контрол иши кўпинча фактларни қайд этиш, камчиликларни аниқлашдан иборат бўлиб қолади. Камчилик ва нуқсонларни очиб ташлаш керак, албатта. Аммо бунинг ўзигина кифоя қилмайди. Ижрони амалий равишда яхши текшириб чиқиш узилишларга йўл қўймаслиги керак, унинг механизми ўз вақтида ва пухта ишлаб туриши лозим. Шу боисдан биз ижро этиш интизомини, уюшқоқликни бутун чоралар билан мустаҳкамлашимиз, қабул қилинган қарорларнинг белгиланган муддатларда пухта бажарилишига эришмоғимиз керак.

Ҳужжатлар билан оқилона ва оператив иш олиб бориш — партия комитетларининг фаолиятида ишчанлик ва маданият юксак даражага кўтарилишидан далолат беради. Кейинги йилларда Марказий Комитет, область, шаҳар ва район партия комитетларининг аппаратларида ҳужжатлар билан ишлаш анча яхши йўлга қўйилди. Бу иш партия ва давлат интизомини мустаҳкамлаш билан, кадрларнинг шахсий жавобгарлигини ошириш билан чамбарчас боғланган. Бу ишни бундан буён ҳам такомиллаштириш зарур.

Съездолди ҳисобот-сайлов кампанияси коммунистларни тарбиялашнинг чинакам мактаби бўлиб қолди. Бу кампания партия сафларининг бузилмас бирлигини, республика коммунистлари, барча меҳнаткашлари партиянинг ички ва ташқи сиёсатини, ўртоқ Л. И. Брежнев бошчилигидаги Марказий Комитет, унинг Сиёсий бюросининг КПСС XXV съезди қарорларини бажариш соҳасидаги самарали фаолиятини қизғин қўллаб-қувватлаётганлигини янги куч билан намойиш қилди.

Ҳисобот ва сайлов давомида партия ички демократияси, танқид ва ўз-ўзини танқид янада ривожланди. Социалистик жамиятда танқид ва ўз-ўзини танқид бунёдкорлик қуроли, олға қараб қилаётган ҳаракатимизни тезлаштириш воситаси бўлиб хизмат қилади. Объектив, ўртоқларча, конструктив тарзда танқид қилиш керак. Район, шаҳар, область партия комитетлари, Ўзбекистон Компартияси Марказий Комитети партия ташкилотларининг ҳисобот-сайлов йиғилишлари ва конференцияларида коммунистлар изҳор қилган барча илтимос ва танқидий мулоҳазаларни кўриб чиқдилар. Бу мулоҳазалар қандай амалга оширилаётганлигини қаттиқ назорат қилиб туриш зарур.

Биз меҳнаткашларнинг хатларида партия, совет, хўжалик органлари ва жамоат ташкилотларининг ишини яхшилашга қаратилган кўп таклифлар борлигини кўрамиз, жойлардаги ишнинг аҳволи тўғрисида қимматли ахборот оламиз. Совет кишиларининг кенг фикр доираси ва етук мулоҳазалари, уларнинг ҳаётдаги актив позицияси ана шу чинакам инсоний ҳужжатларда акс эттирилган.

Меҳнаткашларнинг хатлари — партиянинг омма билан алоқа боғлашининг энг муҳим воситаларидан биридир. Партия комитетлари меҳнаткашларнинг ишончини ғоят қадрлаб, хатларда кўтарилган масалаларни эътибор билан кўриб чиқишлари, камчиликларни йўқотишлари, ишни яхши йўлга қўйишлари керак.

Ўзбекистон Компартияси Марказий Комитети ҳисобот даврида коллектив раҳбарликнинг ленинча принципига оғишмай риоя қилинишини таъминлади. Марказий Комитет, область, шаҳар, район партия комитетларининг бюро мажлислари, пленумларини, бошланғич партия ташкилотларининг йиғилишларини белгиланган муддатларда ўтказиш партия комитетлари фаолиятининг қоидаси, нормаси бўлиб қолди.

Шу давр ичида Марказий Комитетнинг 19 пленуми, партия ва партия — хўжалик активларининг 30 йиғилиши ўтказилди. Ўзбекистон Компартияси Марказий Комитетининг бюроси ва секретариати жўшқин ва оператив иш олиб бордилар, бюронинг 143 мажлиси ва секретариатнинг 115 мажлиси бўлди. Марказий Комитет секретариати ва бўлимларининг қарорларни бажаришни ташкил этиш ва ижрони контрол қилишни кучайтириш соҳасидаги роли ўсди.

Партия комитетлари ва уларнинг бюролари ўзларининг ташкилотчилик ва сиёсий фаолиятида сайлаб қўйилган активга кенг таяниб иш кўрдилар, бу активни коллектив қарорлар ишлаб чиқиш ва қабул қилишгагина эмас, уларнинг бажарилишини ташкил этишга ҳам мунтазам жалб қилдилар. Область, шаҳар, район ва бошланғич партия ташкилотларининг сайлаб қўйиладиган партия органлари состави муттасил кенгайиб бормоқда. Ҳозирги вақтда ҳар тўрт коммунистнинг бири сайлаб қўйиладиган лавозимларда партиявий иш билан шуғулланмоқда.

Ривожланган социализм шароитида кадрларни танлаш, жой-жойига қўйиш ва тарбиялашга онд талаблар янги мазмун билан бойитилмоқда. Ўзбекистон Компартияси Марказий Комитети кадрлар билан ишлашда ленинча асосий принципларга, партия ва унинг Марказий Комитетининг қарорларига, ўртоқ Л. И. Брежневнинг кўрсатмаларига доим амал қилиб келди.

Кадрларни камол топтириш бир йил ичидагина бажариладиган иш бўлмай, балки узлуксиз жараёндир. Республика фаолиятнинг ҳамма соҳаларида юксак малакали кадрларга эгадир. Раҳбар кадрлар составини яхшилаш ва мустаҳкамлаш борасидаги имкониятларимиз ҳақиқатан ҳам битмас-туганмасдир.

Ҳозирги вақтда область партия комитетлари секретарлари ва область ижроия комитетлари раисларининг ҳаммаси олий маълумотлидир. Уларнинг 70 процентидан кўпи халқ хўжалиги мутахассисларидир. Шаҳар ва район партия комитетлари биринчи секретарларининг, халқ депутатлари шаҳар ва район Советлари ижроия комитетлари раисларининг сифат состави яхшиланди.

Ишнинг кўзини яхши билиш, юксак профессионал савия — хўжаликни бошқарувчи раҳбарлар состави учун характерлидир. Министрликлар ва идоралар раҳбарларининг 92 проценти — тегишли тармоқларнинг мутахассисларидир. Саноат ва қишлоқ хўжалик ишлаб чиқариши раҳбарларининг состави йил сайин яхшиланмоқда. Беш йил ичида саноат, транспорт, алоқа ва қурилиш корхоналари, колхоз ва совхозларнинг раҳбарлари орасида мутахассислар сони 20 процент кўпайди.

Ўрта бўғиндаги кадрлар составида ижобий силжишлар рўй берди. Корхоналарда шу категорияга мансуб ҳар тўрт ходимнинг учтаси олий ва ўрта маълумотли мутахассисдир. Қишлоқ хўжалигида ҳам уларнинг сони икки баравар кўпайди. Кейинги икки йил ичидагина тўрт ярим минг агроном, зоотехник ва бошқа мутахассислар бригадир ва чорвачилик фермаларининг мудирлари лавозимида ишлаш учун юборилди.

Ўзбекистон Компартияси Марказий Комитети раҳбар кадрлар составини мутахассислар ҳисобига мустаҳкамлаш йўлини актив ўтказиш билан бир қаторда ишчилар ва колхозчиларни кўтаришга ҳам эътиборни сусайтирмаяпти. Улар барча область, шаҳар ва район партия комитетлари бюролари, область, шаҳар ва район Советлари ижроия комитетлари составига сайланмоқдалар. Ишчилар синфи ва колхозчи деҳқонларнинг етмиш мингдан зиёд вакили партия комитетларининг аъзолари ва халқ депутатларидир. Бу эса уларни жамоат ҳаётига кўпроқ жалб этишга йўл очиб беради, сиёсий жиҳатдан яхши чиниқиб олишларига, ташкилотчилик малакаларини ҳосил қилишларига кўмаклашади.

Хотин-қизларни хўжалик ва жамоат ишларини бошқаришда янада актив қатнашишга кенг жалб этиш — республика партия ташкилотларининг муҳим вазифасидир. Ҳозирги вақтда Ўзбекистонда ҳар уч инженернинг бири, врачларнинг 57 проценти, ўқитувчиларнинг қирқ беш процентдан кўпроғи хотин-қизлардир. 45 мингдан зиёд хотин-қиз халқ депутатлари қилиб сайланди. Шаҳар, район партия комитетлари секретарларининг 28 процентини аёллар ташкил этади.

Бизда министр, республика муассасаларининг раҳбарлари ва уларнинг ўринбосарлари бўлиб ишлаётган хотин-қизлар кам эмас, минг-минглаб хотин-қизлар бошланғич партия ташкилотларига, корхона, хўжалик, муассаса, цех, бригада ва фермаларга бошчилик қилмоқдалар. Область, шаҳар ва район партия комитетлари хотин-қизларни бундан буён ҳам раҳбарлик ишларига кўпроқ кўтаришлари керак.

Республика партия ташкилотида кексаларнинг тажрибасини ёш ходимларнинг ғайрат-шижоати билан тўғри қўшиб олиб боришдан иборат принципиал йўлга қаттиқ риоя қилинмоқда. Партия комитетлари ёшларни дадил кўтариш билан бирга катта стажга эга бўлиб, ташаббус кўрсатиб ижодкорлик билан ишлаётган ва олдимизда турган вазифаларни ҳал этишга салмоқли ҳисса қўшаётган раҳбарларга зўр эътибор ва меҳрибонлик билан қарамоқдалар.

Республика партия ташкилотида кадрларнинг состави тобора барқарор бўлиб қолмоқда. Раҳбар кадрлар комил ишонч билан ташаббус кўрсатиб ишламоқдалар, бу кадрларга ишонч билдириб, уларни қўллаб-қувватламоқдалар, ўз қобилиятлари ва истеъдодларини рўёбга чиқаришлари учун ҳамма шарт-шароитлар вужудга келтирилмоқда. Камтарлик, одмилик, меҳнаткашларга нисбатан меҳрибон бўлиш — раҳбарларимизнинг ғоят кўпчилигига хос хусусиятдир.

Партия ташкилотларида қарор топган соғлом вазият кишиларни бутун куч-ғайратни сарфлаб, ташаббус кўрсатиб, ижодий ишлашга чорлайди. Бу — уларнинг топширилган иш учун жавобгарлигини оширади.

Шу билан бирга баъзи партия комитетлари кадрларга нисбатан талабчанликни юксак даражага кўтармаганлигига, айрим ходимларнинг топширилган ишни уддалай олмай, ҳаётдан орқада қолаётганлигига, ўқимаётганлиги, интизомга риоя қилмаётганлигига ва масъулиятни сезмаётганлигига тоқат қилиб келаётганликларини эътироф этишга тўғри келади. Бундай раҳбарларни меҳнаткашларнинг ишончига сазовор бўлган серғайрат, ижодий фикрловчи, ташаббускор ўртоқлар билан алмаштириш керак.

Ҳозирги кунда ҳар қандай лавозимдаги раҳбар янгиликни чуқур ҳис этиши, социал-иқтисодий тараққиёт жараёнларини реал анализ қилиши, мавжуд резервлар ва имкониятлардан моҳирона фойдаланиши, истиқболни кўра билиши лозим. Раҳбар ҳаққоний ва ростгўй, одми ва камтар бўлиши лозим, албатта. Ана шу энг муҳим хислатлар бамисоли ишонч ва иззат-ҳурмат белгисидир. Бундай ҳислатлари бўлмаган раҳбар ҳақиқий раҳбар эмас.

Кадрлар сиёсати кадрларни танлаш, тайёрлаш, тарбиялаш ва уларнинг ҳаракатчан резервини вужудга келтиришни пухта ўйлаб ташкил этишни, бу соҳада муайян система бўлишини талаб этади. Марказий Комитет бу масалаларга катта эътибор берди. Ҳисобот даврида КПСС Марказий Комитети ҳузуридаги Ижтимоий фанлар академияси ва Тошкент олий партия мактабини 600 киши битириб чиқди. Эндиликда партия ва совет органлари раҳбарларининг қарийб 35 проценти махсус маълумот билан бир қаторда партиявий-сиёсий билимга ҳам эгадир.

Шаҳар ва район партия комитетлари, бошланғич партия ташкилотлари секретарларининг республика семинарлари, бутуниттифоқ, республикалараро, областлараро малакани ошириш курсларида ўқиш яхши натижа бермоқда ва ҳоказо. Кадрларни қайтадан тайёрлашга бундан буён ҳам катта эътибор бериш лозим.

Халқ депутатлари Советларига раҳбарликни янада юксак даражага кўтариш масалалари партия комитетларининг ишида муҳим ўрин олади. Республика партия ташкилотлари депутатларнинг ва совет органлари кадрларининг составини яхшилаш тўғрисида доим ғамхўрлик қилмоқдалар. Маҳаллий Советлар депутатларининг 90 процентидан кўпи олий ва ўрта маълумотли, уларнинг учдан икки қисми ишчи ва колхозчилардир.

СССРнинг янги Конституцияси Советларнинг ва совет органларининг, жамоат ташкилотларининг роли ва аҳамиятини янада юксак даражага кўтарди. Ўзбекистон ССР Конституциясининг, шунингдек Советларга ва депутатларга янги, янада кенг ҳуқуқларни берган қонунларнинг қабул қилиниши социалистик демократияни ривожлантиришда муҳим босқичдир.

Партия ташкилотларининг вазифаси хўжалик ва маданий қурилиш масалаларини ҳал этишда, совет кишиларининг турмушини яхшилашдан иборат кенг программани амалга ошириш учун курашда Советларнинг бундан буён ҳам актив иштирок қилишини таъминлашдан иборат.

Республикада **қонунчиликни такомиллаштириш, социалистик қонунчилик ва ҳуқуқ-тартиботни янада мустаҳкамлаш** соҳасида муттасил иш олиб борилмоқда. Бундан буён ҳам ана шу масалаларга эътиборни сусайтирмаслик, жамият манфаатларига зид бўлган ҳар қандай хатти-ҳаракатларга тоқат қилиб бўлмайдиган муҳитни вужудга келтириш керак. Прокуратура, суд, милиция, кенг жамоатчилик, кўнгилли халқ дружиналари ҳуқуқ-тартибот бузилишининг олдини олиш тадбирларининг таъсирчанлигини оширишлари, ахлоқимизга зид бўлган феъл-атворга қарши курашни бутун чоралар билан кучайтиришлари лозим.

Леонид Ильич Брежневнинг партия маъмурий органлардан ҳуқуқ-тартиботнинг ҳар қандай тарзда бузилишларига қарши курашда янада кўпроқ ташаббус, принципиаллик кўрсатишни, муросасиз иш олиб боришни кутади, деган сўзлари совет қонунларини қўриқлаётган, меҳнаткашларнинг осойишталиги ва иззат-ҳурматини муҳофаза этаётган ҳар бир киши учун наказ бўлиб жаранглаши керак.

Республика **касаба союзларининг** иши такомиллашиб бормоқда. Улар мўътабар, энг оммавий жамоат ташкилоти бўлиб, ўз сафларида 5 миллион 230 минг кишини бирлаштирадилар. Леонид Ильич Брежнев касаба союзларининг вазифаларини аниқ-равшан таърифлаб берди: «Халқ хўжалигини ривожлантириш ҳақида, ишлаб чиқаришни юксалтириш ҳақида, меҳнаткашларнинг ҳуқуқлари ҳамда манфаатлари тўғрисида, уларнинг меҳнат ва турмуш шароитлари тўғрисида ғамхўрлик қилиш — касаба союзларининг яхлит вазифасидир. Ҳа, яхлит вазифасидир. Бунинг боиси шуки, экономикани ўстириш ва сифат жиҳатдан такомиллаштириш — меҳнат аҳлининг, унинг оиласининг, барча гражданларнинг турмуш шароитини яхшилашнинг бевосита ва тўғри йўлидир».

Барқарор меҳнат коллективларини вужудга келтириш, кадрлар қўнимсизлигини камайтириш, интизомни мустаҳкамлаш тўғрисида ғамхўрлик қилиш, социалистик мусобақага раҳбарлик қилиш, илғор коллективларнинг ва ишлаб чиқаришдаги энг яхши ходимларнинг тажрибасини жорий этиш, ишлаб чиқаришни бошқаришда қатнашиш, самарадорлик ва сифат учун кураш — буларнинг ҳаммаси касаба союз ташкилотларининг ҳам ҳуқуқи, ҳам бурчидир.

Ҳисобот даври коммунистик партиянинг жанговар ёрдамчиси ва ишончли резерви — **комсомолга** партия раҳбарлигининг кучайтирилганлиги билан характерланади. Комсомол сафларида икки миллион 650 минг йигит ва қиз бор. Ўзбекистоннинг орденли комсомоли кўпгина шонли ишларни бажарди. Беш йилликдаги энг муҳим қурилишларни оталиққа олиш, механизаторларнинг умумий таълими, пахта ва маккажўхоридан мўл ҳосил етиштириш, БАМ қурилишида, партиянинг Ноқоратупроқ зона қишлоқ хўжалигини ривожлантириш программасини амалга оширишда қатнашиш, хўжалик ва маданий қурилишнинг ҳамма соҳаларида фидокорона ишлаш — буларнинг ҳаммасида ажойиб ёшларимизнинг меҳнатигина эмас, қалбларининг ҳарорати ҳам жўш уриб турди.

Биз ўз ёшларимиз билан фахрланамиз, биз уларга ишонамиз, биз уларни коммунистик қурилишнинг янги марраларини эгаллашга, ёш авлодни коммунизм руҳида тарбиялашга, бу авлодда марксча-ленинча дунёқарашни шакллантиришга, ҳаётда актив позицияда туришга, Ленин партияси ва совет халқининг қаҳрамонона анъаналари руҳида яшаш ва ишлашга интилишни камол топтиришга чақирамиз.

Партия ташкилотлари **халқ контроли органлари** ишининг таъсирчанлигини кучайтиришга сабот-матонат билан эришмоқлари, уларга кўпроқ ёрдам беришлари, халқ контролерларининг диққат-эътиборини партия ва ҳукуматнинг қарорларини бажариш учун биринчи даражали аҳамиятга молик бўлган масалаларга қаратишлари лозим.

Ўн биринчи беш йилликда республика ҳал этиши лозим бўлган кенг кўламдаги вазифалар экономика ва маданиятга, кишиларни тарбиялаш ишларига партиявий раҳбарликни янада юксак даражага кўтаришни, омма ўртасида олиб бориладиган ишларни яхшилашни, муваффақиятли равишда олға боришимизга халақит берадиган ҳамма ғовларни йўқотишни талаб этади. Бутун ташкилий-партиявий ва ғоявий-тарбиявий иш шунга хизмат қилиши лозим. Бу ишни доим яхши йўлга қўйиш ва такомиллаштириш — Ўзбекистон Компартияси Марказий Комитетининг, область, шаҳар, район партия комитетларининг, бошланғич партия ташкилотларининг асосий вазифасидир.

Делегат ўртоқлар!

Ўзбекистон Компартияси Марказий Комитетининг топшириғига биноан унинг ҳисобот давридаги фаолияти тўғрисида сизларга ахборот бердим. Республика партия ташкилотининг ўтган беш йил мобайнида бажарилган кўп қиррали ишлари ҳақидаги таҳлил делегатларнинг нутқларида тўлатилади, унинг фаолиятидаги муваффақиятлар ва нуқсонлар кўрсатиб ўтилади, албатта. Аммо фикримизча, биз Ўзбекистон Компартияси Марказий Комитети, область, шаҳар, район партия комитетлари, бошланғич партия ташкилотлари партия XXV съезди, Ўзбекистон Компартияси XIX съезди қарорларини амалга ошириш учун курашда кўп иш қилдилар, деган хулосани чиқариш учун ҳамма асосларга эгамиз.

Биз ҳисобот даврида асосий туб ва белгилаб берувчи соҳада — халқ хўжалигини ривожлантириш, ташкилотчилик ва сиёсий иш услуби ҳамда методларини такомиллаштириш, коммунистик қурилишнинг улуғвор программасини амалга ошириш соҳасида олға қараб катта қадам қўйдик.

Аммо хотиржам бўлиш бизга ётдир. Биз Лениннинг эришилган ютуқлар билан хотиржам бўлмаслик, доим олға бориш ва муқаррар кўп нарсага эришиш керак деган васиятини доим эсда тутамиз.

Республика меҳнаткашлари янги ўн йилликни яхши кўрсаткичлар билан бошлаб бердилар. Улар КПССнинг XXVI съезди белгилаб берадиган янада мураккаб ва масъулиятли вазифаларни муваффақиятли ҳал этиш учун зарур заминларни вужудга келтирдилар.

Ўзбекистон олдида янги буюк истиқболлар очилмоқда. Ана шу вазифаларни амалга ошириш ҳар биримизнинг илҳомбахш меҳнатимизга, уюшқоқлигимиз, уддабуронлигимизга, ишни ленинча пухта ташкил этиш маҳоратимизга, ишчилар синфининг, колхозчи деҳқонларнинг, зиёлиларнинг меҳнат ғайрати ва сиёсий активлигини янада юксак даражага кўтаришимизга, оммани партиянинг улуғвор режаларини бажариш учун курашга сафарбар қилишимизга боғлиқдир.

Съездимиз қабул қиладиган қарорлар ана шу шонли йўлдан муваффақиятли равишда олға ҳаракат қилиб боришнинг таъсирчан воситаси бўлиб қолади. Съезд қарорларини бажариш — бизнинг шарафли ишимиз, муқаддас вазифамиз, ватанпарварлик ва интернационал бурчимиздир.

Совет Ўзбекистонининг коммунистлари, барча меҳнаткашлари партиямизнинг ленинча бош йўлига доим амал қиладилар деб, КПСС Марказий Комитетини, унинг Сиёсий бюросини, шахсан азиз Леонид Ильич Брежневни ишонтиришга ижозат бергайсиз. Совет Ўзбекистонининг коммунистлари, барча меҳнаткашлари бундан буён ҳам ленинча, коммунистларча яшайдилар, ишлайдилар ва курашадилар, Ватаннинг иқтисодий ва мудофаа қудратини, СССР халқларининг дўстлиги ва қардошлигини тинмай мустаҳкамлайдилар, ўз куч-ғайратлари ва билимини ўн биринчи беш йиллик планларини амалга оширишга бағишлайдилар.

Яшасин давримизнинг ақл-идроки, шон-шарафи ва виждони — Совет Иттифоқи Коммунистик партияси!

Халқлар дўстлиги ва қардошлигининг машъали — Улуғ Ватанимиз гуллаб-яшнайверсин!

Яшасин ҳамиша барҳаёт, ғолиб таълимот — марксизм ленинизм!

Яшасин коммунизм!

(Ўртоқ Ш. Р. Рашидов доклади зўр эътибор билан тингланди ва бир неча марта қарсаклар билан бўлиниб турди).

ПАРТИЯ СЪЕЗДИГА БАҒИШЛАНАДИ

Ўзбекистон ССР Нашриёт, полиграфия ва китоб савдоси ишлари давлат комитетининг кўргазмалар залида Ўзбекистон Компартиясининг XX съезди арафасида босмадан чиқарилган 80 дан зиёд нашрлар намойиш қилинмоқда.

В. И. Ленин Тўла асарлар тўпламининг ва Л. И. Брежнев асарларининг ўзбек тилига қилинган таржималари, биринчи ўзбек совет энциклопедияси, сиёсий, бадиий, илмий, болалар адабиёти, ранг-баранг плакатлар, кўп томли нашрлар ва миниатюра ёдгорлик китоблари республика полиграфичилари нашриёт фаолияти кўламининг ниҳоятда кенглигидан далолат беради.

Партия съездига махсус тайёрланган адабиётга алоҳида стендлар ажратилган. Булар — Ўзбекистон меҳнаткашларининг КПСС XXV съезди қарорларини амалга ошириш борасида эришган ажойиб муваффақиятлари тўғрисидаги, ўнинчи беш йиллик мобайнида экономика, маданият ва санъатнинг ривожи ҳақидаги, республика партия ташкилотларининг тинимсиз ташкилотчилик ва идеология ишлари тўғрисидаги китоблар ва брошюралардир.

«Ўзбекистон», «Қорақалпоғистон», «Фан», «Медицина», «Ёш гвардия», «Прогресс», «Ўқитувчи» нашриётлари кўргазмада съездга аталган ўз совғаларини намойиш қилмоқда.

(ЎзТАГ).

НАЗАРИЯ ВА ПРАКТИКА БИРЛИГИ

«КПСС XXV съезди: Назария ва практика бирлиги» тўпламининг еттинчи нашри босмадан чиқди. Тўпламга КПСС ва Совет давлати раҳбарларининг 1980 йилнинг биринчи ярмида эълон қилинган мақолалари ва нутқлари киритилган. Уларда Коммунистик партиянинг КПСС XXV съезди қарорларидан келиб чиқадиган назарий ва амалий ишларининг энг муҳим йўналишлари акс эттирилган, совет халқининг ўнинчи беш йилликни якунлаш, партия XXVI съездига тайёргарлик борасидаги илҳомбахш фаолияти кўрсатилган. Тўплам материалларида халқаро муносабатларнинг, жаҳон революцион жараёнининг, ҳозирги замон идеология курашининг актуал проблемалари ҳам чуқур тадқиқ этилади.

Китобни Сиёсий адабиёт нашриёти чоп этган.

(ТАСС).

Редактор Н. НАСИМОВ.

Р. 01773. Узбекистон Компартияси Марказий Комитети нашриётининг Меҳнат Қизил Байроқ орденли босмахонаси. Тошкент шаҳри. ИНДЕКС 64683. В. 1535. 10